

Täysistunto

Torstai 9.4.2026 klo 16.00—22.00

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 22.00.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00 ja 20.00—22.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.00—20.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
elinkeinoministeri Sakari Puisto
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

2.1. Suullinen kysymys pieni- ja keskituloisten toimeentulosta (Johan Kvarnström sd)

Suullinen kysymys SKT 53/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Johan Kvarnström sd:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Yhä useammassa kodissa joudutaan nyt laskemaan tarkasti jokainen euro. Elinkustannukset nousevat, töitä on vaikeaa löytää, ja moni kokee, että heiltä vaaditaan nyt mahdottomuuksia.

Det är alltså inte, herr talman, konstigt att många finländare nu vill ha förändring.

Hyvä valtiovarainministeri, olette toistuvasti väittänyt, että veronalennukset suurituloisille maksavat itsensä takaisin. Vähemmälle huomiolle jää se, että tähän liittyy tosi suurta epävarmuutta. Sen sijaan varmaa on, että kun pieni- ja keskituloisille jää enemmän rahaa käteen, he myös käyttävät sen todennäköisemmin. Siksi veronkevennysten kohdentaminen heille on järkevää ja piristää taloutta. Ottaen huomioon ihmisten toimeentulovaikeudet ja nousseet elinkustannukset, arvon ministeri Purra, onko hallituksen veropolitiikka mielestänne onnistunutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.02 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jaetaan ensin kysymys kahteen... Veropolitiikassa tämä hallitus, siinäkin tilanteessa, että me joudumme tekemään isoja sopeutustoimia julkiseen talouteen, on kyennyt tekemään erittäin merkittäviä veronkevennyksiä työhön — pieni- ja keskituloisten työn verotukseen, lapsiperheille ja kyllä, myös ylimpien marginaalien alentaminen. Aivan kuten edustaja puheenvuorossaan totesikin, niin kyllä, olen sanonut, että se on oikea kasvutoimi, kun se kohdistetaan sinne ylimpiin marginaaleihin. Tämä ei ole minun keksintöni, se ei ole edes valtiovarainministeriön keksintö, eikä se ole hallituksen keksintö, vaan tämä todetaan asiantuntijalausunnoissa melko tavalla kauttaaltaan. Ekonomistit lähes kaikki ovat sitä mieltä, että se toimii nimenomaan itserahoittavuusasteensa takia varsin hyvin. Ja vastaavaa me olemme nähneet esimerkiksi Ruotsista, jossa sosiaalidemokraattien johdolla onnistuttiin tekemään verotuksen painopisteen uudistus, ja sillä oli erittäin hyödyllisiä vaikutuksia julkiseen talouteen verokertymien puolesta, [Puhemies koputtaa] mutta myös näille ihmisille itselleen, ja työn määräkin lisääntyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän teemaan liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.03 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus tosiaan väittää keventäneensä pieni- ja keskituloisten verotusta, mutta

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

käytännössä, todellisuudessa esimerkiksi kaksi tonnia kuussa tienaa liittoon kuuluvan myyjän verotus jopa kiristyy, ja samaan aikaan yli kymppitonnin kuussa tienaa saa melkein tonnin verohelpotuksen.

Arvoisa puhemies! Tärkeintä juuri nyt olisi palauttaa ihmisten luottamus, mutta te, hyvä hallitus, valitsette toisin. Alennatte suuryritysten yhteisöveroa velkarahalla. Jos päätös olisi meidän, nyt olisi tavallisten suomalaisten vuoro.

Nu borde det vara vanliga finländares tur.

Me SDP:ssä olemme ehdottaneet työttömyysturvan ja asumislisän suojaosien palauttamista, matkakuluvähennyksen nostoa ja oikeudenmukaisempaa verotusta pieni- ja keskituloisille. Ministeri Purra, oletteko edelleen sitä mieltä, että tämä tehoton yhteisöveron alennus on parempi vaihtoehto kuin pieni- ja keskituloisten auttaminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.05 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on alentanut pieni- ja keskituloisen työn verotusta hyvin merkittävästi. Meidän yleinen veropoliittinen linja on kokonaisveroastetta hieman laskeva tällä hallituskaudella. Sitä, että se ei ole merkittävästi laskeva, voidaan tietenkin arvostella, mutta jos ajatellaan, että samaan aikaan vuoden 2027 tasossa me teemme sopeutustoimia, sekä veronkiristyksiä että menoleikkauksia, kuusi miljardia euroa, niin siihen nähden se, että me kykenemme myös alentamaan verotusta, on erittäin hyvä.

Ensi vuonna voimaan tulee yhteisöveron kevennys. Sillä nimenomaan tavoitellaan sitä, että tässä maassa tulevaisuudessa olisi paremmat kasvun edellytykset yrityksille niin että me saisimme investointeja ja niin edelleen. Veronkiristyksillä tähän ei päästä vaan veroja keventämällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.06 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kovin monessa suomalaiskodissa tämä kevät on todellinen huolien kevät. Suomea vaivaa ennätystyöttömyys. Lisää uutisia, huonoja sellaisia, tuntuu tulevan päivittäin ja viikoittain. Viime viikollakin kotikaupungissani Salossa ilmoitettiin valtion enemmistöomistuksessa nykyään olevan Ioncorin puolelta yt-neuvotteluista, joissa arvioitiin, että Salon-tehtaalta irtisanomisia tulisi noin sata kappaletta. Lisäksi valtionvelka ei ole suurista puheista huolimatta hallituksen toimista taittunut. Suomi on EU-maiden hännänhuippu työttömyyden hoidossa.

Niissä kodeissa, joissa ylimääräistä rahaa on, säästetään rahat pahan päivän varalta. Ihmiset eivät enää luota talouteen. Toisissa kodeissa taas tingitään välttämättömyyksistä, ruokaostoksista ja hankinnoista. Säästöihin ei siis jää rahaa. Arvoisa ministeri Purra, tässä tilanteessa, kun kotitaloudet ovat todella ahtaalla, onko mielestänne oikein antaa veronalennuksia [Puhemies koputtaa] suuryrityksille ja hyvätuloisille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

16.07 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti minusta tuntuu, että tämä viimeisin huono uutinen ja tapahtuma eli Lähi-idän kriisi ja Iranin tilanne, joka on vaikuttanut merkittävästi sekä koko Euroopassa että Suomessa esimerkiksi polttoaineiden hintaan ja sitä kautta inflaatioon yleisesti, on tarjonnut nyt oppositiolle uuden mahdollisuuden mätkiä hallitusta.

Monet asiat meidän taloudessa ovat menneet parempaan suuntaan. Meillä esimerkiksi vientisektorilla on ollut huomattavasti parempia uutisia. Hallitus on kyennyt tekemään sellaisia toimia vaikeissa tilanteissa, jotka ovat kohdistuneet oikein. Me olemme tehneet kasvutoimia, jotka valitettavasti tässä tilanteessa, kun olemme vielä taapertaneet taloutemme kanssa, eivät ole riittävästi näkyneet. Mutta ne eivät valu hukkaan, ne tulevat vaikuttamaan tässä maassa niin, että meidän tulevaisuutemme olisi parempi.

No, nyt sitten on tämä Iranin ja Lähi-idän tilanne. Kyllä sillä on erityisen massiivisia vaikutuksia, mikäli sitä ei saada katkeamaan. Tästä on vaikea ottaa selkoa. Välillä näyttää, että tilanne olisi helpottamassa, ja sitten tulee taas uusia uutisia. Mutta tämä on varmasti, toivottavasti, [Puhemies koputtaa] meidän yhteinen tavoitteemme, että tätä kautta meidän talouskehityksemme [Puhemies koputtaa] ja kotitalouksien ostovoimaan ei ainakaan tulisi enempää haastetta.

2.2. Suullinen kysymys pienituloisten toimeentulosta (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 54/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.08 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Rohkeutta on puolustaa heikompa silloinkin ja erityisesti silloin, kun ajat ovat vaikeat. Valtiovarainministeri Purra, silloin kun ministeriautojen ovet aukesivat, te valitsitte kääntää selkänne pienituloisille suomalaisille ja ryhtyä puolustamaan suuryhtiöiden etuja, jakamaan vappumiljardeja velaksi. Valtiovarainministeri Purra, samalla kun pienituloiset suomalaiset kamppailevat työttömyyskriisin keskellä tai ikääntyvä väestö miettii, riittääkö heille hoivaa, te valitsitte varmistaa, että ministerikollegoille jää kuukaudessa rahaa enemmän käteen — samalla kun toisilta, heikoimmassa asemassa olevilta leikattiin. Onko se rohkeaa? Ei. Onko se oikeudenmukaista? Varmasti ei. Mutta tuleeko se kalliiksi? Kyllä tulee, ja niin ei olisi ollut pakko tehdä. Vaikka te vastaisitte nyt mitä, niin niin ei ollut pakko tehdä, se oli arvovalinta. Ja totta on, että lähes joka kuudes suomalainen lapsi — suomalainen lapsi — kasvaa köyhyydessä teidän hallituskautenne jälkeen vain siksi, että te valitsitte mielistellä heitä, jotka ovat tässä yhteiskunnassa jo kaikkein vahvimilla: kokoomuksen kannattajia. [Arto Satonen: Voi herranjesta, mitä tekstiä!] Kysynkin, valtiovarainministeri Purra: [Puhemies koputtaa] Muuttuuko nyt Suomen suunta? Varmistatko sinä ministerinä, että tässä maassa [Puhemies koputtaa] ei enää heikoimmassa asemassa olevilta leikata? [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] — Anteeksi — te ministerinä — kiitos korjauksesta.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.10 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä teidän kysymyksessänne on monta erilaista osaa, jotka valtiovarainministerin salkkuun eivät kokonaisuudessaan edes kuulu.

Me olemme tehneet tässä hallituksessa julkiseen talouteen merkittävän määrän sopeutustoimia, joita teidän puolueenne on sieltä oppositiosta käsin — käytännössä jokaista — vastustanut. Samaan aikaan te olette sitoutuneet julkisen talouden korjaamiseen. Te olette allekirjoittaneet finanssipoliittisiin sääntöihin ja velkajarruun keskittyvän ryhmän paperin. Te olette sitoutuneet siihen, että mikäli te olette päättämässä ensi kaudella hallituksessa, tässä maassa tehdään noin kymmenen miljardin suorat toimet. Me emme ole päässeet läheskään niin pitkälle. Me puhumme noin kuudesta miljardista ensi vuoden tasolla.

Tämä hallitus on toimintakykyinen. Me olemme kyenneet tekemään uusia toimia, kun ympärillä oleva maailma on antanut meille enemmän pyyhkeitä, kun tilanne on ollut yhä vaikeampi. Kukaan ei toivo sitä, että ulkopuolella myrskyä. Kukaan ei toivo sitä, että tässä maassa on korkea työttömyys. Tämä hallitus tekee parhaansa suomalaisten tulevaisuuden, meidän turvallisuuden ja sen eteen, että tässä maassa olisi vauraampia, [Puhemies koputtaa] onnellisempia ihmisiä tulevaisuudessa, ja minä teen sitä tämän hallituksen varapääministerinä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.11 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hedelmistään puu tunnetaan, ja tuloksistaan. Otan vain kaksi: tämän hallituksen aikana on aikaan saatu Euroopan korkein työttömyys ja siinä ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyys, joka hipoo jo 90-luvun laman lukuja: 130 000. Myös lapsiperheköyhyys hipoo ennätyslukuja, ja mikä murheellisinta, yli 30 000 uutta lasta teidän toimienne aikana ja niiden johdosta alle pienituloisuusrajan. Lapsiperheköyhyys kasvaa. [Mauri Peltokangas: Uniper oli ennätys!]

Ministeri Purra, onko teillä käynyt mielessä, että te olisitte voinut tehdä väärä valintoja esimerkiksi veropolitiikassa, [Sanna Antikainen: Entäs Uniperin kanssa!] kun te olette suosinut niitä varakkaita pääomatulon saajia ja suuria yrityksiä tavallisen pieni- ja keskituloisen suomalaisen sijaan? Ja kun te sanotte, että kyllä olette kohdentanut veronalennuksia pieni- ja keskituloisille, niin kuitenkin monen pieni- ja keskituloisen verotus jopa nousee, kun otetaan huomioon työttömyysvakuutuksen korotus sekä esimerkiksi ay-jäsenmaksujen verovähennyksen poisto. Ministeri Purra, kun te nyt olette menossa viimeiseen kehysriiheenne, olisiko nyt korkea aika [Puhemies koputtaa] pienelle itsekritiikille ja muuttaa suuntaa ja ajatella sitä tavallista suomalaista pieni- ja keskituloista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.12 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuppurainen väitti juuri, että tämä Suomen työttömyystilanne johtuu meidän tekemistä veroratkaisuista, siitä, että me olemme laskeneet ylimpiä marginaaleja lähemmäksi sitä, mitä se on meidän verrokkimaissa. Tämä uudistus on ollut muutaman

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kuukauden voimassa. Yhteisöveron alennus, johon te viittasitte, suuryrityksille, vai oliko se miljonäärejä tällä kertaa, tulee voimaan ensi vuonna. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!]

Kyllä, me olemme olleet hyvin vaikeassa tilanteessa, jossa meillä ei tässä hallituksessa ole ollut julkisessa taloudessa sellaisia rahalahjoja kuin esimerkiksi sosiaalidemokraattien johtamassa hallituksessa, jossa niitä jaettiin eri puolille aivan riippumatta siitä, oliko niillä mitään vaikuttavuutta, oliko niillä mitään tehokkuutta. Tämän hallituksen toimien myötä meidän julkisen talouden tilanne on parempi kuin se olisi ilman näitä. Teidän viestinne on jatkuvasti se, että me olemme huonontaneet tilannetta, mutta tämä ei kuitenkaan näytä pitävän paikkaansa. Talouden asiantuntijat IMF, komissio, Valtiontalouden arviointivirasto ja niin edelleen, kaikki, ovat sitä mieltä, että hallitus on tehnyt oikeanlaisia toimia. Se, että sosiaalidemokraatit ja vasemmistorintama keskustan johdolla ovat täällä toista mieltä, on aivan eri asia.

2.3. Suullinen kysymys ikäihmisten hoidosta (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 55/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.14 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, hallituksenne politiikan takia Suomessa kasvaa joukko ihmisiä, jotka eivät saa tarvitsemaansa apua ajoissa tai riittävästi, vaikka tarvetta olisi. Ikäihmiset jäävät liian usein ilman ympärivuorokautista hoivaa, kotihoitoa vähennetään ja omaishoidon tukea kiristetään, kun hoidettavien määrä kasvaa. Kun palveluita ja toimeentuloa leikataan, siirtyy vastuu yhä useammin omaisille, useimmiten naisille. Hoivasta on tulossa yhä useammin kysymys siitä, onko ihmisellä läheisiä, aikaa, rahaa ja jaksamista. Rikkaat maksavat hoivasta, köyhät sinnittelevät. Kaiken huipuksi hallitus kaavailee nyt uusia asiakasmaksukorotuksia vanhuspalveluihin. Kysyn, pääministeri Orpo, teiltä: oletteko todella sitä mieltä, että hoivaköyhyyttä tulee Suomessa lisätä ja naisten hoivataakkaa edelleen kasvattaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.15 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksen asettelu oli jo hyvin erikoinen: en tietenkään halua. Me haluamme hallituksessa ja itse haluan sen, että tässä maassa hoiva toimii, ihmiset saavat tarvitsemansa avun ja palvelut. Mutta nyt on ihan oikeasti kohtuullista, viitaten aikaisempiinkin kysymyksiin, muistuttaa arvon oppositiota, missä ajassa me näitä töitä teemme. [Vasemmalta: Nämä ovat arvovalintoja!] Ukrainan sota, Gazan kriisi, nyt viimeisenä Iranin taistelut, sota, kauppasodat. Tällaisia turbulensseja harvoin Suomen talous on kohdannut, ja siksi meillä on haasteita. Tästä huolimatta meidän talous kasvaa. Se kasvaa

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tälläkin hetkellä. Työllisyys maaliskuussa parani, ja sitä kautta vain ja ainoastaan me pystymme pitämään huolta ihmisten hoivasta ja huolenpidosta, koulutuksesta, meidän hyvinvointiyhteiskuntamme ytimeistä, mutta se vaatii nyt meiltä kaikilta paljon. Tämä on erittäin haastava aika, mutta voitte olla aivan varma siitä, että kukaan täällä ei halua, että ihmisillä olisi huonommin asiat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.16 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun, pääministeri Orpo, aloititte, sanoitte, ettei keneltäkään vaadita kohtuuttomuuksia. Rahaa ei ollut, ja siksi myöskin kaikkein köyhimmiltä suomalaisilta ja heikompiosaisilta leikattiin ja paljon. Rahaa löytyikin puolessavälissä kautta kasvun tukemisen nimissä, ja nyt niitä Purran mainitsemia lahjarahoja on löytynyt teiltä ylisuuresti. On ihan oikeutettua kysyä oppositiosta, koska on liian paljon.

Ettekö te näe, kuinka köyhää ihmisillä on tällä hetkellä? Tämä on todella valitettava tilanne, että ostovoima on kadonnut ihmisiltä. Tämä on hirvittävä tilanne, ja se ei auta, että te sanotte, että me tuemme kaikkein suurituloisimpia suomalaisia. On karmea se, että te ette puutu tähän tilanteeseen, jossa kaikkein köyhimmät ja osattomimmat suomalaiset ovat todellisessa hädässä.

Pääministeri Orpo, oletteko te sanojenne takana, niin että suomalaisilta ei vaadita keneltäkään kohtuuttomuuksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan nyt taas kerran korjaamalla. Me emme ole romuttaneet ihmisten ostovoimaa, vaan ostovoima romuttui teidän hallituskaudellanne. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Kolme vuotta peräkkäin suomalaisten ostovoima on parantunut. Se on johtunut palkkatarkistuksista, ja se on johtunut meidän veropolitiikasta, alhaisesta inflaatiosta, alentuneesta korkotasosta. Näistä se on johtunut.

Mutta sitten vielä: Se on se sosiaalidemokraattisen ajattelun ja meidän ajattelumme ero, että jos me työtä ja yrittämistä verotamme vähemmän, se tuottaa enemmän verotuloja, enemmän työtä, enemmän hyvinvointia ja enemmän kykyä huolehtia heikommista. Ei ole muuta tietä. Te yrititte sitä toista tietä viimeksi: lisää veroja, enemmän velkaa. Sitä me olemme korjaamassa, ja se on kova tie, varsinkin kun toimintaympäristö on niin vaikea kuin se tällä hetkellä on. Puheenjohtaja Lindtman sanoi eilen, kun puhuttiin turvallisuuspolitiikasta, että tämä maailma on muuttunut paljon vaikeammaksi. Eikö se päde ollenkaan talouteen? [Mauri Peltokangas: Erinomainen vastaus, pääministeri!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.18 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri on useasti todennut, että hallituksen leikkaukset kohdistuvat ensisijaisesti kohteisiin, jotka eivät ole suomalaisten hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä, ja on käyttänyt tästä ilmaisua ”toisarvoiset asiat”. Tilanne on maassamme tänään se, että meillä on ennätystyöttömyys, ennätysköyhyys ja ennätysvelkaantuminen.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Arvoisa ministeri Purra, onko toisarvoista se, kun työttömyys, köyhyys ja epätoivo ovat lisääntyneet ja samaan aikaan hyvätuloiset ovat saaneet suurimmat veronalennukset? Ja onko teiltä tulossa tänä keväänä lisää teidän mielestänne toisarvoisia leikkauksia, mitkä lisäävät suomalaisten epätoivoa, vai oletteko vihdoin valmis tekemään päätöksiä, joilla se tiukassa tilanteessa oleva suomalainen saa helpotusta elämäänsä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.19 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tainnut puhua toissijaisista menoista. Esimerkiksi toissijaisia valtion menoja on monilla sellaisilla menomomenteilla, joita sosiaalidemokraatit ovat kovasti paisuttaneet ollessaan hallituksessa. Sen sijaan tämä hallitus on kohdentanut säästötoimia käytännössä kaikkialle. Sellaiset sektorit, jotka meillä ovat olleet erityisessä suojeluksessa — toivottavasti ei tarvitse selittää, miksi — liittyvät puolustukseen ja turvallisuuteen. Sen lisäksi hyvinvointialueiden rahoitusta eli sotemenoja on nostettu merkittävästi enemmän kuin ennakoitiin vielä hallitusneuvotteluissa. Ja kolmas asia, mihin me olemme joutuneet lisäämään huomattavasti rahoitusta, on valtionlainan korkomenot. Kun me aloitimme, korkoja maksettiin noin 800 miljoonaa. Nyt arvioidaan jo, että vuonna 2030 niihin menee kuusi miljardia euroa tämän hetken summan ollessa noin neljä miljardia euroa. Vielä viime kaudella sieltä suunnalta kuultiin, että näitä korkoja ei tarvitse edes maksaa tai lainoja ei välttämättä tarvitse maksaa edes takaisin. Me olemme todellakin huomanneet jokapäiväisessä työssämme, mitä tämä tarkoittaa, kun valtio on voimakkaasti velkaantunut. [Puhemies koputtaa] Meillä ei myöskään tähän tämän hetken akuuttiin tilanteeseen ole sellaisia puskureita valmiina, [Puhemies koputtaa] että voisimme tehdä esimerkiksi samanlaisia toimia kuin Ruotsi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.20 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne ruoka-avussa on huolestuttava. Ruokajonot kasvavat samaan aikaan kun jaettavaa ruokaa on entistä vähemmän. Ruoka-aputoimijoiden mukaan yhä useampi jää ilman ruoka-apua. Ruoka-avun tarpeen kasvun taustalla ovat elinkustannusten nousu, pienituloisuus, työttömyys ja sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset. Jonossa on myös entistä enemmän opiskelijoita ja kansainvälisiä, tänne väärin lupauksin houkuteltuja opiskelijoita. [Perussuomalaisten ryhmästä: Maahanmuuttajia! — Välihuutoja] Köyhyyteen tarvitaan rakenteellisia ratkaisuja, mutta myös ruoka-aputoimintaa tarvitaan. On hienoa, että kauppojen hävikin määrä on saatu laskuun, mutta miten varmistamme, että ruoka-aputoiminta pystyy jatkossakin vastaamaan avun tarpeeseen eikä joudu sulkemaan oviaan ruuan puutteen vuoksi? Auttaisiko Ranskan mallin kielto kaupalle ja ravintola-alalle hävittää syömäkelpoista ruokaa? Miten saisimme teollisuuden ja ravitsemuspalveluiden hävikkiä paremmin kiertoon? Miten varmistamme, että ruoka-aputoiminta jatkuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.22 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin on niin, että ruoka-aputoiminnallekin oma paikkansa on, ja tulee

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

varmistaa se, että se jatkossakin säilyttää edellytyksensä toimia tässä maassa. Asian toinen puoli on se, että ei voi myöskään olla siten, että ruoka-apu olisi jonkinlainen ensisijainen sosiaaliturvan muoto tai edes sellainen, johon suuremmassa määrin pitäisi turvautua. Mutta on totta, että näemme uudenlaisia ilmiöitä tällä hetkellä leipäjonoissa. Näemme siellä, kuten edustaja itsekin toi esille, yhä enemmän ulkomaalaistaustaista väkeä, opiskelijoita, jotka on väärin perustein huijattu Suomeen täysin epärealistisilla odotuksilla, [Välihuutoja] ja se on nimenomaisesti se teidän hallituksenne, joka viime kaudella näitä opiskelijoita Suomeen houkutteli ja mahdollisti tämän. [Perussuomalaisten ryhmästä: Aamen! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Tämä hallitus sen sijaan on puuttunut siihen, että tällainen ulkomainen opiskeluhuijaus, joka tällä hetkellä näkyy nimenomaan leipäjonoissa, tullaan saamaan jatkossa kuriin, ja silloin sitä leipää riittää myöskin niille kotimaisille tarvitsijoille olennaisesti enemmän. [Välihuutoja]

2.4. Suullinen kysymys kansainvälisten opiskelijoiden toimeentulon edellytyksistä (Anne Rintamäki ps)

Suullinen kysymys SKT 56/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.23 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Viime kaudella vasemmistohallituksen päätös helpottaa kansainvälisten opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä pääsyä Suomeen on lisännyt köyhien määrää Suomessa. Edellinen hallitus halusi maahan ulkomaalaisia opiskelijoita, mutta tosiasiasa se loi tällä päätöksellä maahan uuden köyhälistön, joka kasvattaa tällä hetkellä lähinnä leipäjonoja. Nyt tämän päätöksen tehneillä puolueilla on pokkaa syyttää nykyhallitusta köyhyyden lisääntymisestä, vaikka ovat itse syyllisiä tilanteeseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Että kehtaatte!]

Hallitus päätti viime vuoden lopulla, että kansainvälisten opiskelijoiden toimeentuloedellytyksiä tullaan selkeyttämään ja kielitaitovaatimusta kiristämään ja perheenyhdistämiselle asetetaan odotusaika. Kysyn työministeri Marttiselta: milloin nämä muutokset tulevat eduskuntaan, ja tarvitaanko vielä lisää toimia, jotta maahan ei muodostu entistä suurempaa maahanmuuttajista koostuvaa köyhien luokkaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.24 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia edustajalle tästä kysymyksestä. Valtaosa Suomeen kohdistuvasta maahanmuutosta on joko työ- tai koulutusperäistä maahanmuuttoa. On totta kai selvää, kun me puhumme vaikka kansainvälisistä opiskelijoista, että heillä täytyy olla edellytykset myös huolehtia omasta toimeentulostaan, kun he saapuvat Suomeen. Olemme havainneet ministeriössä, että meidän lainsäädännössä on valitettavasti vuotokohtia, joiden

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

myötä on käynyt myös niin, että osan näistä opiskelijoista rahavarat eivät kerta kaikkiaan riitä Suomessa taas vastaavasti kustannusten ja elämisen kattamiseen.

Tämän vuoksi, mihin myös edustaja viittasi puheenvuorossaan, maan hallitus tekee tällä hetkellä tiettyjä kohdennettuja kiristyksiä lainsäädäntöön, jotta pidetään huolta siitä, että kaikki opiskelijat, jotka ovat totta kai tervetulleita suorittamaan Suomeen tutkintonsa, [Välihuutoja] pystyvät myös, hyvät edustajat, itse kantamaan vastuun omasta toimeentulostaan. Se on minusta varsin hyvä, selkeä linja. Valmistelu on jo pitkällä, [Puhemies koputtaa] ja viimeistään syksyllä tämä lakipaketti on täällä teidän kansanedustajien käsittelyssä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.25 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliittikatoimilla tulisi vähentää köyhyyttä, ei lisätä sitä, mutta nyt teidän toimillanne, hallitus, köyhyys on lisääntynyt. Nyt kun hallitus pian kokoontuu viimeiseen varsinaiseen kehysriiheensä, on paikallaan kysyä, millaisia päätöksiä hallitus aikoo tulevassa kehysriihessään tehdä koskien pienituloisia ja millaisia arvovalintoja aiotte tehdä vähävaraisten osalta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Lisää töitä!]

Syyt Suomen talouskehityksen surkeaan tilaan löytyvät osaksi myös hallituksen omista epäonnistumisista, eivät niistä kodeista, joissa päivästä toiseen kamppaillaan työttömyyden ja elinkustannusten kanssa. Arvoisa ministeri Purra, oletteko valmiit huomioimaan heitä, keillä on vaikeaa pärjätä tällä hetkellä arjessa, ja esimerkiksi tarkastelemaan asumistuen ja työttömyysturvan suojaosien poistoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra... — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.26 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on se, että Suomi olisi vahva hyvinvointiyhteiskunta myöskin tulevaisuudessa. Tämä on sanottu täällä ennenkin, mutta sanon sen edelleen, että kestävin tapa vähentää köyhyyttä on edistää Suomessa työllisyyttä. Tämä koskee myös lapsiperheitä. Eli mitä enemmän me saamme ihmiset töihin ja mitä enemmän me saamme Suomeen syntymään uusia työpaikkoja, mitä paremmin saisimme Suomen taloutta kasvuun, sitä parempi on ennen kaikkea heikoimmassa asemassa olevien tilanne, koska silloin meillä on kykyä myöskin huolehtia hyvinvointiyhteiskunnan palveluista ja etuusjärjestelmästä kestävämmiin.

Nyt tällä hetkellä olemme erittäin suurissa haasteissa johtuen pitkään jatkuneesta velkaantumisesta ja toisaalta kasvun puutteesta, joka johtuu tällä hetkellä ennen muuta ei hallituksesta vaan maailmantilanteesta, turvallisuustilanteesta, sen luomasta epävarmuudesta. Näitä syitä te ette kyllä oppositiosta voi yksin hallituksen harteille vyöryttää. Se olisi mielestäni kyllä tilannekuvassa väärä tulkinta. Me elämme tällä hetkellä erittäin vaikeassa ympäristössä, [Mauri Peltokangas: Ei demareita kiinnosta!] mutta hallitus on tehnyt mittavat toimet julkisen talouden sopeuttamiseksi sisältäen kyllä myös säästötoimia. Sen lisäksi olemme tehneet työmarkkinoilla uudistuksia ja lukuisia rakenteellisia uudistuksia, jotka pitkällä aikavälillä tulevat nostamaan tämän maan uuteen kasvuun.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.28 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liputamme tänään Mikael Agricolan ja suomen kielen päivää. Mikä yhteys tällä on talouskasvuun? Suomi tarvitsee, jotta saisimme talouskasvua, osaavaa työvoimaa, ja jos suomalaiset lapset eivät opi riittävän hyvin suomen kielellä lukemaan, ymmärtämään lukemista ja kirjoittamaan ja tietenkin laskemaan, heillä ei ole edellytyksiä pärjätä jatko-opinnoissa ja kouluttautua ja kartuttaa osaamista.

Keskusta on esittänyt, että peruskoulun alaluokilla toisen luokan jälkeen olisi, jos ei tasokoe, ainakin tarkastuspiste, jossa varmistettaisiin, että jokainen lapsi hankkii itselleen riittävän lukemisen taidon. Siitä ei pääsisi eteenpäin, jos ei osaa lukea ja kirjoittaa riittävästi. Nyt kysyisin opetusministeriltä: mitä ajattelette tästä esityksestä, ja kuinka tärkeänä näette Suomen tulevaisuuden menestykselle sen, että kaikki suomalaiset lapset oppisivat koulussa riittävän luku- ja kirjoitustaidon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.29 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä — se osui myöskin sopivaan päivään. Lukeminen ja kirjoittaminen ovat kaiken oppimisen edellytys, ja jos meidän peruskoulu toimii ja voimme taata, että kun lapsi lähtee yhdeksänneltä luokalta eteenpäin, hänellä on tarvittavat tiedot, niin silloin annetaan parhaat mahdolliset eväät tulevaisuutta varten.

Eduskunta käsittelee parhaillaan osaamistakuuta. Se tarttuu nimenomaan tähän kysymykseen. Osaamistakuulla varmistetaan se, että arviointi on yhdenmukaista, että opettajan työ arvioinnin suhteen helpottuu, mutta myöskin se, että varmistetaan tarkasti, että kun siirtyy luokalta seuraavalle, niin osaa ne tarvittavat asiat. Se on lapsen etu, se on Suomen etu. Tähän liittyy myöskin se, että varmistetaan se, että mikäli näyttää siltä, että osaamista ei ole, niin viesti kulkee kotiin, viesti kulkee lapselle, niin että tulee niitä tarvittavia tukitoimia. Siksi myöskin oppimisen tukea on tässä oleellisesti vahvistettu.

Puhuit toisen ja kolmannen luokan nivelvaiheesta. Se on myöskin keskeinen fokus tässä osaamistakuussa, [Puhemies koputtaa] koska silloin se koulun arki oleellisesti muuttuu. Tulee uusia aineita, ja silloin pitää olla erityisen tarkka, että tarvittava osaaminen on oppilaalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

16.31 **Alviina Alametsä vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, edustajat! Yksi usein unohdetuista pienituloisten ryhmistä ovat opiskelijat, ja puhun nyt siis ihan kotimaisista opiskelijoista ja kaikista opiskelijoista. Meillä on myös meidän kotimaisia opiskelijoita niissä leipäjonoissa. Opiskelijoiden lainataakka on kasvanut. Se on nyt jo noin 75 prosenttia opintotuesta. Opiskelija voi joutua valmistumaan tällä hetkellä kymmenientuhansien eurojen, jopa 50 000 euron lainataakan kanssa, ja se on hankalaa, koska kuten kaikki tiedätte, myös työtilanne on vaikea. Opiskelijoilla ei ole tällä hetkellä perustellusti luottamusta työllistymiseensä ja tulevaisuuteensa. Paljon on muuttunut niistä ajoista, kun suurin osa meistä tässä salissa on ollut opiskelijoita. Luokkayhteiskunnassa vain ne, joiden vanhemmillä on varaa maksaa, pääsevät koulutuksen pariin, mutta Suomen

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

pitää olla hyvinvointivaltio, jossa kaikilla on aito mahdollisuus opiskella ja työllistyä opiskelun jälkeen ilman valtavaa lainamäärää. Kysynkin, valtiovarainministeri Purra, teiltä: Mitä teette, jotta opiskelijat eivät joutuisi [Puhemies koputtaa] leipäjonoihin? Mitä teette, jotta opiskelijat voisivat paremmin ja heidän toimeentulonsa korjattaisiin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.32 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala (vastauspuheenvuoro):

Kiitos, arvoisa puhemies! Meillä on paraikaa menossa opintotuki uudistuksen kokonaisuudistus, missä pyritään nimenomaan varmistamaan se, että kokoaikainen opiskelu olisi mahdollista jokaiselle nuorelle. Tämä on oikeastaan se perusedellytyskin: kun me pystytään opiskelemaan, se takaa parhaan mahdollisen edellytyksen tulevaisuuteen. Totta kai, jos me verrataan esimerkiksi meidän nuoruutta ja sitä, että ei ollut tällainen lainapainotteinen systeemi, tämä on täysin erilainen, mutta jos mietitään tällä hetkellä, minkälaisessa valtion taloustilanteessa me eletään, niin en näe kohtuuttomana sitä, että me tehdään sitä tämänhetkistä järjestelmää lainapainotteiseksi.

Sen lisäksi tällä hetkellä — justiin tuli nuorisobarometritutkimus, missä sanottiin — yli 80 prosenttia nuorista haluaa korkeakoulutautua. Tämä oli mielettömän hieno uutinen siitä, että ei meidän nuorten tulevaisuus usko varsinkaan koulutuksen osalta ole menetetty. Tähän haluaisin itse panostaa ja korostaa, että vaikka se systeemi on lainapainotteinen tällä hetkellä ja varmasti pitkälle tulevaisuuteen, niin aina opiskelu kannattaa ja se on varmin takuu siitä, että tulevaisuudessa voi myös menestyä ja työllistyä.

2.5. Suullinen kysymys Suomen talouden vahvistamisesta (Jukka Kopra kok)

Suullinen kysymys SKT 57/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen taloutta ovat kurittaneet viime vuosina sodat, kriisit, korkojen nousu ja suurvaltapolitiikan arvaamattomuus. Ne ovat iskeneet suoraan suomalaisten arkeen ja toimeentuloon ja estävät Suomea kukoistamasta. Juuri siksi hallituksen tehtävä ei ole luvata helppoja vaan tehdä se, mikä on omissa käsissämme: vahvistaa Suomen taloutta ja parantaa ihmisten pärjäämistä arjessa, turvata hyvinvointiyhteiskunta. Maailmassa on jo aivan tarpeeksi epävarmuutta ja synkkyyttä. On vastuutonta, miten oppositio lisää sitä kotimaassa omilla puheillaan. [Välihuutoja vasemmalta] Nimittäin kaikista vaikeuksista huolimatta ostovoima on kasvanut [Hälinää — Puhemies koputtaa] kohisten Orpon hallituksen aikana. [Välihuutoja] Naisten ostovoima on parempi kuin kertaakaan viimeisen kymmenen

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

vuoden aikana — palkansaajien ostovoima, hyvä SDP, se, jonka te romutitte viime kaudella. Kysyn valtiovarainministeriltä: miksi juuri tällaisena aikana vastuullinen talouspolitiikka ja Suomen talouden vahvistaminen ovat paras tapa turvata suomalaisten arki ja tulevaisuus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.34 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan oikein. Toisin kuin opposition kysymyksestä voisi päätellä, juuri edustajan kuvaama parannus palkansaajan ostovoimaan tällä kaudella on erittäin merkittävä. [Välihuutoja] Jätän tästä nyt huomiotta aivan viime viikkojen tapahtumat. Emme tiedä näistä vaikutuksista [Hälinää — Puhemies koputtaa] tällä hetkellä, mutta toivottavasti Lähi-idän tilanne saadaan ratkeamaan. Mutta todellakin palkansaajan ostovoima on kasvanut harppauksin. Se romahti kuoppaansa edellisellä hallituskaudella, ja tällä hallituskaudella se on noussut [Välihuuto] — aivan oikein, kuten te huomautatte sieltä — myös palkkaratkaisujen osalta. — Mutta se, minkä te jätätte kertomatta siellä vasemmalla, on se, että esimerkiksi julkiselle puolelle tulevat palkkaratkaisut pitää rahoittaa sieltä valtiolta. Eli se tarkoittaa sitä, että jos me laitamme lisää rahaa sinne, sitä pitää löytää jostakin muualta pois. Tämä on sellaista logiikkaa, joka monesti teille ei siellä aukea. Mutta juuri näin se on. Palkansaajan ostovoima on merkittävästi parantunut. Vastaavasti tämä julkisen talouden tilanne ei mahdollista meille sitä, että me lupaisimme lisää rahaa. Me tarvitsemme tiukkaa finanssipolitiikkaa. Tässä hankalassa turvallisuus- ja ylipäättänsä geopoliittisessa tilanteessa se ei varmasti tule olemaan ainakaan entistä helpompaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.36 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen maanviljelijän ostovoimassa ei ole valitettavasti paljoa kehumista, mutta suomalainen ruoka, se on meille huoltovarmuuskysymys, ja se on meille myös turvallisuuskysymys — on arvo sinänsä, että meillä on ruokaa omasta maasta. Mutta tilanne on tällä hetkellä aika vakava ja huonokin. Traktorimarssi kävi täällä Helsingissä tuomassa viestiä suomalaisesta maataloudesta ja siitä vakavasta tilanteesta, mikä kentällä on päällä. Ja tietysti isona lisämurheena on tämä Persianlahden tilanne ja voimakkaasti kohonneet polttoaineen ja lannoitteiden hinnat. Nyt olisi tietysti tärkeää vastata tähän tilanteeseen tavalla tai toisella. Teillä on pian tulossa kehysriihi, arvoisa hallitus, missä ratkotte erilaisia ajankohtaisia kysymyksiä. Voisitteko ajatella, että tavalla tai toisella tulisitte suomalaista maataloutta vastaan, nyt edes tilapäisesti, että päästäisiin pahimman yli?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.37 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Juuri äsken olin kahvilla tuohon marssiin osallistuneitten nuorien ja muutaman vähän vanhemmankin viljelijän kanssa, ja huoli on tietenkin yhteinen. Tämä nopea kustannusten nousu, mikä johtuu tästä Lähi-idän tilanteesta, totta kai huolettaa tällä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

hetkellä kaikkia viljelijöitä, ja se on meille kaikille suomalaisille myöskin siitä näkökulmasta tärkeää, että ruuan hinta on vaarassa nousta. Totta kai me hallituksessa myös katsomme tuohon kehysriiheen, että mitä on tehtävissä, ja selvitämme niitä taustatietoja. Tällä hetkellä kuitenkin suomalaisilla viljelijöillä esimerkiksi lannoitteet on valtaosin nyt tulevaa kasvukautta varten ostettu viime syksynä. Myöskin polttoainetilanne on kohtuullisen hyvä, mutta jos tämä tilanne kestää kauan epävarmana, niin on aivan selvä, että kustannukset tulevat nousemaan. Sitten esimerkiksi syksyn lannoitesaataavuuteen liittyy helposti epävarmuuksia. Meidän pitää pystyä nostamaan Suomessa niin lannoitteitten kuin polttoaineitten kohdalla omavaraisuutta paremmaksi. Ruuan omavaraisuus sinällensä, 80 prosenttia, on erittäin hyvä, Euroopassakin ihan [Puhemies koputtaa] ihailtua tasoa. Siinä mielessä voi sanoa, että tässä asiassa olemme onnistuneet, [Puhemies koputtaa] mutta vielä on parannettavaakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.38 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapsen oikeuksien komitean mukaan talouskriisien aikana heikentäviä toimia voidaan harkita ainoastaan silloin kun kaikki muut vaihtoehdot on arvioitu ja on varmistettu, että vaikutukset kohdistuvat viimeisenä lapsiin ja erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin. Hyvä hallitus, te ette ole toimineet näin. Te olette päinvastoin leikanneet nimenomaan haavoittuvassa asemassa olevilta lapsilta. Yksinhuoltajaperheet, työttömänä olevien tai osa-aikatyötä tekevien perheet, sairauslomalla olevien vanhempien perheet ja maahanmuuttajien perheet — näiltä perheiltä ja erityisesti lapsilta te olette nyt leikanneet, ja nämä leikkaukset ovat lisänneet ja syventäneet lapsiperheköyhyyttä tässä maassa. Arvoisa hallitus, eivät lapset ole syyllisiä tähän taloustilanteeseen. [Puhemies koputtaa] Jokainen lapsi yrittää elää hyvää lapsuutta meidän aikuisten luomassa maailmassa. Minä kysyn teiltä: miten te itse arvioitte näiden päätösten oikeudenmukaisuutta lasten näkökulmasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.40 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aivan varma siitä, että tässä salissa jokainen on lapsen puolella ja sitoutunut lapsen oikeuksien sopimukseen ja siihen politiikkaan, joka on tehnyt Suomesta varmasti yhden lapsiystävällisimmistä maista tässä maailmassa. Se näkyy myöskin mittauksissa, kun Suomea mitataan, [Perussuomalaisten ryhmästä: Onnellisin maa edelleen!] minkälainen maa tämä on syntyä tai minkälainen maa tämä on kasvaa lapsena ja nuorena, ja tätä linjaa jatkamme. Kun olemme esimerkiksi joutuneet tekemään valtiontalouteen välttämättömiä säästöjä syistä, joita tässä on jo lueteltu — meidän valtion velkaantuminen on kestänyt, ja meidän on korjattava julkista taloutta ja sen suuntaa — niin niissä päätöksissä on joka vaiheessa arvioitu vaikutuksia lapsiin ja tehty myöskin useita valintoja, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] henkilökohtaisesti tehty useita valintoja, sen puolesta, että pyrimme pehmentämään ja vähentämään niitä vaikutuksia nimenomaan lapsiin ja perheisiin. Lisäksi on tehty myöskin lapsimyönteisiä päätöksiä, kuten vaikkapa lapsilisän korottaminen vauvaperheissä, monilapsisissa perheissä, opiskelevissa perheissä ja yksinhuoltajaperheissä. Ja esimerkkinä viimeisimmissä kun on

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tehty asumistukeen tai toimeentulotukeen liittyviä säästölakeja, [Puhemies koputtaa] niissä on pyritty näitä lasten kertoimia eli lasten osuutta siitä loiventamaan. Tämä on nimenomaan sen tyyppisiä valintoja, joita meidän on välttämätöntä tehdä, mutta säästöiltä julkiseen talouteen me emme voi välttyä. [Vasemmalta: Mutta kun te annatte veronkevennyksiä kaikkein hyvätuloisimmille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.41 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Purra, tosiasia on, että teidän vahtivuorollanne te olette suojelleet kaikkein suurituloisimpia, kaikkein rikkaimpia ja varakkaimpia. Se on hyvin hämmäntävää, ministeri, sillä ennen vaaleja te sanoitte, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy, ja nyt sitten te kovaan ääneen tälläkin kyselytunnilla puolustitte kaikkein rikkaimpien veronkevennyksiä ja tulevia yhteisöveron kevennyksiä. Tosiasia on, että teidän vahtivuorollanne suurituloisten veronkevennykset ovat kymmenkertaisia verrattuna alempiin tuloluokkiin, ja totuus on myös se, että tämä yhteisöveron alennus auttaa eniten suuria yrityksiä ja niiden osingonsaajia. Nyt, ministeri, kun ajat ovat sellaiset, että monet ihmiset kokevat huolta toimeentulosta, huolta arjen pärjäämisestä, joutuvat tinkimään, niin kysyn teiltä: Kun tämä kehysriihi nyt lähestyy, niin millaisia valintoja aiotte tehdä? Olisiko nyt vihdoinkin sen tavallisen suomalaisen vuoro, vai aiotteko jälleen kerran suosia varakkaimpia ja esimerkiksi suuryritysten osingonsaajia tavallisen suomalaisen sijaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.42 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaalidemokraattien kysymyksestä joku saattaa saada sellaisen kuvitelman, että tässä maassa suurituloiset eivät nyt maksaisi enää veroja tai että he maksaisivat niitä suhteessa muihin jotenkin merkittävästi vähemmän. Mutta, hyvä edustaja ja sosiaalidemokraatit, suurituloinen maksaa tässä maassa erittäin paljon veroja. Itse asiassa, kun katsotaan niitä ylimpiä tulodesiilejä, huomattava osa kokonaisrahoituksesta tulee juuri sieltä. Sen sijaan tässä maassa kaikkein pienituloisimmat palkansaajat eivät maksa lainkaan veroa. Kun mennään hieman ylemmäksi, niin he maksavat muun muassa vähemmän veroa kuin esimerkiksi Ruotsissa, jossa en usko, että te näette, että tilanne on aivan kohtuuton.

Me emme tässä hallituksessa näe, että kiristämällä verotusta me tekisimme jotakin erityistä hyvään tähän järjestelmään. Päinvastoin me näemme, että se, että me saamme tänne talouskasvua, työpaikkoja, työllisyyttä, järkevän verotusjärjestelmän, kantaa hedelmää koko yhteiskunnan hyväksi. Me emme näe näitä asioita näin tulipunaisesti tai vastakkain [Puhemies koputtaa] kuin te esitte.

2.6. Suullinen kysymys harrastamisen Suomen mallista (Henrik Wickström r)

Suullinen kysymys SKT 58/2026 vp

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Wickström, varsågod.

Keskustelu

16.44 **Henrik Wickström r:** Arvoisa herra puhemies, värderade herr talman! Nu, med det dystra världspolitiska läget som kastar sin skugga över ekonomin, är det förståeligt att många finländare känner oro över situationen. För oss inom SFP är det speciellt viktigt att komma ihåg en grupp, och det är barn, unga och familjer, i den här situationen.

Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelee opposition retoriikkaa, niin tulee se kuva, että hallitus ei olisi tehnyt mitään kasvun vauhdittamiseksi. Päinvastoin, on tehty merkittäviä toimia, millä halutaan luoda talouskasvua, mutta on yksi asia, mikä toimii esteenä, ja se on maailmanpoliittinen tilanne. Kun hallitusohjelma tehtiin 2023, ei oltu tietoisia siitä, kuinka monta kriisiä ja konfliktia tulee hallituksen eteen, ja tämän asian suhteen pitäisi olla myöskin oppositiossa nöyrä. Tämän hallituskauden aikana on kuitenkin panostettu esimerkiksi perusopetukseen, jolla nimenomaan vahvistetaan lasten ja nuorten tulevaisuudenuskoa. Tähän liittyen haluaisin myöskin kysyä ministeri Poutalalta: Hallitus on päättänyt panostaa myöskin Suomen harrastusmallin kehittämiseen, jolla turvataan jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastus, mikä sekin on myöskin tärkeää. [Puhemies koputtaa] Miten tämä työ etenee? Miten turvataan, että jokaisella suomalaisella lapsella ja nuorella on oma harrastus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.45 **Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin hienosta ja tärkeästä kysymyksestä. Suomen harrastamisen malli on erittäin toimiva systeemi. Siinä ideana on, että jokaiselle peruskoulukäiselle lapselle taataan vähintään yksi ilmainen harrastus koulun yhteyteen. Tällä hallituskaudella tätä rahoitusta ollaan nostettu 15 miljoonasta eurosta 20 miljoonaan euroon, mikä kattaa yhä useammalle lapselle mieluisan harrastuksen.

Me-säätiö teki selvityksen, kuinka moni lapsista itse asiassa harrastaa ensimmäistä harrastustaan tämän harrastamisen mallin kautta, ja oli yllättävää, että lähes 20 prosenttia näistä lapsista oli saanut ensimmäisen harrastuksen tätä kautta. Tämä on minun mielestäni hienoa nähdä, miten monta tuhatta lasta Suomessa on saanut ensimmäisen harrastuksen.

Jos me mietitään, miten tärkeä asia on se, että jokaisella lapsella on harrastus — on se liikuntaharrastus, musiikkiharrastus, kulttuuriharrastus — että sinä löydät semmoisen porukan itsellesi, missä tunnet kuuluvasi joukkoon, missä saat ystäviä, missä vähennetään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, niin tämä on valtavan tärkeä asia. On erittäin hienoa, että harrastamisen malliin ollaan saatu lisättyä rahaa. [Puhemies koputtaa] Kiitos vielä tärkeän asian nostamisesta. [Arto Satonen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

16.46 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on kaikille selvää se, että veronkiristyksillä ei tähän maahan saada mitään hyvää, kuten ministeri Purra äsken totesi. Ja toinen asia on sitten se, että verohelpotuksilla taas pienennetään valtion tulovirtaa, sekin on totta.

Arvoisa pääministeri ja valtiovarainministeri, nyt olisi sankarin viitta mahdollista ottaa teidän haltuunne sillä keinolla, että meillä on valtava hankemäärä tässä maassa olemassa ja odottamassa lupia virastoissa. Kotikuntaanikin on kaksi valtavan isoa hanketta: toinen koskee kaivoshanketta ja toinen turpeen jalostusta aktiivihiileksi. Nämä kaksi investointia toisivat kuntaan 400—500 työpaikkaa ja valtiolle kymmeniä miljoonia verotuloja. Nopeuttamalla näitä prosesseja, jos te otatte tämän tehtävän nyt tosissanne, ei tarvitse käsi ojossa olla antamassa mitään rahaa kenellekään, vaan annatte niille investoijille mahdollisuuden sadat miljoonat käyttää meidän hyväksemme. Kun te teette tämän, niin minä hommaan teille sen sankarin viitan ihan varmasti. [Naurua — Eduskunnasta: Kelpaa viitta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ympäristö- ja ilmastoministeri Multala, olkaa hyvä.

16.47 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä. Tämä on erittäin tärkeä nosto, koska nimenomaan uusista investoinneista ja toki nykyistenkin yritysten kasvamisesta uusien investoinnein tämä maa voi luoda kasvua ja työpaikkoja, ja yritykset nimenomaan sitä tekevät. Tässä tärkeää on se, että luvitusprosessit ovat sujuvia. Sen vuoksihan me olemme nimenomaan tässä hallituksessa uudistaneet kokonaan ympäristöluvituksen niin sanotun yhden luukun palvelumalliksi, jossa idea on se, että yritys voi yhden luukun kautta asioida, ja sitten siellä prosessia sovitetään sen yhden luukun sisällä yhteen. Tälle työlle on nyt varattu myöskin siirtymäajan resursseja, jotta voidaan varmistaa, että prosessi todellakin on sujuva.

Tätä samaa luvitusta toivon, että myös kunnissa tehdään, mitä tulee rakentamisluvitukseen. Siinähan me olemme myöskin tehneet lakimuutoksia ja tuoneet sinne käsittelyaikatakuun, kolme kuukautta — hieman monimutkaisella hankkeella toki voi mennä pidempään. Mutta työtä on tehty, ja jatkamme sitä edelleenkin.

Olen henkilökohtaisesti tavannut myöskin viraston johtoa ympäristöpuolella ja huolehtinut siitä, että muutosta viedään vauhdikkaasti eteenpäin, ja olen vakuuttunut siitä, että tämä on oikea askel oikeaan suuntaan. Totta kai [Puhemies koputtaa] lisätyötäkin vielä tarvitaan. Me haluamme huolehtia siitä, että investointeja Suomeen saadaan. [Timo Heinonen: Saiko tällä viitan? — Perussuomalaisten ryhmästä: Turkisviitta ansaittu!]

2.7. Suullinen kysymys yhdenvertaisen koulutuksen varmistamisesta (Päivi Räsänen kd) Suullinen kysymys SKT 59/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Keskustelu

16.49 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden köyhyys on otettava vakavasti. Vähäosaisuus on valitettavan usein periytyvää, ja siksi on tärkeää, että koulutus avaa mahdollisuuksia kaikille lapsille. Täällä edustaja Lohi nosti jo esiin Mikael Agricolan päivän ja lukutaidon, jossa on viimeisen kymmenen vuoden aikana tapahtunut valitettavasti takapakkia, ja ihan erityisesti poikien lukutaito on huomattavasti heikompaa kuin tyttöjen. Suurin riski jäädä heikon koulutuksen varaan on niillä lapsilla, joiden vanhemmat ovat toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaita.

No, hallitus onkin lisännyt esimerkiksi äidinkielenopetuksen määrää kahdella viikkotunnilla viime syksystä alkaen, ja ministeri Adlercreutz jo kertoi muistakin toimista, mitä hallitus on tehnyt. Mutta kysyn vielä teiltä: mitä muuta hallitus tekee juuri tämän yhdenvertaisen koulutuksen varmistamiseksi kaikille lapsille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.50 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä. On tosiaankin niin, että koulutus on käytännössä se suurin, merkittävin tasaava tekijä, jolla voidaan erilaisia yhteiskunnallisia eroja tasata. Varmistamalla, että kaikilla on pääsy hyvään koulutukseen, voimme tarjota jokaiselle suomalaiselle lapselle parhaat mahdolliset eväät tulevaisuuteen.

Me ollaan tosiaankin vahvistettu oppimisen tukea. Se liittyy suoraan tähän nostamaanne ongelmaan, tähän eriarvoistuvaan opetukseen, käytännössä sen kautta, että kun eroja sukupuolten välillä huomataan ja itse asiassa sosioekonominen asema näkyy entistä vahvemmin oppimistuloksissa, niin jos meillä on hyvä tuki, niin pystymme tähän paneutumaan. Tasa-arvorahoitusta ollaan vahvistettu, se on merkittävä asia. Pyritään vahvistamaan polkua varhaiskasvatuksesta aina korkeakoulutukseen asti, lisäämään varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Ja ehkä kokonaisuutena haluaisin vielä todeta sen, että kun tähän kokonaisuuteen lisätään [Puhemies koputtaa] nyt tämä osaamistakuu, josta tässä jo aikaisemmin mainittiin, niin luulen, että meillä on [Puhemies koputtaa] monta kohtaa, missä voidaan paneutua tähän yksilön tilanteeseen ja tarjota [Puhemies koputtaa] mahdollisimman hyvä apu ja tuki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.51 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä tilanne on pirullinen. Ei se ole pirullinen pelkästään hallitukselle vaan koko oppositiolle ja hallitukselle yhdessä. Emmehän me voi tälle taloudelliselle tilanteelle mitään, mutta totta kai me haluaisimme, että olisi oikeudenmukaisempaa. Täällä on monessa puheenvuorossa korostettu sitä, etteivät ihmiset nyt kokisi niin, että kaikki etuudet ja kaikki se hyvä, mitä annetaan, menisivät vain heille, jotka muutenkin pärjäävät. Siinä me kysymme oppositiosta hallitukselta: mitä keinoja teillä on antaa tavallisille suomalaisille? Kyllähän hintojen nousu osuu ennen kaikkea niihin pienituloisimpiin. Se osuu pienituloisiin eläkeläisiin, se osuu niihin, jotka syövät ruokaa.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Täällä esimerkiksi puheenjohtaja Kaikkonen kysyi maataloudesta. Jos mietitään, että polttoainekustannukset nousevat, energiakustannukset nousevat, kuljetuskustannukset nousevat, se kaikki näkyy siinä ruuan hinnassa. Valitettavasti maa- ja metsätalousministeri ei kyennyt antamaan vastausta siihen, miten tätä tilannetta parannetaan ja miten helpotetaan. Onko teillä, arvoisa valtiovarainministeri, vastausta siihen, millä te tulette pienituloisia vastaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.52 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En tiedä, esittikö kysyjä nimenomaan tähän maatalouteen, pienituloisuuteen, joka kuuluu sosiaaliturvaan, vai veropolitiikkaan vai mihin. Hallitus valmistelee kehysriihen neuvotteluita, ja siellä meillä on monenlaisia asioita pöydällä, mutta meidän pitää kaikessa ymmärtää se, että meillä ei varsinaista liikkumatilaa siellä julkisessa taloudessa ole. Sen takia me joudumme tekemään hyvin harkittuja ja kohdennettuja toimia, mikäli niihin päädyimme.

Mitä tulee sitten tähän akuuttiin tilanteeseen eli inflaation voimistumiseen Lähi-idän konfliktin myötä, me tietenkin ensisijaisesti toivomme, että se saadaan päätökseen. Vaikka näin tapahtuisikin, niin siinä tulee joka tapauksessa olemaan jonkinlaisia häntiä, jotka näkyvät esimerkiksi siellä polttoainepumpulla, logistiikkakustannuksissa ja valitettavasti todennäköisesti myös siellä ruuan hinnassa, mutta samaan aikaan, mikäli tämä saadaan katki, vaikutukset ovat lyhyempiä. Mikäli se taas jatkuu, niin siinä tilanteessa totta kai hallitus pohtii, mitä me voimme tehdä, [Puhemies koputtaa] ja sen takia valtiovarainministeriö valmistelee tällaisia erilaisia toimia, [Puhemies koputtaa] jotka täyttävät nämä luettelemani ehdot.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.54 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vi behöver åtgärder för hållbar tillväxt, men att stimulera ekonomin måste handla om annat än nedskärningar från de i utsatt position och skattelättnader till välbärgade och storföretag. Nu tar regeringen rekordstora lån för delvis fel saker enligt oss i SDP, och resultatet talar för sig, och det kan inte skyllas bara på omständigheterna.

Arvoisa puhemies! Pohjamudissa ovat tällä hetkellä hallituksen kannatuksen lisäksi talouskasvu ja kansan luottamus talouteen. Nousussa ovat lähinnä työttömyys, köyhyys ja asunnottomuus. Hyvä hallitus, te syytätte aina mielellänne edellistä hallitusta, mutta eipä mene kauan, kun te olette se edellinen hallitus ja seuraavat joutuvat ratkomaan teidän aiheuttamianne ongelmia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Niin kuin me ratkotaan teidän!] Ministeri Purra, vielä viimeisen kerran kysyn: oletteko kehysriihessä valmis SDP:n esityksen mukaisesti palauttamaan suojaosat työttömyysturvaan ja asumistukeen ja luopumaan yhteisöveron alennuksesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

16.55 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy SDP:tä nyt vähän hillitä: Ne vaalit ovat vasta vuoden päästä. Sinne on matkaa. Ei vielä, ei vielä. [Välihuutoja]

Mitä kehysriihen tulee, niin kyllä tämä suomalaisten huoli sekä turvallisuudesta että hyvinvoinnista otetaan erittäin vakavasti. Me teemme kaikkemme sen eteen, että Suomi on turvassa: vahvistetaan puolustusta, vahvistetaan drone-kykyjä, tehdään sillä puolella töitä. Samaan aikaa meidän täytyy jatkaa julkisen talouden korjaamista, mutta sitten katse myöskin sinne kotitalouksiin, miten me voidaan lisätä kotitalouksien luottamusta ja sitä arjessa pärjäämistä. Kuten valtiovarainministeri sanoi, meillä liikkumavaraa ei paljon ole, ja sen takia pitää erittäin huolella miettiä sitten ne keinot, joita mahdollisesti voidaan käyttää, mutta me ymmärrämme todella hyvin sen, kuinka synkältä tämä aika tällä hetkellä näyttää. Jos sota tuolla Persianlahdella vielä jatkuu ja pahenee, sen vaikutukset voivat olla todella vakavia Suomelle. Siksi pitää ponnistella samaan aikaan, [Puhemies koputtaa] että se konflikti saadaan päättymään. Me tulemme tekemään viisaita päätöksiä julkisen talouden eteen, työllisyyden eteen ja kotitalouksien luottamuksen vahvistamiseksi. [Vasemmalta: Kuten tähänkin asti!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys työllistämistä koskevista kannusteista (Mauri Kontu kesk)

Suullinen kysymys SKT 60/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Kontu, olkaa hyvä. — Pyytäisin käyttämään mikrofonia.

Keskustelu

16.56 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on meillä hyvä yksimielisyys siitä, mikä täällä on vaikein ongelmamme. Se on tämä työttömyys, ja se koskettaakin minun kysymystäni. Tämä on pahimpia ongelmia koko Euroopassa.

Toinen asia, mistä varmasti olemme kaikki samaa mieltä, on se, että meidän pitää saada suomalaisille lisää töitä. Täällä on mukana monta yrittäjätaustaista edustajaa, ja olen itsekin pitkän linjan yrittäjä ja voin vakuuttaa, että kyllä me yrittäjät varmasti teemme kaikkemme, että mahdollisimman moni suomalainen saa töitä.

Varmaan ollaan siitäkkin samaa mieltä, että nopeimmin työpaikkoja voi tulla pienempiin yrityksiin. Meillä on Suomessa lähes 200 000 yksinyrittäjää, ja heidän mahdollisuuksiaan palkata ensimmäinen työntekijä pitää parantaa. Siksi keskusta esittää, että työllistämisen sivukulut puolitetaan ensimmäisen vuoden ajaksi. Nyt uskallan toivoa, [Puhemies koputtaa] että hallitus ja me oppositiossa voisimme edistää tätä asiaa yhdessä. [Puhemies koputtaa] Siksi kysyn pääministeriltä: tarttuuko hallitus tähän keskustan ratkaisuun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

16.58 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy aloittaa siitä, että olen täysin samaa mieltä, että yrittäjä tekee parhaansa ja yrittäjä kyllä palkkaa, kun edellytykset ovat kunnossa, ja yrittäjä investoi, kun edellytykset ovat kunnossa. Hallitus on tehnyt merkittävän määrän yrittämisen edellytysten parantamiseen suuntaavia toimia, kuten paikallisen sopimisen, joka on pk-yritysten pitkäaikainen toive. Yritysverotuksen keventäminen on merkittävää. Moni byrokratian purku, työmarkkinauudistukset, kaikki, ovat olleet niitä, mitä yrittäjät ovat toivoneet. Toivon todella, että varsinkin kun talouskasvu jonain päivänä kunnolla lähtee liikkeelle, silloin nämä nähdään uusina työpaikkoina.

Mitä tulee erilaisiin tukitoimiin, niin valitettavasti en voi luvata tässä, että tästä tartutaan, vaan kuten totesin aikaisemmassa vastauksessa, se liikkumavara, mikä meillä on tehdä työllisyyttä ja kasvua tukevia toimia, mietitään erittäin huolella, ja jokaisen euron, siis veronmaksajien euron, käyttö pitää harkita niin, että sille saadaan paras mahdollinen vastine.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys kehitysyhteistyön määrärahoista (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 61/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 **Timo Vornanen tv:** Arvoisa puhemies! Oma kansa ensin. Suomalaisten rahat kuuluvat suomalaisille. Suomalaisten rahat kuuluvat suomalaisille, näin ajattelen minä. Rahat eivät kuulu Italiaan, ne eivät kuulu Afrikkaan, vaan ne kuuluvat Suomeen. Suomalaisilla on oikeus pitää omat rahansa. Oma kansa ensin.

Viime hallituksessa, SDP:n Rinteen—Marinin hallituskaudella, suomalaisten rahaa hölvättiin miljardeja ympäri maapalloa — aivan järkyttävää touhua. Nyt tällä hallituskaudella tähänkin asiaan on tullut tolkkua. Tiedän, että perussuomalaiset ovat ajaneet ponnekkaasti sitä, että tämän suomalaisten rahan ulkomaille jakamisen täytyy loppua tai ainakin vähentyä konkreettisesti, ja näin on myös tapahtunut. Tämän hallituksen aikana, kiitos perussuomalaisten ja koko hallituksen, kehitysyhteistyön vuosittaista määrärahaa on pienennetty [Aki Lindénin välihuuto] lähes 600 miljoonaa euroa. [Puhemies koputtaa] Rahat on saatu oman kansan käyttöön. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, eikö olekin niin, että tässä suomalaisten rahan jakamisessa ympäri maapalloa ei ole mitään tolkkua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

17.01 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä aiemmassa kysymyksessä viitattiin siihen, että olen puhunut toissijaisista valtion menoista. Tarkoitan niillä toissijaisilla pääasiassa juuri sellaisia menoja, joita

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

velkaisessa tilanteessa suurten alijäämien kohdallakin käytetään rahoittamaan muunlaisia toimintoja kuin niitä, jotka kuuluvat Suomen maan, Suomen turvallisuuden, Suomen kansalaisten etujen ja palveluiden rahoittamiseen. Kyllä, hallitus on tehnyt merkittäviä säästötoimia kehitysapuun, kehitysyhteistyöhön, ja pidän sitä erittäin järkevänä politiikkana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Hallitus esittää muutettavaksi eläinten hyvinvoinnista annettua lakia sekä eläinten lääkinnästä annetun lain 17 §:ää porsaiden kirurgisen kastraation aiheuttamien vaikutusten uudelleenarvioinnin johdosta. Lainmuutoksella kumottaisiin porsaiden kirurgisen kastraation kieltö, joka olisi tullut voimaan vuonna 2035. Samalla kuitenkin parannettaisiin tuottajien mahdollisuutta käyttää itsenäisesti kastraation yhteydessä paikallispuudutusta myös sellaisilla tiloilla, jotka eivät kuulu eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan.

Kipulääkkeen käyttö on ollut pakollista jo vuoden 2024 alusta lähtien. Kipulääkkeen lisäksi annettava paikallispuudutus tulee pakolliseksi vuoden 2027 alusta. Kipua vähentävän paikallispuudutuksen käyttöön on kannustettu jo aiemmin eläinten hyvinvointikorvausten avulla.

Suuret lihanjalostajat ovat edellyttäneet porsastuottajiltaan jo 1.1.2026 alkaen puudutusta pakollisena toimenpiteenä kirurgisen kastraation yhteydessä. Tämän pohjalta voidaan arvioida, että jo 90 prosenttia porsaista saa paikallispuudutuksen kastraation yhteydessä. Tämän lain voimaantulo on osaltaan parantanut eläinten hyvinvointia sillä, että se nopeutti puudutuksen käyttöönottoa vuodelle. [Anne Kalmari: Juuri näin!]

Arvoisa puhemies! Mikäli kirurgisen kastraation kieltö tulisi voimaan, Suomi olisi ainoa — alleviivaan: ainoa — maa, jossa kirurginen kastraatio on kielletty. Kirurgisen kastraation kiellosta säädettäessä tarkempi selvitys kiellon vaikutuksista oli vielä kesken. Tämä tapahtui siis viime hallituskaudella. Selvitys osoitti, että kiellolla saattaisi olla merkittäviä vaikutuksia muun muassa sianlihan vientiin ja sitä kautta tuotannon

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kannattavuuteen. Kannattavuuden lasku puolestaan vaikuttaisi suoraan Suomen ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen.

Karjuporsaiden kastraatiolla pyritään ehkäisemään sianlihan niin sanottua karjunhajuua. Merkittävät nykyiset vientimaat Aasiassa sekä USA suhtautuvat kielteisesti osassa kastroimattomia sikoja esiintyvään karjunhajuun. Kahdella injektiolla toteutettava immunokastratio ei täysin sulje pois karjunhajun esiintymistä. Sen lisäksi, että injektiot itsessään aiheuttavat kipua, kemiallinen kastratio aiheuttaa yhtä lailla kielteistä suhtautumista nykyisissä merkittävimmissä vientimaissamme.

Kansainvälistä vaatimustasoa tiukemmat ja tuotantokustannuksia lisäävät säädökset voisivat johtaa kotimaisen tuotannon korvautumiseen tuontilihalla. Tämä tuontiliha olisi kirurgisesti kastroitua, hyvin todennäköisesti myös tuotettu olosuhteissa, jotka eivät yllä muutoin korkeiden suomalaisten hyvinvointivaatimusten tasolle tai olisi samalla tavalla salmonellavapaata kuin meillä Suomessa. Eikä tarvitse mennä Tanskaa kauemmas, kun porsaiden hyvinvointia ja terveyttä hyvin indikoivat saporot leikataan pois, ja meillä Suomessa taas porsaitten saporot saavat heilua.

Jotta sika-alalla toimijat olisivat tasavertaisessa asemassa kaikissa EU:n jäsenmaissa ja sikojen hyvinvointia voitaisiin parantaa koko EU:n alueella, maa- ja metsätalousministeriö jatkaa tulevaisuudessakin vaikuttamistyötä sen eteen, että porsaiden kirurgisen kastraation kieltö toteutuisi unionin laajuuisena yhteisesti sovittavan siirtymäajan puitteissa. Olen jo toimikauteni alussa, elokuussa 2023, lähestynyt komissiota kirjeellä, jossa kiinnitin huomiota tarpeeseen edistää eläinten hyvinvointia koskevan unionin lainsäädännön parantamista pikimmiten. Kiinnitin erityistä huomiota tarpeeseen saada kaikkia jäsenmaita sitovaa lainsäädäntöä sikojen häntien tyypistämisen ja kirurgisen kastraation kieltämiseksi ja vakuutin samalla, että Suomi tukisi eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön edistämistä rakentavalla tavalla, kun sitä saataisiin unionin laajuisesti voimaan. Mutta kävi hyvin selväksi, että niin silloinen kuin nykyinen komissio eivät olisi tässä asiassa etenemässä.

Tällä ehdotuksella muutettaisiin myös eläinten hyvinvoinnista annettua lakia siten, että jatkossakin voidaan valtion varoista korvata kunnille kustannuksia, joita aiheutuu sairaiden, loukkaantuneiden tai muutoin avuttomassa tilanteessa olevien luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta. Myös tämä on tämän lainsäädännön ollessa auki järkevää tässä yhteydessä tuoda eduskunnan käsittelyyn.

Näitten ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan kesällä 2026.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.07 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa tämä hallituksen esityshän parantaa eläinten hyvinvointia, koska nyt tulee puudutus pakolliseksi. [Anna Kontula: Voi hyvänen aika!] Kipulääkitys tosiaan on ollut pakollinen, mutta nyt tulee puudutus. Se vaatii tietenkin koulutusta ja — niin kuin täällä ministeri totesi — vähän lääkeainelainsäädännön muutosta, mutta näillä me saamme sen operaation täysin kivuttomaksi. Sen, joka sen tekee, on aika helppo oppia se koulutuksen myötä, ja näin ollen myös se porukka, joka kuuluu eläinten terveydenhuollon ulkopuoliseen kasvatuserikseen, tulee ottamaan tämän käytäntöön.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Tässähän itse asiassa ei tapahdu mitään muuta kuin se, että me otamme vain yhden vuosiluvun pois. Se tehdään sen takia, että ala on nähnyt, kuten ministeri totesi, että muut keinot ovat epävarmempia ja ne ovat käytännössä hankalampia toteuttaa. Tämä on suomalaista vientipolitiikkaa. Meidän tarkoitus on hallitusohjelman mukaan kasvattaa ruokavientiä, ja tämä liittyy osittain siihen. Kysymyksessä on hyvin pieni operaatio, kivuton, kun se oikein tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

17.09 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille tästä esittelystä. Kysyisin: Eikö tämä esitys nimenomaan nyt korjaa edellisen hallituksen tekemiä päätöksiä ja jopa paranna eläinten asemaa? Jos tämä olisi jätetty edellisen hallituksen esittämään muotoon, niin olisiko pahimmillaan tuotanto jopa siirtynyt ulkomaille, kun täällä kotimaisen tuottajan rasitteet olisivat liiaksi kasvaneet ja tuotanto sen takia jopa loppunut, jolloin se siirtyisi ulkomaille? Eivätkö sen johdosta myös eläimet voisi jopa huonommin kuin tämän uudistuksen jälkeen, jonka nyt teemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

17.09 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä sika-alaa olisi tuettava löytämään vaihtoehtoisia ratkaisuja porsaiden kirurgiselle kastraatille. Tätä varten tähän eläinten hyvinvointilakiin säädettiinkin pitkä siirtymäaika, joka oli jopa 12 vuotta. Ymmärrän, että tuottajien huolta on kuultava, mutta kyllä ratkaisun tulee löytyä muualta kuin eläinten hyvinvoinnista tinkimisestä. Tutkimukset osoittavat yksiselitteisesti, että porsaan kirurginen kastratio aiheuttaa sille kipua ja stressiä. Kotimaan markkinalla eettisellä näkökulmalla on ihmisille yhä enemmän merkitystä, kun kuluttajista 62 prosenttia kertoo olevansa sitä mieltä, että kastratiokieltä tulisi pitää voimassa.

Hallituksen esitys oli ilmeisesti määrä antaa alun perin eduskunnalle vasta elokuussa, sillä edelleen on käynnissä hanke, jonka loppuraportti on vasta kirjoitusvaiheessa. Tuleekin vaikutelma, että hallituksella oli nyt erityinen kiire saada juuri tämä esitys eduskuntaan, vaikka tosiaan yhdeksän vuotta on vielä määräaikaankin aikaa. Kysynkin ministeriltä: mistä tämä kiire nyt johtuu, kun samaan aikaan esimerkiksi turkistarhausta koskeva aloite on syksystä 24 asti ollut valiokunnassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.11 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri tuossa sanoi, EU:ssa ei olla etenemässä tässä asiassa, ja siksi on ihan järkevää säilyttää kilpailukyky. Ja aivan kuten edustaja Eestilä sanoi, itse asiassa kipuhan loppuu, kun kivunlievitys tulee sinne tiloille ja tilat pystyvät kannattavasti tekemään.

Tässä talossa en ole kuullut kenenkään vastustavan kissojen kastratiota — itse asiassa sitä on vaadittu pakolliseksi. On aivan samasta asiasta kyse possujen kohdalla. [Anna Kontulan välihuuto] Nyt vain se voidaan tehdä siellä tiloilla. Se on tärkeä asia, kun viime kaudellakin jo otimme eläinten hyvinvointilainsäädäntöön sen, että emme halua tuottaa kipua eläimille. Nyt se ratkaisu löytyi tällä tavalla, joka ei meidän kustannuksia nosta ja vie

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kilpailukykyä ja siirrä tuotantoa muihin maihin. Tämä on ihan järkevä ratkaisu — kiitos ministerille tästä ongelman ratkaisutavasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo. olkaa hyvä.

17.12 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa kastroidaan joka vuosi noin 850 000 karjuporsasta ilman riittävää kivunlievitystä, ja kyse on nimenomaan riittävästä kivunlievityksestä, jota tämä hallituksen esityskään ei tule tuomaan. Kirurginen kastraatio on siis kipua ja kärsimystä tuottava toimenpide, ja se tutkitusti lisää myös possujen kuolleisuutta. On todella surullista, että hallitus on taipunut lihatalojen lobbauksen alla ja aikoo kumota nyt tämän kiellon, kiellon, joka saatiin viime hallituskaudella tärkeänä parannuksena tähän uuteen hyvinvointilakiin. Te vetoatte siihen, että kastraatiokiello toteutuessaan heikentäisi suomalaisen sianlihantuotannon kannattavuutta ja vientiä, mutta on vastuutonta kasvattaa eläinten tehotuotannon kannattavuutta heikentämällä eläinten hyvinvointia edistävää lainsäädäntöä. Kysynkin ministeriltä: haluatteko te todella kilpailla eläinten hyvinvoinnin kustannuksella sen sijaan, että me oltaisiin etujoukoissa parantamassa tuotantoeläinten hyvinvointia ja vaatimassa sitä myös muilta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.13 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa kastroidaan noin miljoona porsasta joka vuosi. Kastraatiokiellon peruminen tarkoittaa sitä, että miljoonien älykkäiden ja tuntevien eläinten kipu ja kärsimys tulee nyt jatkumaan. Kirurgiselle kastraatiolle on olemassa vaihtoehtoja, joita on onnistuneesti toimeenpantu useissa Euroopan maissa, mutta hallitus ei näytä näistä piittaavan. Kaiken lisäksi kastraatiokiellon toimeenpanoon myönnetty pitkä siirtymäaika on erittäin antelias. Lihateollisuudelle annettiin aikaa sopeutua vuoteen 2035 asti. Nyt kysyisin ministeriltä: Miksi hallitus ei edistä kastraatiolle vaihtoehtoisten menetelmien käyttöönottoa, vaikka näitä on olemassa, vaan ottaa mieluummin valtavan askel taaksepäin eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi? Onko niin, että eläinten hyvinvointia tärkeämpää hallitukselle on lihatalojen Kiinan viennin edistäminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

17.14 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! När det gäller djurens välbefinnande är det inte en bisak i finländsk jordbrukspolitik. Det är en av grundpelarna, och vi har en utomordentlig djurvålfärd i alla skeden av produktionen.

Arvoisa puhemies! Jos sääntely menee liian tiukaksi, vaarannamme kansainvälisen kilpailukykyämme. Tällöin heikennämme kotimaista tuotantoa samalla kun tuotanto käytännössä siirtyy muualle. Tämä ei ratkaise ongelmia, vaan siirtää niitä toisaalle. Siksi tarvitsemme tasapainoa — vahvat tavoitteet eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi, mutta myös politiikkaa, joka on realistista ja kestävää niille, jotka työskentelevät ja tuottavat tässä maassa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.15 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä on herkkä aihe, joka herättää tunteita, mutta juuri siksi tarvitsemme maalaisjärkeä. Meidän on turvattava sekä eläinten hyvinvointi että tuotannon edellytykset. Jos porsaita ei kastroida, niiden häiriökäyttäytyminen aiheuttaa myös melkoisia ongelmia. Hallituksen esitys ei muuta nykytilaa, vaan poistaa epärealistisen kiellon kymmenen vuoden päästä.

Tällä ratkaisulla nimenomaan parannetaan eläinten hyvinvointia. Annamme tuottajille ennakoitavuutta ja työrauhan sen sijaan, että säilyttäisimme heille lisää kustannuksia, joita kilpailijamaamme eivät kohtaa. Jos sääntelymme karkaa muuta Eurooppaa tiukemmaksi, tuotanto siirtyy maihin, joissa sääntely on löysemää, suomalainen vientipotentiali heikkenee, ja mikä vakavinta, huoltovarmuutemme murenee, jos kotimainen tuotanto ajettaisiin alas.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.16 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen vastustajat vasemmalla ulkoistaisivat sianlihan tuotannon ulkomaille. Sekö muka olisi parempi vaihtoehto eläinten hyvinvoinnin tai Suomen talouden kannalta? Voin kertoa: ei todellakaan olisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

17.16 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen eläinpolitiikkaa kuvastaa aika hyvin se, että kun kausi alkoi, niin ensi töiksenne te lakkautitte eläinsuojeluasiamiehen viran, ja samaan aikaan te, ministeri Essayah, ilmoititte myös puolustavanne turkistarhauksen jatkumista. [Petri Hurun välihuuto] Kyllähän tämä lain vesittäminen on tietenkin ihan luonnollinen jatkumo sille työlle, jota olette aika selkeästi tässä halunneet myös edistää.

Ongelma on mielestäni vain se, että tiede on asiassa aika selkeä. Lausuntokierroksellakin viesti oli selkeä. Valtaosa asiantuntijoista, kuten Suomen Eläinlääkäriliitto, vastusti tämän kiellon poistamista. Julkisuudessa olleiden tietojen perusteella on kohtuullisen selvää se, että nimenomaan eläin- ja lihateollisuuden voimakas lobbaus on saanut teidät nyt tässä pakittamaan. Kyllä itselläni herää kysymys siitä, miksi me säädetään täällä lakia eläinten hyvinvoinnista, jos itse asiassa, de facto, sillä eläinten hyvinvoinnilla ei ole täällä minkäänlaista arvoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.18 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aiemmin täällä puheenvuorossa edustaja Eestilä korosti sitä, että kivunlievitys tulee tässä yhteydessä nyt pakolliseksi, eli siltä osin voidaan katsoa, että tilanne paranee.

Samalla täytyy korostaa, että on myös kiistaton tosiasia se, että kastraatiokiellolla on merkittäviä vaikutuksia sian tuotantoketjun kilpailukykyyn. Yksipuolinen kieltä Suomessa voi heikentää kotimaisen tuotannon kilpailukykyä ja vaikuttaa negatiivisesti ruokaturvaan, jos kulutus siirtyy ulkomaisiin tuotteisiin myös kotimaassa.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Lisäksi, kuten täällä on jo useaan kertaan todettu, kiello voi vaikeuttaa sianlihan vientiä, josta tulevat eurot ovat kannattavuuden kanssa kamppailevalle sikasektorillemme enemmän kuin tarpeen. Ministeri perusteli tämän esityksen erittäin hyvin, ja täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Kannatan lämpimästi tätä esitystä. [Petri Huru: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.19 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnin edistäminen on ollut Suomessa varsin hidasta, mutta on silti aivan erityisen poikkeuksellista se, että niitä parannuksia lähdetään tällä tavalla perumaan. Kirurgisen kastraation kieltäminen ei todellakaan pelasta Suomen taloutta, mutta sen sijaan se aiheuttaa eläinyksilöille merkittävää kipua. Näin todetaan tämän hallituksen esityksessäkin, toisin kuin täällä yritetään jostain syystä keksiä sellaisia perusteluita, että tämä esitys parantaisi eläinten hyvinvointia. Ainakin teidän hallituksenne mukaan kirurginen kastratio aiheuttaa merkittävää kipua eläinyksilöille, ja tämän kirurgisen kastraation pitäminen voimassa parantaisi porsaiden hyvinvointia. Lisäksi se voisi mahdollisesti myös parantaa tuottajien asemaa taloudellisesti, sekin sanotaan tässä esityksessä. Kaiken kaikkiaan nostaisin esille myös sen, että eläinlääkärit vastustavat kirurgisen kastraation kiellon poistamista. He ovat juuri niitä ihmisiä, [Puhemies koputtaa] jotka näkevät sen kärsimyksen silmästä silmään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.20 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedossa on, että porsaiden kirurginen kastratio tuottaa merkittävää kärsimystä, olisi eläinsuojelurikos, jos se tehtäisiin samoin ehdoin kissalle tai koiralle, ja se on muualla Euroopassa harvinainen tai väistytävä toimenpide. Sikataloutta on todistetusti mahdollista harjoittaa Euroopassa ilman kirurgista kastraatiota, ja tähän suuntaan mennään Isossa-Britanniassa, Saksassa ja Ruotsissa. Miten se muka voisi olla niin mahdotonta Suomen kaltaisessa maassa? Ovatko suomalaiset siat jotenkin huonommin käyttäytyviä kuin brittisiat, jotenka heidän kohdallaan täytyy toimia toisella tapaa kuin muiden maiden sikataloudessa pyritään toimimaan?

Yritän yleensä politiikassa aina hahmottaa myös omastani poikkeavia kantoja, ja mielestäni aika usein siinä onnistunkin, mutta tässä kohtaa minun on rehellisesti sanottuna tosi vaikea ymmärtää, miten kenenkään moraali — kenenkään moraali — kestää puolustaa eläimen tarpeetonta kärsimystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari on tainnut poistua. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

17.21 **Atte Kaleva kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jos vihreää siirtymää tehdään sillä tavoin, että se tarkoittaa, että siirretään kaikki tuotanto, oli se sitten eläintuotantoa tai mitä tahansa tuotantoa, Suomesta sellaisiin maihin, joissa ei välitetä pätkäkään mistään ympäristöstä tai eläinoikeuksista, niin silloin se [Anna Kontula: Ai niin kuin Iso-Britannia?] — kuunnelkaa, edustaja Kontula, tekin voitte oppia tästä nyt tätä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

meidän ajattelua, kun sitä peräänkuulutitte — tällainen siirtymä ei ole kestävällä pohjalla. Se vain siirtää ne ongelmat muualle. Näin ei voida toimia.

Varmasti pitää paikkansa, että Euroopassa ollaan menossa kohti sitä kemiallista kastroatiota, ja pitää paikkansa se, että jos ilman kivunlievitystä, ilman puudutusta, tehtäisiin kirurgisia kastroatioita kissoille tai koirille, silloinhan kyseessä olisi eläinsuojelurikos. Mutta ihan yhtäläinen rikos tässä minusta on ollut kysymyksessä silloin kun niitä on tehty porsaille ilman tätä puudutusta. Kysyn ministeriltä: miten voi olla mahdollista, että Suomessa on tähän asti saanut tehdä näitä kirurgisia kastroatioita karjuporsaille ilman puudutusta? Ja vieläkin sitä tapahtuu, noin kymmenen prosenttia tehdään tälleen. Onneksi se nyt tässä vuodenvaihteessa loppuu, mutta on käsittämätöntä, että tähän asti se on saanut jatkua. [Puhemies koputtaa] Mistä tämä voi johtua? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.23 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! On tärkeää, että meillä Suomessa on hyvä ruokaturva, ja myös sianlihan vienti on tärkeää ja se kilpailukyky Suomelle. Kiitos ministerille tosiaan tästä. Kuulostaa kyllä siltä, että on järkevää käyttää tämä paikallispuudutusainetta, niin kuin ministeri tuossa kertoikin. Tosiaan tämä vientikään ei onnistu varmaan, jos näistä ei huolehdi. Jotenkin ihmettelen, että tätä aikaisemmin ei ole laitettu kuntoon. Jotenkin se kummastuttaa. Kyllä tämä kaikin puolin on järkevä, ja tämä vaikuttaa hyvinvointiinkin. Kiitoksia tästä, tämä on hyvä esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.23 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin surullinen esitys. Viime kaudella kun saatiin tämä kieltä aikaan, se oli merkittävä parannus, ja on käsittämätöntä, että nyt otetaan tällaista takapakkia. Tämä tuottaa eläimille tarpeetonta kipua ja kärsimystä, ja lausuntokierroksella lähes kaikki tahot jalostusteollisuutta lukuun ottamatta vastustivat tätä. Täällä oli 53 lausuntoa, muun muassa aluehallintovirastoilta, eläinlääkäreiltä, eläinjärjestöiltä, jotka vastustivat tätä esitystä. Kotimaiset kuluttajat toivovat eläinystävällisyyttä, ja kaiken kaikkiaan, mikäli tämä nyt menee eteenpäin, tällä kyllä sitten lyödään poskelle niin suomalaisten kuluttajien toiveita kuin tutkittua tietoa kuin tätä eläinten hyvinvointilain henkeäkin.

Puhemies! Täällä edustaja Marttila viittasi tähän Luken tutkimukseen. Myös minä haluan osaltani kysyä ministeriltä: miten ihmeessä tämä esitys viedään läpi ennen kuin tutkimus valmistuu? Eläinten hyvinvointikeskuksen lausunnon mukaan alustavien tulosten mukaan karjujen kasvatuksen aikaiset haasteet ja kustannukset ovat hallittavissa toimintatapoja kehittämällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.25 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että tuotantoeläinten kivuttomuutta edistetään parhaalla mahdollisella tavalla. Ja pitää muistaa sekin kylmä tosiasia, että meidän on itse huolehdittava omasta elintarvikehuollostamme ja kaikista siihen liittyvistä toimenpiteistä niin hyvin kuin se ikinä on mahdollista.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Kuten edustaja Kaleva omassa puheenvuorossaan erinomaisesti nosti esille, jos me haluamme semmoista kirkasotsaista, kaikkein parhaan maailman valtiota tästä haaveilla tai tehdä sitä niin sanottua kunnianhimoista politiikkaa, niin siinä käy niin kuin tässä kaivosshommassa on käynyt: jos jollekin koboltille sitten haetaan kaivoslupia Suomeen, niin niitä ei meinaa millään saada, ja sehän tarkoittaa, että sitten se siirtyy jonnekin Afrikkaan tai Kaukoitään ja siellä sitten pahimmillaan, kuten Kongossa, pienet lapset niitä pieniä kivenklomppeja kantavat siihen kuorma-auton lavalle verisin sormin. Sekö on teidän maailmanne? Meidän pitää pikkuhiljaa ruveta ymmärtämään sekin tässä maassa, että ei se vihreä siirtymä ole ihan sitä, että olemme vastuuttomia muita maita kohtaan. Vai onko se vihreä siirtymä sitten sitä, että siirretään se jätesatama Helsingistä tuonne Loviisan satamaan ja siellä ajetaan Italiasta jätettä tänne? Sekö teidän vihreä siirtymänne on? [Anna Kontula: Mitenkäs Ruotsissa toimii ihan hyvin, jos meillä ei?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

17.26 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt erikoisella tavalla annettu ymmärtää, että lakiesitys olisi jotenkin parannus eläinten hyvinvointiin. Tässähän heikennetään sitä kastraatiokieltä, joka viime kaudella tehtiin ja jolle annettiin hyvin pitkä siirtymäaika, niin että varmasti tuottajat olisivat voineet siihen sopeutua.

Täytyy muistaa, että sika on hyvin älykäs eläin. Sitä pidetään koiraa älykkäämpänä ja arvioidaan, että sen älykkyysosamäärä on verrattavissa 3—5-vuotiaan lapsen älykkyYTEEN. Silti hallitus näkee sian pelkästään lihana, ja se on todella valitettavaa. Me usein väitetään täällä, että Suomi on erityisen edistyksellinen esimerkiksi eläinten hyvinvointiasioissa, mutta emme me ole, ja tällä lainsäädännöllä me otamme vielä takapakkia, mikä on mielestäni häpeällistä.

Kuten tässä on tullut esiin, valtava määrä lausunnonantajista totesi, että tämä lakiesitys on huono, se heikentää merkittävästi eläinten hyvinvointia. Suomen Eläinlääkäriliitto, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Eläinten hyvinvointikeskus ja Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, [Puhemies koputtaa] kaikki nämä tahot, vastustavat tätä lakiesitystä. Miksi ihmeessä tätä viedään eteenpäin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.27 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuka tässä maassa oikein päättää eläintensuojelun tasosta? Hallituksen vastaus on, että lihateollisuus saa päättää. Kirurginen kastratio aiheuttaa eläimelle kipua, suoranaista kauhua, ja se on juuri sitä turhaa kärsimystä, jonka ei pitäisi tässä maassa olla sallittua. No, nyt kun tämä kastroidinkieltä ei ole edes ehtinyt voimaan, niin te hallituksessa olette sitä jo kumoamassa. [Petri Huru: Onneksi!] Aiotte siis aivan hymyssä suin täällä taipua näiden lihalobbareiden tahtoon, vaikka teidän pitäisi olla se taho, joka tässä maassa vastaa eläinten hyvinvoinnin edistämisestä, edistämisestä eikä heikentämisestä.

No, oikeistolle eivät nämä hyvinvointikysymykset kyllä paljon vaa'assa paina. Se on nähty ihmisten kohdalla, ja se nähdään kerta toisensa jälkeen myös eläinten kohdalla. Te aina painotatte voitontekoa enemmän kuin sitä, että parannettaisiin hyvinvointia ja estettäisiin kärsimystä. Minua kiinnostaa, kun hallituspuolueissa on näitä niin kutsuttuja

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

eläinten ystäviä, että aiotteko [Puhemies koputtaa] te hyväksyä tämän? Vai jopa näin julmasta teosta te aiotte siis [Puhemies koputtaa] tietten tahtoen päättää, että tätä pitää jatkaa Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.29 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa vaikeuttaa itse maamme vientimarkkinoita valmiiksi jo tiukassa taloustilanteessa. Suomalaisen sianlihan vienti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin perustuu siihen, että tuotteet täyttävät vientimaiden ja asiakkaiden vaatimukset. Näissä maissa edellytetään nimenomaan kastroiduista tai naaraspuolisista sioista peräisin olevaa lihaa. Kastratiokielto olisi käytännössä sulkenut Suomen näiltä markkinoilta, ei poliittisilla päätöksillä vaan ostajan ehdoilla.

Tässä asiassa kyse on myös kotimaisen ruokatuotannon huoltovarmuudesta. Jos kotimainen tuotanto ei ole kannattavaa, se ajetaan alas, ja kun oma tuotanto ajetaan alas, se korvataan tuonnilla. Tämä ei vahvista eläinten hyvinvointia vaan siirtää tuotannon maihin, joissa vaatimukset ovat selvästi Suomea matalammat. [Petri Huru: Juuri näin!] Se myös heikentää Suomen kykyä turvata omaa ruokahuoltoansa kriisitilanteissa. Huoltovarmuus ei ole [Puhemies koputtaa] vain varmuusvarastoja, se on myös toimivaa tuotantoa, toimivaa teollisuutta [Puhemies koputtaa] ja toimivaa vientiä, joka pitää ketjun elinkelpoisena. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.30 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laajat asiantuntijaselvitykset ovat osoittaneet, että täyskarjukasvatukseen pakottaminen aiheuttaisi merkittäviä riskejä eläinten hyvinvoinnille, tuotantoturvallisuudelle ja suomalaiselle lihateollisuudelle. Kustannukset voisivat nousta satoihin miljooniin euroihin muun muassa teurastamojen rakenteellisten muutosten vuoksi. Kuinka moni tässä salissa olevista lainsäätäjistä on ollut sianlihatuotannossa mukana elämänsä aikana? Ei taida montakaan kättä nousta. Itse olen ollut mukana tässä kastraatiotapahtumassa eli kansankielellä salvaamisessa. Pidän karjun salvaamista täysin normaalina käytäntönä, mikäli halutaan saada lihaa, joka ei haise tai maistu urealle. Lisäksi täysikasvuisten karjujen kanssa toiminta on tuottajalle melkoista onnettomuusriskiä päivästä toiseen.

Kuinka ihmeessä kastraatiokieltä on oltu ajamassa eteenpäin? Koko elinkeino ja samalla koko sianlihatuotanto ollaan asettamassa vaakalaudalle yksipuolisella kastraatiokiellolla, Suomi ainoana maana maailmassa. [Puhemies koputtaa] Kiitos ministerille maalaisjärjen palauttamisesta tähän lainsäädäntöön. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.31 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onko niin, että osa puolueista tässä salissa haluaa lopettaa sianlihan tuotannon Suomessa? [Eduskunnasta: Kyllä näyttää olevan!] Me varmistamme tällä suomalaisen sianlihan tuotannon ja erityisesti tuomme tulevaisuudenuskon tuottajille. Kastratiokielto tekisi tässä vaiheessa näillä tiedoilla sianlihan tuotannon Suomessa kannattamattomaksi. Onko meillä siihen

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

varaa, kun me tällä hetkellä tuomme ruokaa seitsemän miljardin edestä ja viemme kahden miljardin edestä? Elikkä viisi miljardia olemme tappiolla ruuan osalta, ja sianlihan tuotannon osalta tämä tilanne pahenisi vielä merkittävästi. Siksi kysynkin ministeriltä: onko tämä kastraatiokiello teidän laskelmissanne siellä ministeriössä tuonut minkälaiset haittavaikutukset [Puhemies koputtaa] ja kustannukset sianliha-alalle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.32 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieman hämmästyttävää kuunnella tätä, miten Suomessa sikatalous ei pärjäisi kastraatiokiellon kanssa, tai sitä, että Suomessa siat eivät osaisi käyttäytyä, jos kastraatiota ei toteutettaisi. Kansainvälisessä vertailussa sanotaan, että Alankomaissa kastraatio on lopetettu 70 prosentilla sioista ja Briteissä 90 prosenttia tuotetaan ilman kastraatiota. Ja sitten tästä kivunlievityksestä: Sveitsissä ja Saksassa ei saa tehdä kastraatiota ilman yleisanestesiaa, mikä on vahvempi kivunlievitys kuin tämä, mitä nyt Suomessa on tulossa.

On surullista, että ollaan menossa sellaiseen tilanteeseen, jossa eläinten oikeuksien kohdalta heikennetään niitä seuraavissa hallituksissa, puretaan niitä päätöksiä, joita ollaan saatu tehtyä aiemmissa hallituksissa. Meidän tulisi edetä kohti parempaa eläinten kohtelua, ei purkaa aikaansaatuja edistysaskelia talouden ja viennin nimissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

17.34 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvästä, vilkkaasta keskustelusta, joskin lähtökohdat tähän keskusteluun ovat vähän erilaisia. Ensinnäkin täytyy nyt muistuttaa vasemmisto-oppositiota, vihreitä, vasemmistoliittoa ja demareita, että ettehan te mitään kastraatiokielloa saaneet viime kaudella aikaan, vaan te ilman vaikutusarviota veitte läpi kirurgisen kastraation kiellon lainsäädännössä, jota ei ollut edes siinä vaiheessa laissa, kun se lähetettiin lausunnoille. Se nostettiin viime hetkillä sinne lakiin siinä vaiheessa, kun lausuntokierros oli käyty läpi, ja siitä puuttuivat kaikki vaikutusarviot. [Välihuutoja]

Sen lisäksi täytyy huomata se, että kun täällä puhutaan siitä kivusta, minkä kirurginen kastraatio aiheuttaa, niin sehän johtuu siitä, jos ei ole kivunlievitystä ja puudutusta. Ja miten oli, vasemmisto-oppositio? Oliko niin, että sitä puudutusta ette saaneet aikaan teidän hallituskautena? [Petri Huru: Oli näin!] Eli tämä puudutuksen pakollisuus tuli nimenomaan tämän hallituksen toimesta, valtioneuvoston asetuksella — se tuli meidän hallituksen toimesta. Kivunlievitys on ollut pakollinen jo vuodesta 2024. Elikkä siinä mielessä kun on tiedetty, että tällainen hallituksen esitys tulee, niin meillä lihatalot ovat jo lähteneet edellyttämään tämän vuoden alusta pakollisena tätä paikallispuudutusta. Siinä mielessä tämä esitys nimenomaisesti parantaa eläinten hyvinvointia. Teidän hallitus ei saanut aikaiseksi tätä, että tämä puudutus tulee pakollisena. Tämä on erittäin tärkeä eläinten hyvinvointia edistävä asia. Tässähän vielä sitten myöskin niille, jotka eivät ole eläinterveydenhuollon piirissä, myöskin sitten mahdollistetaan tämä puudutuksen antaminen myös sillä puolella. 90 prosenttia tällä hetkellä jo meillä näistä porsaista on nimenomaisesti tämän puudutuksen piirissä, ja siinä mielessä voi sanoa, että Suomessa eläinten hyvinvointi on hyvällä tolalla.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Me olemme oikeasti edelläkävijöitä näissä asioissa. Olen todellakin tuonne Euroopan unionin puolelle komissioon vedonnut heti kauteni alussa, että me lähtisimme koko EU-alueella tätä asiaa viemään yhdessä eteenpäin. Täytyy muistaa, että suomalainen sianlihantuotanto on 0,8 prosenttia, siis alle prosentti, ja voi hyvin kuvitella, että silloin jos puhutaan siitä, millä tavalla esimerkiksi tätä kemiallista kastroatiota halutaan lähteä viemään eteenpäin, niin eivät välttämättä löydy Suomen kokoisesta maasta ja suomalaisesta lihantuotannosta ne niin leveät harteet, että meidän toimesta tätä teknologiaa lähdetäisiin samalla tavalla kehittämään. Mutta jos me EU:n suuret lihantuottajamaat saadaan tähän mukaan, että tämä tulee koskemaan kaikkia, niin silloin meillä on oikeasti harteita edetä tässä asiassa. [Petri Huru: Juuri näin!] Niin kuin totesin, Suomi edelleenkin on sitä mieltä, että kyllä, sitten jos me lähdetään kaikki samalta viivalta, tätä asiaa tulee edistää. Ja missään maassa, edustajat Kontula, Honkasalo ja Kivelä, ei ole kielletty kirurgista kastroatiota. Suomessa ainoastaan oltiin kieltämässä, [Välihuutoja] edellisen hallituksen toimesta. Kysyn edustaja Kontulalta: ovatko nämä maat moraalittomia, niin kuin te täällä toitte esille?

Vienti on tärkeää. Se on tärkeä pohja meidän huoltovarmuudelle. Täytyy muistaa, että vienti on aina tarvittaessa mahdollista kääntää kotiin päin. Elikkä jos tulee tilanne, jossa yhtäkkiä me tarvitaankin Suomessa sitä lihamäärää, mitä viedään ulos päin, niin se voidaan aina tarvittaessa kääntää Suomeen. Siinä mielessä se vienti ei ole mitään ylimääräistä, vaan se on todellakin kannattavan tuotannon yksi näistä kulmakivistä.

Täällä edustaja Perholehto kysyi, miksi eläinsuojeluvaltuutetun tehtävä lakkautettiin. No, koska demarijohtoinen hallitus oli tehnyt siitä ainoastaan määräaikaisen. [Välihuutoja] Voi tietenkin miettiä, että silloin jos on määräaikainen laki, se varmaankin lakkautuu, jos on tehty määräaikaisena.

Arvoisa puhemies! Uskon, että varmastikin meillä maa- ja metsätalousvaliokunta tekee tämän asian kanssa hyvää työtä, ja luotan siihen, että tämä lakimuutos saadaan täällä eduskunnassa asianmukaisesti käsiteltyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Essayah. — Sitten menemme puhujalistalle. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.38 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys porsaiden kirurgisen kastroation kiellon kumoamiseksi on kaikessa karuudessaan räikeä osoitus Orpon hallituksen piittaamattomuudesta eläinten hyvinvointia kohtaan. Kun vastakkain ovat eläinten oikeus hyvään elämään ja jonkun eturyhmän taloudelliset intressit, eläinten hyvinvointi jää jalkoihin siitä huolimatta, että tutkimus osoittaa kiistattomasti nykymuotoisen tehoeläintuotannon aiheuttavan eläimille monenlaista kärsimystä. Syytä olisi siis kiristää eläinten hyvinvointia koskevaa lainsäädäntöä, ei heikentää sitä. Porsaiden kirurgisen kastroation kielto osana uutta eläinten hyvinvointilakia oli yksi viime hallituskauden tärkeistä parannuksista eläinten hyvinvointilakiin — toki pienten porsaiden kannalta aivan liian pitkällä siirtymäajalla, mutta tuolla siirtymäajalla juuri haluttiin varmistaa sitä, että ala pystyy tähän tilanteeseen sopeutumaan. Tämä hallituksen esitys kirurgisen kastroation kiellon perumiseksi osoittaa, että Orpon hallitus toimii eläinten oikeuksien puolustamisen sijaan suurten lihatalojen edunajajana ja on valmis painostuksen alla heikentämään vasta voimaan saatua lainsäädäntöä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa kastroidaan joka vuosi noin 850 000 karjuporsasta. Asia koskettaa siis suurta määrää eläimiä. Karjuporsaiden kirurginen kastratio on erittäin kivulias ja vahingollinen toimenpide. Siinä sikatilallinen viiltää pikkupossun ihon auki, vetää kivekset ulos ja katkaisee siemenjohtimet. Tämä toimenpide aiheuttaa vakavan kudosaivaurion, ja kipu jatkuu kastration jälkeen vielä useita päiviä, eikä possuille annettava kipulääkitys riitä sitä turruttamaan. Kastroituja porsaita kuolee muita sikoja enemmän muun muassa haavan tulehtumisen takia. Vuonna 2021 julkaistun maa- ja metsätalousministeriön tilaaman selvityksen mukaan myöskään sianlihan tuottajat eivät pidä porsaiden kastroimisesta, koska se on heille työlästä ja se tuottaa porsaille kärsimystä.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että kirurginen kastratio ei ole millään tavalla välttämätöntä. Se tehdään, jotta sianlihaan ei jäisi karjunhajua, jonka tosiaan sanotaan vaikeuttavan sianlihan vientiä, kuten tässä kuultiin. Mutta vaihtoehtoja kirurgiselle kastratiolle on olemassa. Possut on mahdollista jättää kastroimatta — se onnistuu muissa Euroopan maissa — tai hoitaa kastratio kemiallisesti rokotteen avulla, jota sitäkin tehdään muualla.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että kiellon säilyttäminen olisi perusteltua porsaiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Edelleen todetaan, että kiellon säilyttäminen myös edistäisi kirurgiselle kastratiolle korvaavien menetelmien kehittämistä, ja tätä kehittämistyötä on todellakin jatkettava, ja sitä olisi edistänyt se, että olisi tämä määräaika kastration kiellolle.

Hallituksen esityksessä vedotaan siihen, ja ministerikin siihen vetosi, että porsaiden kirurgisen kastration kieltö ei tällä hetkellä etene EU:ssa, mutta tämä ei kuitenkaan ole syy peruuttaa eläinten hyvinvointia parantavasta lainsäädännöstä Suomessa. Hallituksen esityksen mukaan Suomi tulee jatkossakin aktiivisesti edistämään sitä, että porsaiden kirurgisesta kastratiokiellosta saataisiin aikaan yhteinen ratkaisu EU:n lainsäädännön tasolla. Tähän ministerikin viittasi. Jos tällainen mahdollinen lainsäädännön muutos vaatii kansallista lainsäädäntöä, niin sitten Suomessakin ryhdytään tällöin viipymättä valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä ja sen toimeenpanoa. Mutta siis meillä on jo nyt se lainsäädäntö, ja Suomi voi ajaa asiaa EU:ssa huomattavasti uskottavammin, kun me toimimme itse edelläkävijöiden joukossa porsaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Arvoisa puhemies! Lihateollisuus vetoaa lobbauksessaan sikatilojen kilpailukykyyn maailmalla. Kirurgisen kastration kiellon seurauksena lihanvienti kärsisi, kuten tässä kuulimme. Tähän totean, että meidän ei ylipäänsä tule tavoitella eettisesti kestävämmän lihantuotannon kasvattamista viennin nimissä tai ylipäänsä. Toiseksi totean, että argumentti ei ole pitävä, sillä maa- ja metsätalousministeriön tilaaman selvityksen mukaan eurooppalaiset verrokkimaat voivat viedä ongelmitta myös kastroimattomien sikojen lihaa. Suomen maatalousvientiä ei pidä rakentaa tehotuotetun lihan varaan vaan keskittyä uusien kotimaisten kasvipohjaisten ruokien kehittämiseen. Niissä meillä on tutkitusti merkittävää potentiaalia myös vientinäkökulmassa. Me voimme olla eläinten hyvinvoinnin edelläkävijä ja kasviproteiini-innovaatioiden suurvalta, jos valitsemme tehdä niin, mutta nyt hallitus vie Suomea tässäkin asiassa jääräpäisesti väärään suuntaan.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys sivuuttaa eläinten hyvinvoinnin parantamisen, eikä sitä voi missään nimessä hyväksyä. Vetoankin ministeriin, joka tosin nyt jo lähti, että vetäisi tämän vastuuttoman hallituksen esityksen pois eduskunnan käsittelystä. Toissijaisesti vetoan eduskuntaan, että tämä esitys vielä voitaisiin täällä eduskunnassa torpata.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ehdimme ottaa vielä yhden puheenvuoron ennen keskustelun keskeyttämistä. Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.44 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Viime kaudella tehtiin uusi laki eläinten hyvinvoinnista, ja se ei ollut mikään eläinoikeuslaki eli sellainen laki, joka meillä pitäisi olla, jos me ottaisimme eläinten oikeudet tosissamme, mutta joitain parannuksia siihen kuitenkin sisältyi. Tähän uuteen eläinlakiin saatiin parannus liittyen porsaiden kirurgisen kastraation kieltämiseen. Porsaiden kirurginen kastratio aiheuttaa pienille porsaille kipua, stressiä ja kauhua. Kirurgisessa kastraatiossa porsas pidetään pakolla paikallaan, kivespussiin tehdään viilto, kivekset nostetaan ylös ja siemennuorat katkaistaan leikkaamalla. Jokainen voi kuvitella tämän toimenpiteen kivuliaisuutta ja sitä, onko se juuri sitä turhaa kärsimystä, jota eläimille ei ole sallittua tehdä — tai ei ainakaan pitäisi olla. Vastaus on, että tutkitusti tällainen teko on tietenkin erittäin tuskallinen ja porsaatt osoittavat kipua tässä tilanteessa pyrkimällä tilanteesta pois rimpuilemalla ja kiljumalla. Oleellista on se, että kun tämä toimenpide on ohi, niin kipu ei kuitenkaan ole ohi, eli jälkipipu luonnollisesti kuuluu tällaiseen toimenpiteeseen. Teko aiheuttaa porsaille kudosaivurioita, ja tämä kipu voi jatkua jopa useiden päivien ajan. Kun kastratio tehdään hyvin nuorille eläimille, joilla ei nykytiedon mukaan ole taitoja hallita kipua psyykkisellä tasolla, niin tämä voimakas kipukokemus voi olla jopa niiden fysiologiaa muuttava tekijä.

No, miksi sitten jotain näin julmaa tehdään? Kastratiota tehdään sianlihassa mahdollisesti esiintyvän epämiellyttävän karjunhajun ehkäisemiseksi, ja kuten täällä on kuultu, tämän ehkäisemiseksi olisi toki muitakin vaihtoehtoja. Järkevintä mielestäni kuitenkin olisi, ettei karjuporsaita kastroidaisi lainkaan, kuten monessa muussa maassa, esimerkiksi Espanjassa. Toinen vaihtoehto olisi tämä immunokastratio eli rokottaminen. Voi siis perustellusti sanoa, että tämä toimenpide on turha eli turhaa kärsimystä. Kuten tässä esityksessä lukee, useasti oikeastaan, kastratiokiellosta on hyötyä eläinten hyvinvoinnille, mutta huomionarvoista on se, että tässä esityksessä myös lukee, että tästä on tiettyjä taloudellisia hyötyjä myös tuottajille näiden eläinten paremman rehuhyötysuhteen, nopeutuneen tuotantokierron ja vähentyneen työmäärän ansiosta. Sen takia onkin perusteltua kysyä, onko tämä kumoaminen nyt itse asiassa tuottajien etuollenkaan.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella hyväksyttyyn uuteen lakiin tosiaan kirjattiin, että tästä kastratiosta luovutaan, mutta siihen sisältyi kuitenkin tämä valitettavan pitkä siirtymäaika eli vuoden 34 loppuun — ja kyllä, tähän lakiin sisältyi velvoite käyttää kipulääkettä vuoden 24 alusta lähtien ja sitten vuodesta 27 alkaen tämä velvoite käyttää puudutetta. Mutta nyt, kun tämä kieltä ei ole siis tosiaan ehtinyt vielä edes astua voimaan, hallitus on lähtenyt tätä kumoamaan.

No, lausuntopalautteen perusteella eri tahot hyvin laajasti vastustavat tämän kiellon kumoamista. Yli 50 lausunnonantajaa vastustaa esitystä. Sitä vastustavat niin eläinlääkärit, eläinasiajärjestöt, asiaa valvovat viranomaiset kuin tietenkin kansalaiset laajasti. No, kuka tätä esitystä sitten kannattaa? Käytännössä lihateollisuus. Tämän kiellon uudelleenarvioinnin takana ovat pelkästään taloudelliset syyt, lihalobbareiden aktiivinen lobbaus ja halu edistää sianlihan vientiä ulkomaille. Eli suora ja lyhyt vastaus onkin, että hallitus tässä jälleen kerran painottaa suurten yritysten voitonteon maksimointia enemmän kuin eläinten kärsimyksen vähentämistä. Tämä ei ole tietenkään yllättävää, mutta väärin tämä on.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämä kausi ei tosiaan ole ollut hyvä eläimille, ja tämä esitys kastraatiokiellon perumisesta on jälleen erittäin paha takaisku eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tällä kaudella on tehty useita muitakin päätöksiä, joilla eläinten oikeuksia heikennetään. Ensitöikseen hallitus lakkautti eläinsuojeluasiamiehen viran, metsästystä on sallittu törkeällä tavalla, kuuttien annetaan kuolla verkkoihin. Turkistarhaukselle ohjautuu edelleen yhteiskunnan rahaa korvausten muodossa, ja metsästyksen myös riittää rahaa, vaikka muilta ryhmiltä leikataan. Toisin kuin ministeri täällä kertoi, iso kuva EU-politiikassa on myös se, että hallitus käytännössä aktiivisesti käyttää pelimerkkejään eläinten aseman heikentämiseen myös EU-tasolla. Eläinten hyvinvoinnin kannalta oleellisia esimerkiksi maatalouspoliittisia linjauksia tai sääntelyä on haluttu heikentää myös EU-pöydissä. Tätä listaa voisi tietenkin jatkaa vaikka kuinka kauan. Mutta tämäkään esitys ei ole nyt vielä loppuun käsitelty, ja nyt on mielestäni oikea aika kääntää katse sinne hallituspuolueiden suuntaan ja kysyä, millä tavalla tämä sopii esimerkiksi kokoomuslaisten eläintenystävien arvomaailmaan ja kuinka näin julmaa tekoa voidaan perustella.

No, eläinten kärsimys ei tietenkään muutu yhtään sen oikeutetummaksi vain, koska eläimet eivät voi puolustaa itseään. Se ei ole eläinten vika, vaan se on meidän järjestelmämme vika. Eläimet ovat itsessään tärkeitä, ja eläinten hyvinvointi on otettava vakavasti. Eläinten oikeuksissa on kyse sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Hallitus on kerta toisensa jälkeen alleviivannut sitä, kuinka he eivät välitä sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, oli kyse sitten ihmisistä tai eläimistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.51.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.22.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

20.22 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä kyse ei ole vain eläintenpidosta tai yksittäisestä tuotantotavasta. Kyse on suomalaisen elintarvikeketjun toimintavarmuudesta, viennin jatkuvuudesta ja huoltovarmuudesta aikana, jolloin varautumisen merkitys on korostunut aivan uudella tavalla.

Puhumme tänään tuotantoeläinten hyvinvoinnista ja lääkitsemisestä. On tärkeää todeta heti alkuun yksi asia: Tämä esitys ei tuo takaisin mitään, mikä olisi nyt kielletty. Se ainoastaan poistaa vuonna 2035 voimaan tulevaksi säädetyn kiellon, joka tehtiin ilman täysimääräistä vaikutusarviointia koko elintarvikeketjuun. Lakeja tulee muuttaa, jos niiden vaikutusarviot eivät kohtaa. Suomi olisi ollut ainoa Euroopan maa, jossa kirurginen kastratio olisi kielletty. Tämä olisi asettanut suomalaisen sianlihantuotannon yksipuolisesti heikompaan asemaan verrattuna kaikkiin kilpailijamaihimme.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa vaikeuttaa itse maamme vientimarkkinoita jo tiukassa taloustilanteessa. Suomalaisen sianlihan vienti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin perustuu siihen, että tuotteet täyttävät vientimaiden asiakkaiden vaatimukset. Näissä maissa edellytetään nimenomaan kastroiduista tai naaraspuolisista sioista peräisin olevaa lihaa. Kastraation kieltäminen olisi käytännössä sulkenut Suomen näiltä markkinoilta, ei poliittisella päätöksellä vaan ostajien ehdoilla.

Tässä asiassa kyse on siis myös kotimaisen ruokatuotannon huoltovarmuudesta. Jos kotimainen tuotanto ei ole kannattavaa, se ajetaan alas, ja kun oma tuotanto ajetaan alas, se korvautuu tuonnilla. Tämä ei vahvista eläinten hyvinvointia vaan siirtää tuotannon maihin, joissa vaatimukset ovat selvästi Suomea matalammalla. Se myös heikentää Suomen kykyä turvata omaa ruokahuoltoansa kriisitilanteissa. Huoltovarmuus ei ole vain varmuusvarastoja, se on myös toimivaa tuotantoa, toimivaa teollisuutta ja toimivaa vientiä, joka pitää ketjun elinkelpoisena. Jos ketju katkeaa, sitä ei nopeasti rakenneta uudelleen.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää todeta, että eläinten hyvinvointi ei tässä heikkene, päinvastoin. Kirurginen kastratio on jo nyt tiukasti säädelty. Kipulääkitys on ollut pakollista vuodesta 2024. Paikallispuudutus tulee pakolliseksi vuodesta 2027. Tämä esitys parantaa mahdollisuuksia käyttää puudutusta myös niillä tiloilla, jotka eivät ole mukana valtakunnallisessa terveydenhuolto-ohjelmassa. Siksi on yhä oikein sanoa, että Suomessa eläimistä pidetään hyvää huolta. Suomessa ei pidä tehdä yksipuolisia ratkaisuja, jotka heikentävät omaa turvallisuuttamme, huoltovarmuutta ja vientiä. Tämä esitys on askel realistiseen, turvalliseen ja vastuulliseen politiikkaan, joka turvaa suomalaisen ruokatuotannon myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

20.27 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kotimaisen sianlihantuotannon jatkuvuuden turvaaminen on keskeistä Suomen ruokaturvan ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta. Vakaa ja ennakoitavissa oleva alkutuotanto varmistaa, että kriisitilanteissakin ruokaa on saatavilla, vienti säilyy mahdollisena ja kansallinen huoltovarmuus vahvistuu. Tämä on yksi merkittävimmistä keinoista ennakoita tulevia haasteita ja varmistaa Suomen elintarvikeketjun kestävyys.

Esityksessä ehdotetaan kastratiokiellon kumoamista. Tämä estää merkittävät kustannukset ja tuotannon esteet, jotka voisivat vaarantaa alan elinkelpoisuuden. Lihateollisuuden arvion mukaan kieltäminen aiheuttaisi satojen miljoonien eurojen kustannukset seuraavan 10 vuoden aikana ja vaikeuttanut vientiä Aasiaan ja Yhdysvaltoihin. Samalla eläinten lääkitsemistä koskeva muutos mahdollistaa paikallispuudutteen luovuttamisen myös tiloille, jotka eivät kuulu valtakunnalliseen eläinten terveydenhuolto-ohjelmaan. Tämä varmistaa porsaille asianmukaisen kivunlievityksen kirurgisen kastration yhteydessä ja tukee tuottajien mahdollisuuksia hoitaa alkutuotantoa tehokkaasti. Suomalainen siantuotanto eroaa monista muista maista, sillä sikojen hännät säilytetään. Tämä korostaa kansallisen tutkimuksen ja paikallisten tuotantotapojen merkitystä. Muutokset tukevat alan sopeutumista kansainvälisiin markkinoihin ja varmistavat, että vienti säilyy kilpailukykyisenä.

Arvoisa puhemies! Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kirjauksia, jotka vahvistavat maa- ja metsätalouden elinvoimaisuutta, tukevat kotimaisen ruokaketjun kestävyttä ja edistävät alkutuotannon tehokkuutta. Suomalainen sianlihantuotanto pysyy

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kilpailukykyisenä, kestäväenä ja turvattuna myös tulevaisuuden kriisitilanteissa, ja eläimistä pidetään huolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

20.30 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Onko niin, että osa puolueista haluaa lopettaa sianlihantuotannon Suomessa, tosiaan haluaa lopettaa sianlihantuotannon Suomessa? Nyt käsittelemme lakia, jolla varmistamme kotimaisen sianlihantuotannon, kun poistamme laista 12 vuoden päästä tulevan sikojen kastraatiokiellon. Tämä antaa tulevaisuudenuskoa sianlihantuotannolle ja -tuottajille. Kastraatiokiello tekisi sikojen kasvattamisen mahdottomaksi ja siten heikentäisi aivan oleellisesti kotimaista ruokaturvaa. Sitäkö täällä salissa todella halutaan tällaisina aikoina?

On maalattu kuvaa, että sikojen kastrointi on eläinräökkäystä. Haluan korostaa, että kirurgisen kastraation salliminen kivunlievityksen ja asianmukaisen puudutuksen kanssa on erittäin vastuullinen ratkaisu. Jos näin ei toimittaisi, sioista tulee aggressiivisia ja ne aiheuttavat vahinkoa toisilleen sekä myös eläimen hoitajalle. Lisäksi lihaan jää karjun haju, eikä sitä edes otettaisi myyntiin Suomessa, saati ulkomailla. Tällä hetkellä tuomme ruokaa tosiaan seitsemällä miljardilla ja viemme sitä ulkomaille vähän yli kahdella miljardilla, eli meillä on viiden miljardin negatiivinen tase jo tässä vaiheessa. Tätä laskua ei ainakaan omilla toimilla pitäisi kasvattaa.

Arvoisa puhemies! Suomalainen liha-ala on tehnyt valtavasti asioita eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. Atria, HK ja Snellman ovat sitoutuneet siihen, että puudutus on pakollinen osa kirurgista kastraatiota tuotantosopimuksessa vuoden 2026 alusta lähtien. Tämä osoittaa todellista vastuunkantoa ja halua kehittää eläinten hyvinvointia myös silloin, kun se aiheuttaa lisäkustannuksia.

Myös nautatiloilla eläinten hyvinvoinnista huolehditaan erittäin hyvin ja sitä valvotaan todella tarkkaan. Minulla on siitä kyllä omakohtaisia kokemuksia. Valvova eläinlääkäri käy meillä kahden kuukauden välein, ja eläinlääkäri tarkastaa jokaisen teuraskuorman, siis viikoittain teurastamolla. Yksi esimerkki valvonnasta on vasikoiden nupottaminen, josta minulla on yli 10 000 eläimen kokemus. Tämä nupotus eli sarvien polttaminen tehdään eläinlääkärin valvomassa nukutuksessa ja sarven juuret puudutetaan. Polton jälkeen vielä kivunlievitykseen laitetaan salvaa.

Arvoisa puhemies! On myös puhuttava kilpailukyvystä ja markkinoiden todellisuudesta. Keskeiset vientimarkkinat eivät hyväksy kastroimatonta sianlihaa. Viennin turvaaminen on ratkaisevaa koko suomalaisen sianlihantuotannon kannattavuudelle, investoinneille ja huoltovarmuudelle. Kun vienti toimii, se tukee koko ketjua alkutuotannosta teollisuuteen. Onko meillä varaa tässäkin asiassa ampuu itseämme jalkaan? Meillä ei ole varaa heikentää omaa kilpailukykyämme päätöksillä, jotka ajavat tuotantoa ja työpaikkoja muualle. Kivunlievityksen kanssa sallittu kirurginen kastratio on maltillinen ja vastuullinen ratkaisu. Se mahdollistaa tuotannon kehittämisen hallitusti ja antaa aikaa tutkimukselle sekä uusien menetelmien kehittämiseksi ilman äkillisiä kustannuspaineita.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muistutan, että Suomi on pieni toimija Euroopassa: 0,8 prosenttia sianlihantuotannon osuus. Eläinten hyvinvointia koskevissa uudistuksissa on viisasta edetä yhdessä muiden EU-maiden kanssa, ei yksin omaa kilpailukykyämme vaarantaen. Sallimalla kirurgisen kastraation kivunlievityksen avulla edistämme eläinten

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

hyvinvointia, turvaamme suomalaisen sianlihan hyväksyttävyyden markkinoilla ja varmistamme kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuuden. Tämä on tasapainoinen, realistinen ja vastuullinen ratkaisu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.34 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta. Esityksen myötä sikojen kirurgisen kastraation kieltävä pykälä poistetaan. Jos sikojen kirurgisen kastraation kieltö olisi tullut voimaan yksipuolisesti Suomessa, se olisi merkittävästi heikentänyt kotimaisen sianlihantuotannon kannattavuutta. Samalla se olisi vaarantanut alan kilpailukyvyn ja viennin edellytykset. Me emme voi rakentaa sääntelyä, joka asettaa suomalaiset tuottajat heikompaan asemaan kuin kilpailijamaassa toimivat.

Arvoisa puhemies! On myös muistettava, että liian tiukka kansallinen sääntely ei automaattisesti paranna eläinten hyvinvointia. Päinvastoin, riskinä on, että kotimainen tuotanto vähenee ja tilalle tulee tuontilihaa maista, joissa eläinten hyvinvointivaatimukset ovat matalammat. Se ei ole eläinten eikä kuluttajan etu. Tässä esityksessä tärkeintä on, että se turvaa kotimaisen tuotannon jatkuvuuden samalla, kun eläinten hyvinvointia parannetaan hallitusti. Kipulääkityksen käyttö on jo pakollista ja ensi vuoden alusta voimaan tuleva paikallispuudutuksen velvoite ovat askeleita oikeaan suuntaan eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta.

Haluan korostaa erityisesti kotimaisen maatalouden merkitystä osana Suomen ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet, kuinka haavoittuvia kansainväliset toimitusketjut voivat olla. Me emme voi rakentaa ruokajärjestelmäämme sen varaan, että ruokaa on aina saatavilla muualta. Kotimainen maatalous on elinkeino, joka varmistaa huoltovarmuuden. Se varmistaa, että suomalaisilla on ruokaa pöydässä myös poikkeusoloissa. Siksi meidän on huolehdittava siitä, että tuotanto on kannattavaa ja että maatalousyrittäjillä on mahdollisuudet jatkaa työtään.

Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa vaikuttamista Euroopan unionissa yhteisten pelisääntöjen luomiseksi. Eläinten hyvinvointia tulee edistää edelleen, ja sen on tapahduttava tasapuolisesti koko Euroopan alueella. Kannatan lämpimästi tätä hallituksen esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko poissa. Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

20.37 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Sika on huomattavan älykäs eläin, ja sitä pidetään usein älykkäämpänä kuin koiraa. Tutkimusten mukaan sian älykkyydosamäärä on verrattavissa 3—5-vuotiaan lapsen tasoon. Siat oppivat nopeasti ja kykenevät ratkaisemaan monimutkaisia tehtäviä. Ne oppivat esimerkiksi käyttämään ohjainta pelataksaan videopelejä, joissa ne ohjaavat kohdistinta kärsällään. Siat ovat tunnepitoisia ja sosiaalisia, ja niillä on erinomaisen pitkä muisti.

Mutta hallitukselle sika on vain lihaa. Sen tämä käsissä oleva lakiesitys paljastaa, sillä toisin kuin lain nimi, laki eläinten hyvinvoinnista, hallitus ei ole tällä esityksellä parantamassa sikojen hyvinvointia vaan heikentämässä sitä. Tällä esityksellä halutaan

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

perua viime kaudella päätetty porsaiden kastraatiokiello, jonka piti tulla voimaan vuonna 2035 eli hyvin pitkän siirtymäajan jälkeen.

No, mitä tuo kirurginen kastratio sitten tarkoittaa? Se on hyvin kivulias toimenpide, joka tehdään pienille, muutaman päivän ikäisille poikapuolisille porsaille eli karjuporsaille. Siinä porsaan iho viilletään auki, kivekset vedetään ulos ihoviillosta ja siemenjohtimet katkaistaan. Tämä toimenpide tehdään Suomessa vuosittain noin 850 000 karjuporsaille. Kastroiduista aiheuttaa vakavan kudosaaurion ja voimakkaan kivun, joka jatkuu tulehdusreaktion vuoksi vielä päiviä kastraation jälkeen. Kipu aiheuttaa porsaille kärsimystä ja monenlaista muuta hyvinvointihaittaa. Se rasittaa elimistöä, lisää tulehdusriskiä, tuottaa negatiivisia tunteita ja häiritsee unta. Nuorena koettu kipu on haitallista eläimen kehitykselle ja voi herkistää kivun kokemuksille myös myöhemmin elämässä. Kastroidujen porsaiden kuolleisuus on myös suurempi kuin kastroimattomilla.

Lain perustelumuistiossakin mainittujen seikkojen nojalla kirurgisen kastraation kiellon kumoaminen perustuisi puhtaasti lihateollisuuden ja viennin tarpeisiin eikä palvelisi eläinten hyvinvoinnin etua. Tämä todetaan suoraan hallituksen esityksessä, ja mediasta olemme saaneet lukea, kuinka aggressiivisesti lihateollisuus lobbasi kastraatiokiellon poistamista.

Kastratio on porsaille erittäin kivulias ja stressaava kokemus. Vaikka laissa vaadittu kivunlievityksen ja paikallispuudutuksen tavoitteena on lievittää tätä kärsimystä, ne eivät sitä kokonaan poista. Kastratiossa poikaporsaiden kivekset poistetaan siksi, että tuotettuun lihaan ei jäisi hajua, jonka katsotaan haittaavan sianlihan vientiä etenkin Aasiaan ja Yhdysvaltoihin. Toisin kuin täällä aiemmin annettiin ymmärtää, sianlihaa voidaan tuottaa ja laajasti myös tuotetaan ilman kastraatiota. On totta, että Suomi oli ensimmäinen maa, jossa on päätetty kastraatiokiello. Sen sijaan, että olisimme ylpeitä tästä eläinten hyvinvointia edistävästä päätöksestä, hallitus on sitä nyt perumassa, sillä jos katsotaan eurooppalaisia maita, niin vaikka kastraatiota ei ole vielä muissa maissa kielletty, niin käytännössä monissa maissa merkittäviä osuuksia sioista kasvatetaan ilman kastraatiota. Siksi väitteet siitä, että tällainen liha ei olisi kelvollista, ovat varsin erikoisia. Esimerkiksi Espanjassa lähes 80 prosenttia sioista kasvatetaan ilman kastraatiota, Alankomaissa 70 prosenttia, ja Iso-Britanniassa, Irlannissa ja Portugalissa kirurginen kastratio ei ole ollut laajemmin käytössä lainkaan.

Nykyisessä laissa Suomen kastraatiokiello olisi tullut voimaan 2035. Luulenpa, että ennen tuota vuotta kiellosta on päättänyt useampi maa, sillä kuluttajille eläinten hyvinvointi on koko ajan yhä tärkeämpää. Ihmiset eivät halua, että eläimille aiheutetaan turhaa kärsimystä, mitä porsaiden kastratio on. Ei olekaan ihme, että tämän lakiesityksen lausunnonantajista valtaosa vastusti kastraatiokiellon poistamista. Eläinsuojelujärjestöjen lisäksi sitä vastustivat erityisesti tahot, jotka käytännössä ovat tekemisissä eläinten hyvinvoinnin kanssa, kuten Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto sekä Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, ja eläinten hyvinvointia tutkivat tahot, kuten Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto, Luonnonvarakeskus ja sen Eläinten hyvinvointikeskus. Samoin esitystä vastustivat kaikki aluehallintovirastot, jotka valvovat eläinten hyvinvointia.

Tässä keskustelussa on noussut esiin kastraation tarve suomalaisen huoltovarmuuden ja omavaraisuuden turvaamiseksi. On hyvä muistaa, että vaikka esimerkiksi sianlihantuotannossa omavaraisuusasteemme on suuri, niin todellisuudessa sen vaatimissa tuotantopanoksissa omavaraisuusaste on varsin heikko, kuten eläintuotannon

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tuotantopanoksissa muutoinkin, mikä näkyy esimerkiksi tällä hetkellä siinä, että lannoitteita ei saada maahan ja alalla on haasteita sen kanssa. Ja kun puhutaan kriisitilanteesta, niin uskonpa, että siinä kohdin porsaiden ja siantuotannon vaatimat rehut, jotka ovat ihmisravinnoksi kelpaavia pääosin, käytettäisiin pikemminkin ihmisten ruokkimiseen kuin sikojen kasvattamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

20.43 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Siat ovat todella älykkäitä, uteliaita ja sosiaalisia olentoja. On tyrmistyttävää, että hallitus haluaa kumota porsaiden kastrintikiellon ja ottaa takapakkia eläinten hyvinvoinnissa. Porsaiden kirurginen kastrinto on äärimmäisen kivulias toimenpide, joka tehdään porsaiden ollessa hereillä. Jokainen mies voi varmasti kuvitella, miltä se tuntuu. Pelkkä kipulääke ei riitä lievittämään toimenpiteen aiheuttamaa stressiä ja kipua, joka jatkuu pitkään myös toimenpiteen jälkeen.

Eläimet eivät ole olemassa ihmisiä varten. Porsaas, joista tänään puhumme, ovat kukin erillisiä, tuntevia ja arvokkaita yksilöitä. On toki niin, että tästä olemme ihmiskuntana varsin vieraantuneita. Tuntuu ehkä liian vaikealta tulla tietoiseksi siitä, miten älykkäistä eläimistä todella puhumme ja toisaalta miten julmaa se heidän kokemansa kohtelu on. On kuitenkin itsensä huijaamista naamioida tämä päätös jonkinlaiseksi kliiniseksi elinkeinopoliittiseksi tai maatalouspoliittiseksi päätökseksi.

Kyse on mitä suurimmassa määrin arvovalinnasta, joka kertoo meistä ihmisinä. Jos Suomen talous ja vienti lepää porsaiden julman kohtelun ja kärsimyksen sallimisen varassa, ei meillä kovin hyvin mene. Kilpailukyky, joka nojaa toisten lajien hyväksikäyttöön ja kärsimykseen, ei ole eettisesti kestävä. Toki porsaiden kastrinto on vain yksi esimerkki siitä julmasta kohtelusta, jota tuotantoeläimet joutuvat myös Suomessa kohtaamaan. Äitinä mietin usein emakkoja. Luonnossa sikaemo rakentaa poikasilleen lämpimän ja pehmoisen pesän. Sikalassa tällainen mahdollisuus ei ole olemassa, vaikka lajityypillinen tarve olisi vahva. Emakkoja pidetään tyypillisesti kääntymisen estävissä häkeissä, joissa he eivät voi huolehtia porsaistaan. Historia tulee ihmettelemään, miten julmasti kohtelimme vuosikausien ajan eläimiä, ja jonain päivänä tämä tulee vielä muuttumaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Keskustelu

17.51 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen mietinnön sisällön. Näiden ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa maanpuolustukselle ja varautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyjä.

Esityksen tavoitteena on parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta sujuvoittamalla maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista. Muutosehdotusten taustalla on heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne ja tarve vahvistaa Suomen puolustusteollista perustaa. Hallituksen esityksessä esitetyistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina.

Kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen mukaan maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella tarkoitetaan muuta kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tuotantolaitosta, jolla puolustusministeriö on katsonut olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys. Mainittuja laitoksia koskevan poikkeuksen soveltamisen edellytykset ratkaistaan siten, että puolustusministeriö antaa lausunnon tuotantolaitoksen tärkeydestä maanpuolustukselle. Esityksen ja valiokunnan saaman lausuntopalautteen mukaan poikkeusten ennakoitaan koskevan vain harvoja tuotantolaitoksia. Esityksessä ehdotetaan lupa- ja ilmoitusmenettelyä sujuvoitettavaksi siten, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus asetetaan etusijalle viranomaisten käsitellessä tuotantolaitosten vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn lupahakemuksia tai ilmoituksia.

Esityksessä kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan säädettäväksi poikkeus koskien maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuutta yleisölle. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa poiketa velvollisuudesta toimittaa tiedot tuotantolaitoksessa käsiteltävistä ja varastoitavista suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista sellaisille henkilöille sekä sellaisiin lähistöllä sijaitseviin kouluihin, sairaaloihin ja muihin yleisessä käytössä oleviin rakennuksiin sekä tuotantolaitoksiin, joihin turvallisuusselvitystä edellyttävässä tuotantolaitoksessa alkunsa saanut suuronnettomuus voi vaikuttaa, jos tiedot ovat edellä mainitun viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 10 kohdan tai kansainvälisistä tietoturvelvoitteista annetun lain mukaan salassa pidettäviä.

Kemikaaliturvallisuuslakiin liittyen myös talousvaliokunta kiinnitti ympäristövaliokunnan huomiota mahdollisuuden sujuvoittaa kemikaaliturvallisuuslain sääntelyä myös muiden kuin maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten osalta. Talousvaliokunnan lausunnon valossa ympäristövaliokunta pitää tärkeänä selvittää, miten vastaavaa sääntelyä kuin maanpuolustukselle tärkeille laitoksille ehdotetaan voidaan jatkossa ulottaa erityisesti tapauksiin, joissa laitoksen sijoittaminen voidaan rakentamislain mukaan ratkaista puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla. Tästä valiokunta esittää lausumaa.

Merkittäviä muutoksia lupaprosesseihin esitetään rakentamislakiehdotuksessa. Rakentamislaisissa ehdotetaan säädettäväksi uudentyyppisestä sijoittamisluvasta. Rakentamisluvan hakijan pyynnöstä rakentamislupaan liittyvä sijoittamisen edellytysten olemassaolo on esityksen mukaan ratkaistava sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

perusteena. Edellytyksenä tälle sijoittamisluvan käytölle on, että tuotantolaitoksella on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle ja että tuotantolaitos ei sijaitse alueella, jolla on voimassa oleva alue asemakaava.

Lisäksi rakentamislakiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisuus myöntää luvan hakijalle oikeus rakentamisen aloittamiseen ennen kuin poikkeamislupa, johon rakentamisluvan myöntäminen on perustettu, on tullut lainvoimaiseksi, kun kyse on maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta taikka muusta maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämästä tuotantolaitoksesta.

Tässä sijoittamisluvassa on hallituksen esityksen mukaan kyse hankekohtaisesta lupamenettelystä, jossa prosessin vaiheet ovat kaavoitukseen verrattuna suoraviivaisempia. Sijoittamisluvan myöntämiseen ei liity oikeusharkintaa, kuten kaavaprosessissa, eikä kunta voi täten päättää olla myöntämättä sijoittamislupaa, mikäli sen edellytykset täyttyvät. Tämän on ajateltu lisäävän ennakoitavuutta prosessissa. Luonnollisesti myös kaavoitusprosessin kesto on siis pois tästä prosessin kestämisestä, ja se siten sujuvoittaa tätä prosessia.

Muutoksenhakuoikeudesta: Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on hallituksen esityksen mukaan valitusoikeus yleisöllä, johon onnettomuus eli tämä kemikaaliturvallisuuslain mukainen onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöllä, jonka etua päätös koskee. Tämän säännösehdoituksen taustalla on Seveso III -direktiivi. Mainitun direktiivin säännöksiä on Suomessa tulkittu siten, että valitusoikeus on yleisöllä, jota asia koskee. Valiokunta esittää tähän muutosta.

Lisäksi valiokunnan saamista lausunnoissa on kiinnitetty huomiota maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyyn liittyvään mahdolliseen hybridivaikuttamisen riskiin. Talousvaliokunnan lausunnossa on arvioitu tarvetta säätää erikseen maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus käsiteltäväksi kiireellisenä, ja ympäristövaliokunta on tehnyt tätä koskevan muutosehdotuksen.

Nyt kerron hieman tarkemmin näistä ympäristövaliokunnan tekemistä muutosehdotuksista. Tässä on teknisiä muutoksia mutta myös sisällöllisiä muutoksia.

Valiokunta ehdottaa 43 c §:n 4 momenttia muutettavaksi siten, että toimivalta poiketa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta vaatimuksesta säädetään kunnan rakennusvalvontaviranomaisen sijaan kunnalle.

46 b §:n 1 kohdassa ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, ettei rakentaminen saa aiheuttaa merkittävää haittaa yleiskaavassa annettujen määräysten toteuttamiselle. Merkittävä haitta voisi tarkoittaa esimerkiksi tuulivoimarakentamista yleiskaavan mukaisesti. Muutoksen seurauksena yleiskaavan toteutukselle aiheutuva merkittävä haitta ei siis ole este maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamiselle.

Pykälän 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, ettei rakentaminen saa aiheuttaa merkittävää haittaa maakuntakaavassa osoitettujen

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

valtakunnallisesti merkittävien liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiseksi. Tämäkään siis ei olisi enää este sijoittamislupien myöntämiselle.

Pykälän uutta 3 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi viittaamalla nimenomaisesti tuotannon kannalta tarvittaviin varoalueisiin.

63 b §:n osalta kuuleminen ja tiedottaminen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleisön osallistumista koskeva sääntely vastaa puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevan rakentamislain 63 a §:n säännöksiä. Myös kiireellisyyteen näiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupaa koskevien valitusten käsittelyssä esitetään muutosta.

Merkittävä on tämä 179 b §:n valitusoikeutta koskeva muutos, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupasta valittaminen rajattaisiin vastaamaan sitä, mitä rakentamislain 179 a §:ssä säädetään puhtaan siirtymän sijoittamislupien valitusoikeuksista. Näin ollen siis tämä Seveso III -direktiivissä tarkoitettu yleisö, jota asia koskee, määriteltäisiinkin rakentamislain mukaisesti kiinteistön omistajiksi tai haltijoiksi sekä henkilöiksi, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Täten direktiivissä mainitut ympäristönsuojelua edistävät järjestöt voivat valittaa vain hankkeista, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettua lakia.

Valiokunta esittää myös yhtä lausumaa, ja mietintöön on jätetty kaksi vastalauseita. Toinen on hylkäysvastalause, johon sisältyy lausuma, ja toinen on vastalause, jonka mukaan hallituksen esitys hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten jatketaan puhujalistaa. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.01 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttunut perusteellisesti Venäjän raakalaismaisen hyökkäyksen jälkeen. Kun katsomme omaa sijaintiamme kartalla, tuon konfliktin rinnalla näemme selkeästi puolustusteollisuuden ja sen toimitusketjujen haavoittuvuuden. Suomi on kuin saari, ja siksi Suomella täytyy olla omaa kotimaahan sijoittuvaa kriittistä tuotantokapasiteettia puolustusteollisuudessa.

Nyt käsittelyssämme olevan esityksen ydin on selkeä. Maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyjä sujuvoitetaan, nopeutetaan ja sovitetaan yhteen nykyistä paremmin. Uudistus ei koske kaikkea rakentamista tai mitä tahansa vaarallisia aineita. Tässä esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset, joiden määrittelyä ohjaisi puolustusministeriö. Tämä koskee erityisesti laitoksia, jotka valmistavat vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä eli esimerkiksi ammus- ja komponenttituotantoa, jota ei voida kriisitilanteissa korvata ulkomaisilla toimituksilla.

Ympäristövaliokunta on antanut mietintönsä esityksestä ja tehnyt siitä muutoksillaan entistä selkeämmän. Valiokunnan mietinnössä korostetaan myös tarvetta selvittää puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla sijoitettavien rakennushankkeiden toteutuksen sujuvoittamista kemikaaliturvallisuuslainsäädäntöä kehittämällä. Tällainen sujuvoittaminen on Suomen etu.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä uuden tuotantolaitoksen lupaprosessi voi kestää vuosia. Näin syvän rauhan aikana on ehkä siedettävää odottaa vuosia, mutta tämän päivän

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

turvallisuusympäristössä tällaiset ajat täysin muuttuvat kestävämmiksi. Esityksen mukaisesti lupia voidaan jatkossa käsitellä ensisijaisina. Rakentaminen voitaisiin aloittaa tietyin edellytyksin jo ennen lupien lainvoimaisuutta, ja sijoittamislupa voitaisiin myöntää myös kaavoittamattomille alueille, jos hanke on puolustuksen kannalta olennainen. Nämä ovat uudistuksia, jotka suoraan vahvistavat turvallisuuttamme. Samalla tärkeää kuitenkin on, että turvallisuusvaatimuksia ei kevennetä. Kaikki tekniset normit, riskiarvioinnit ja suojaetäisyydet säilyvät ennallaan. Esityksessä huomioidaan myös tiedon suojaaminen muuttuneen turvallisuusympäristömme myötä. Näistä maanpuolustukselle tärkeistä laitoksista ei julkaistaisi kaikkia yksityiskohtia, koska se altistaisi ne uuden ajan hybridivaikuttamiselle ja sabotaasiriskeille. Uudistuksen tarkoitus on siis muuttaa prosessia mutta ei laskea korkeaa turvallisuustasoa.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä vahvistetaan Suomen sotilaallista huoltovarmuutta. Se on kykyä ylläpitää, korjata ja täydentää puolustusjärjestelmien materiaalia myös kriisiolosuhteissa. Kyseessä on välttämätön osa Suomen varautumista. Kyse on esityksestä, jolla turvaamme puolustuskykymme selustaa, luomme paremmat edellytykset sille, että kriittinen puolustustamme koskeva tuotanto sijaitsee meillä Suomessa, toimii ja työllistää täällä Suomessa ja voidaan käynnistää tai kasvattaa Suomessa silloin, kun sitä tarvitaan. Tämä esitys on tarkkarajainen, perusteltu ja Suomen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

18.06 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten ajankuva ja Venäjän aloittama sota Ukrainassa meille näyttävät, tarvitsemme puolustusteollisia hankkeita. Näiden syntymisen Suomeen pitää olla mahdollisimman helppoa, ja tällä esityksellä viemme asioita oikeaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Reijonen.

18.07 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta. Maailmantilanne ei ole koskaan ennustettava. Voimme esittää seuraavista juonenkäänteistä vain sivistyneitä arvauksia, mutta siksi meidän täytyy varautua.

Esityksen tarkoituksena on nopeuttaa ja helpottaa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentamista ja lupaprosessien sujumista. Tällaisia tuotantolaitoksia olisivat esimerkiksi tehtaat, jotka valmistavat kemikaaleja tai räjähteitä puolustuksemme tarpeisiin. Kysymys kuuluu: haluammeko tilanteen, jossa kriittiset tuotantolaitokset jumittuvat vuosiksi byrokratian hampaisiin? Aivan varmasti emme halua. Sen sijaan haluamme lainsäädännön varmistavan, että pystymme toimimaan ketterästi, kun on kyse maanpuolustuksen intresseistä. Tämä esitys valitsee toimimisen jo etukäteen. Se valitsee varautumisen ja turvallisuuden sekä takaa maamme huoltovarmuutta.

On myös ilmeisen tärkeää sanoa suoraan: tämä ei ole oikotie tinkimiseen ympäristöstä. Esityksessä on tarkkarajaisesti linjattu se, minkälaisia tuotantolaitoksia tämä koskee. Edelleen: olisi myös noudatettava sijoittamista ja turvallisuutta koskevia säästöjä sekä varmistettava, ettei päästöillä vahingoiteta ympäristöä. Tämä on äärettömän tärkeä esitys.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.08 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys maanpuolustuksellisesti tärkeistä tuotantolaitoksista on merkitykseltään painava, ja siihen nähden tämä esitys on valmisteltu aivan liian kiireellisessä aikataulussa. Tämän takia tähän esitykseen on jäänyt monia epäselviä perustelulausumia ja säännösehdotuksia, ja näin totesi myös oikeusministeriö ympäristövaliokunnan saamassa selvityksessä.

Toinen kritiikki tähän prosessiin liittyen on se, että hyvän lainvalmistelun kannalta ongelmallista on, jos lausuntopalautteen antamiseen varattu aika on hyvin paljon tavallista lyhyempi. Tässä tälle lausunnotmenettelylle varattiin aikaa vain vajaa kolme viikkoa, vaikka säädösvalmistelun kuulemisohjeen mukaan kirjallisten lausuntojen antamiseen tulee laajoissa hankkeissa varata aikaa vähintään kahdeksan viikkoa. Tätä painotti myös oikeuskansleri omassa lausuntopalautteessaan.

Sen takia kiinnostaakin, miksi hallitus ei ole halunnut antaa tälle esitykselle asiallista käsittelyä.

Arvoisa puhemies! Kaavoituksella on tietenkin tärkeä funktio. Se on olemassa syystä, ja sen avulla voidaan luoda ennakoitavaa ja suunnitelmallista alueidenkäyttöä, jossa eri maankäyttö- ja taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset tarpeet huomioidaan. Kaavoitus on myös keskeinen osa demokratian paikallista toteutumista ja perustuslaissa turvattua kuntien itsehallintoa. Eli ajattelen, että kaavoitus tulisi voida ohittaa vain painavasta syystä.

Kun täällä tuotiin esille nämä valitukset, niin itse ajattelen, että siinäkin oleellista on se, että koko prosessi ja viranomaiset on resursoitu hyvin, niin että kaikki nämä prosessin vaiheet voidaan sitten toteuttaa hyvässä aikataulussa. Eli kyse on myös resursseista.

Tässä esityksessä tarkoitetut hankkeet eivät ole alueidenkäytön kannalta vähäpätöisiä, eivätkä niiden vaatimat maa-alat ole pieniä, ja lisäksi niillä voi olla haitallisia vaikutuksia luonnolle tai läheisten asuinympäristöjen turvallisuudelle. Siksi näiden tuotantolaitosten sijoituslupaa tulisi soveltaa vain hyvin tarkasti rajattuihin hankkeisiin.

Itse ajattelen, että tässä hallituksen olisi tuotava eduskuntaan tällainen hyvän lainvalmistelun periaatteet paremmin huomioiva vastaava lakiesitys, jossa sitten vaikutusten arvioinneissa ja näissä ehdotuksissa olisi huomioitu nyt nämä tähän esitykseen sisältyvät ongelmakohdat. Tämän takia vasemmistoliitto tulee ensi viikolla esittämään tähän hallituksen esitykseen vastalauseita. Kaiken lisäksi sitten ympäristövaliokunta päätyi vielä heikentämään tätä esitystä entisestään. Emme myöskään siis kannata näitä valiokunnan tekemiä sisällöllisiä muutoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.12 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt esitystä, jolla muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia, niin sanottua kemikaaliturvallisuuslakia ja rakentamislakia. Mainittuihin lakeihin lisätään maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset. Ehdotettujen muutosten kautta voimme nopeuttaa maanpuolustukselle ja varautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyä. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksessa ehdotetaan rajoitettavaksi tietojen luovuttamista yleisölle siltä osin kuin rajoittaminen on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden ja

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kansainvälisten sopimusten kannalta. Tiivistäen tämän lainsäädännön tavoitteena on siis parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta sujuvoittamalla maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista. Muutosehdotusten taustalla on heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne ja tarve vahvistaa Suomen puolustusteollista perustaa.

Arvoisa rouva puhemies! Olen tätä lakiesitystä osaltani ollut käsittelemässä puolustusvaliokunnassa, jossa laadimme kuulemisten perusteella lausunnon ympäristövaliokunnalle. Saamamme selvityksen perusteella nykyinen säätely on rakennettu pääosin siviilitoiminnan ja avoimuuden lähtökohdista. Tämä tarkoittaa, että vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien laitosten hankkeissa korostuvat laajat kuulemiset ja tiedonsaanti, mikä on tärkeää ympäristön ja turvallisuuden kannalta, mutta tämä voi joissakin puolustukseen liittyvissä hankkeissa olla ongelmallista kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Esityksellä on pyritty löytämään tasapaino siten, että osallistumis- ja muutoksenhakuoikeudet säilyvät, mutta kaikkein arkaluonteisimpien tietojen levittämistä voidaan rajoittaa, jos se nähdään välttämättömäksi maanpuolustuksen kannalta. Käytännössä esitys luo mahdollisuuden hankkeiden lupien nopeampaan käsittelyyn, luo uuden erityisen sijoittamisluvan, jolla laitoksia voidaan tietyin edellytyksin sijoittaa myös ilman asemakaavaa, sekä mahdollistaa sen, että kansallisen turvallisuuden kannalta arkaluonteisia tietoja voidaan rajoittaa tulevaisuudessa.

Rakentamislakiin lisättävän poikkeusmenettelyn osalta on painotettava, että edellytyksenä poikkeuksen soveltamiselle olisi nimenomaan puolustusministeriön lausunnon perusteella laitoksen olennaiseksi katsottava merkitys maanpuolustukselle sekä se, että luvanhakija olisi asettanut hyväksyttävän vakuuden. Puolustusvaliokunta korosti, että itse turvallisuusvaatimuksista ei tingitä. Laitosten on edelleen täytettävä kemikaaliturvallisuutta ja rakentamista koskevat vaatimukset.

Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta yhtyi kuultujen asiantuntijoiden arvioon siitä, että nykyinen lupajärjestelmä on monimutkainen ja valitusprosessit voivat hidastaa hankkeiden toteuttamista vuosikausia. Tätä voidaan nykyinen turvallisuustilanteen muutos huomioiden pitää kestävämmänä, sillä sotilaallinen huoltovarmuus on keskeinen osa kansallista puolustuskykyä. Se tarkoittaa kykyä turvata Puolustusvoimien ja muiden turvallisuustoimijoiden materiaallinen, logistinen ja infrastruktuurinen toimintakyky kaikissa turvallisuustilanteissa, ja tämä edellyttää myös omavaraisuutta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei ole poissuljettua sekään, että nykyistä laajaa valitusoikeutta voidaan tietoisesti käyttää Suomeen vihamielisesti suhtautuvien tahojen toimesta maanpuolustuksen kannalta tärkeiden laitosten rakentamisprosessien viivyttämiseen. Tällöin kyse olisi selvästi hybridivaikuttamisesta. Nyt esitetyllä säätelyllä osaltaan varmistamme, että jatkossa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentaminen saadaan käyntiin ilman viiveitä.

Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövaliokunta teki kuitenkin lakiin sellaisia pykälämuutoksia, jotka ovat mielestäni olleet kyseenalaisia, ja tästä syystä sen käsittelyn yhteydessä on myös jätetty vastalause. Hallituksen esitys sisältää siis maanpuolustuksen kannalta tärkeitä muutoksia rakentamislakiin ja kemikaaliturvallisuutta koskevaan lakiin, ja ne ovat itsessään perusteltuja mutta valiokunnan tekemät pykälämuutokset eivät. Siksi vastalauseessa muun muassa esitetään, että toinen lakiesitys hyväksytään hallituksen alkuperäisen esityksen mukaisena. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.17 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta. Elämme aikaa, jolloin turvallisuusympäristömme on muuttunut nopeasti ja perustavanlaatuisesti. Euroopassa käytävä sota ja kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne muistuttavat, että huoltovarmuutta ja omaa puolustuskykyä on ylläpidettävä ja vahvistettava. Tässä käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa juuri tähän tarpeeseen. Tavoite on sujuvoittaa maanpuolustukselle keskeisten tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että voidaan nopeammin rakentaa ja kehittää tuotantoa, joka liittyy esimerkiksi vaarallisiin kemikaaleihin ja räjähteisiin eli niihin kriittisiin resursseihin, joilla turvataan puolustuskykymme uskottavuus.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että kyse on harkitusta ja tarkkarajaisesta poikkeamisesta tilanteissa, joissa maanpuolustuksen tarpeet sitä edellyttävät. Turvallisuusvaatimukset pysyvät, mutta menettelyjä nopeutetaan. Samalla varmistetaan, että kansalliseen turvallisuuteen liittyvät arkaluonteiset tiedot pysyvät suojattuina. Esityksessä ehdotettu mahdollisuus asettaa maanpuolustukselle tärkeät hankkeet etusijalle viranomaiskäsittelyssä on erittäin perusteltu. Kriisitilanteessa viiveet voivat muodostua turvallisuusriskeiksi.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme kotimaista puolustustuotantoa, joka on välttämätöntä puolustuksemme ja huoltovarmuutemme kannalta. Tällä hyvällä esityksellä puolustusteollisuuden hankkeiden syntyminen helpottuu, ja siksi kannatankin esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.19 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on sinänsä tärkeä maanpuolustuksen kannalta. On hyvä miettiä, miten me pystymme sujuvoittamaan tilanteita, erityisesti ajattelen poikkeusaikoja, jolloin voi olla tilanne, että ei ole aikaa käyttää viivyttelyyn, mutta toki tämä laki on voimassa myös normaaliaikana.

Sinänsä kannatan tämän lakiesityksen tavoitteita ja tätä alkuperäistä hallituksen esitystä, minkä hallitus tänne eduskuntaan toi. En kuitenkaan voi kannattaa niitä muutoksia, mitä valiokunta on käsittelyssään tähän lakiin tehnyt, erityisesti liittyen maankäytön yhteensovittamiseen mutta myös valitusoikeuden rajaamiseen. Tässä valiokunta tosiaan esittää rakentamislain osalta valitusoikeuden rajaamista niin, että kavennetaan kansalaisten sekä järjestöjen osalta mielestäni tarpeettomasti tätä muutoksenhakuoikeutta. Jo lähtökohtaisesti tämä esitys siis ohittaa kaavoituksen osallistumisen ja tiedottamisen vaiheet. Eli jo lähtökohtaisesti siis osallistumista näiden hankkeiden sijoittamiseen rajoitetaan merkittävästi mutta nyt myös muutoksenhaun osalta tavalla, joka ei ole perusteltua.

Itse ajattelen valitusoikeudesta ja muutoksenhausta hankkeissa, jotka koskettavat omaa elinpiiriä tai joissa on näissä tapauksissa olemassa jopa suuronnettomuuden riski, niin, että ihmisillä on oltava oikeus vaikuttaa niihin asioihin. Tämä voi vaikuttaa myös oikeudenmukaisuuden kokemuksiin yhteiskunnassa. Emme me voi rajata ihmisiä pois. Valitusoikeuden takaaminen kansalaisjärjestöille on keskeinen kansalaisvaikuttamisen

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

keino, ja sen kaventaminen uhkaa prosessien ja lopputulemien legitimiteettiä kansalaisten silmissä. Ajattelen, että meillä ei ole tämmöiseen varaa tässä yhteiskunnassa, joka perustuu demokratiaan ja ihmisten yhdenvertaiseen osallistumisoikeuteen.

Valiokunta myös esittää, mikä on mielestäni aika ihmeellistä, että tästä 4 b §:ssä poistetaan kaksi kohtaa, jotka liittyvät siihen, minkälaisia vaikutuksia tällä rakentamisella, jossa ohitetaan tämä kaavaprosessi, saa olla muihin hankkeisiin. Jatkossa ei haittaa, vaikka näillä hankkeilla olisi merkittävää vaikutusta liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiselle tai yleiskaavan muille tavoitteille yleiskaavan määräysten tai maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden kannalta. Itse ajattelen, että meillä on kuitenkin Suomessa aika hyvä tilanne maan riittävyyden suhteen ja hankkeet voitaisiin sijoittaa niin, että ne eivät aiheuttaisi haittaa muille. Tämä oli hallituksen alkuperäinen esitys, ja nämä rajoitteet — jos niitä nyt merkittäviksi rajoitteiksi voi sanoa — poistettiin tästä valiokunnan käsittelystä.

Ehdotan tosiaan, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 2 mukaisina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen, poissa. — Edustaja Savola.

18.23 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kannatan tätä lakiesitystä, joka on tehty. Olin itse sitä käsittelemässä nimenomaan puolustusvaliokunnan kautta, ja siellä, niin kuin edustaja Kaarisalo tuossa kuvasi, käytiin hyvin perinpohjaisesti läpi tämän tarkoitus ja merkitys ja syyt, minkä vuoksi tätä lainsäädäntöä pitää meillä muuttaa ja parantaa.

Mehän eletään aika poikkeuksellisia aikoja. Poikkeuksesta on valitettavasti tullut vähän niin kuin normaalitila. Maa­mail­la tapahtuu niin valtavan paljon. Meillä on arvaamaton naapuri, meidän pitää itse pystyä varautumaan, meidän pitää pystyä nostamaan meidän puolustusteollisuuden kapasiteettia, meidän omaa tuotantokykyä, ja yksi osa sitä on se, että me pystytään myöskin meidän räjähdeteollisuuden mahdollisuuksia parantamaan ja erityisesti nopeuttamaan.

Tämä lakiesitys on siitä tärkeä, että se nimenomaan nopeuttaa näitä prosesseja. On minun mielestäni hyvä, että ympäristövaliokunta on pystynyt vielä nopeuttamaan tiettyjä tekijöitä näissä pykälissä, ja ne täsmennykset, mitä siellä on tehty, ovat perusteltuja.

Valitukset meillä tällä hetkellä hidastavat hyvin monia projekteja ihan normaalioloissa. Siviilioloissa olevia tavallisia hyviä hankkeita meillä makaa tuolla hallinto-oikeudessa sen takia, että niissä on valitukset päällä — kestää tol­kuttoman paljon aikaa siellä, ja niitä ei ole saatu tämän vuoksi liikkeelle.

Sitten kun me tullaan tähän puolustusteollisuuden kovan turvallisuuden puolelle tämmöisissä kysymyksissä, niin niissä ei ole oikeastaan aikaa hukattavaksi, vaan kun me näemme tarpeen toteutettavaksi puolustusteollisuuteen räjähteitten tuotantokykyyn liittyen, niin se pitää pystyä nopeasti toteuttamaan. Nopeus on näissä oloissa kuitenkin monta kertaa tällaisella hankkeella vuosia, vaikka ei valituksia tulisikaan, ja jos siihen vielä ne otetaan päälle, niin voi ottaa hyvinkin paljon aikaa.

Rouva puhemies! Pitää muistaa se, että jos tulee poikkeusaika, niin poikkeusaikana on myös hyvin poikkeuksellista se, että pystyttäisiin nopeasti saamaan omaa tuotantokykyä ylös. Kyllä se pitää näin rauhan aikana tehdä. Varautuminen pitää tehdä hyvän sään aikana, ja tässä lainsäädännössä pyritään nimenomaan siihen. Kriittisiä hankkeita ei saa

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

byrokratialla viivyyttää, ja sen takia seison tämän lakiesityksen takana kyllä hyvin vankasti.
— Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tullut esille, kuinka tärkeästä kokonaisuudesta kuitenkin tässä on kyse maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta ja kuinka tärkeätä on saada tämmöiset tärkeät rakennushankkeet vietyä aika sujuvasti eteenpäin. Niitä voidaan myös sijoittaa vähän paremmin kuin aikaisemmalla lainsäädännöllä. Sitten kun tässä on puolustusministeriön arvio maanpuolustuksen tarpeista ja hankkeiden siihen liittyvästä kokonaisuudesta, niin tämä antaa tänne taustalle aika hyvän lähtökohdan, mitä näille pitää tehdä.

Se, miksi ympäristövaliokunta on täällä nyt sitten ottanut toisenlaisen kannan näihin tiettyihin kohtiin ja laittanut siellä vihreitten ja sosiaalidemokraattien toimesta vastalauseen kahteen asiaan, jotka liittyvät valitusoikeuteen sellaisessa tilanteessa, joka koskee sen vaikutuspiirissä olevia ihmisiä, yleisöä, ja sitten sellaisissa tapauksissa, jotka vaikuttavat liikenteen ja teknisten verkostojen osalta liikaa, on se, että nämä ovat tämmöisiä tarpeellisia huomioita. Muuten lainsäädäntö on ihan kohdallaan, mutta kannatan edustaja Pitkon tekemää ehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.27 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että tämä esitys etenee tässä salissa ja tästä talosta ulos ja saatetaan voimaan laissa. Jos puhun yleisesti suomalaisesta sääntelystä, lupasääntelystä, mitä tulee vaikka suomalaisten yritysten sijoituksiin, että haluavatko ne nyt perustaa Suomeen tehtaan vai eivät, niin lienee yleisesti tunnustettu tosiasia, että Suomessa joissain tapauksissa valitettavasti on niin, että ne selvitykset, lupaprosessit, ovat aivan liian hitaita. Toisaalta on niin, että on myös toimijoita, jotka haluavat valittaa kaikissa mahdollisissa kohdissa hidastaen sitä mahdollista tulevaa investointia, ja jopa lopputuloksena voi olla se, että sitä investointia ei koskaan tehdä. Tämä voi pahimmillaan heikentää Suomen houkuttelevuutta yritysten näkökulmasta. Mutta erityisen huolestuttavaa on, mikäli näin tapahtuu kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä kohteissa ja investoinneissa, joita tähän maahan tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Nyt luen otteen puolustusvaliokunnan lausunnosta, jossa valiokunta toteaa seuraavaa: ”Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei ole poissuljettua, että nykyistä laajaa valitusoikeutta voidaan tietoisesti käyttää Suomeen vihamielisesti suhtautuvien tahojen toimesta maanpuolustuksen kannalta tärkeiden laitosten rakentamisprosessien viivyttämiseen. Tällöin kyse olisi selvästi hybridivaikuttamisesta. Nyt esitetyllä sääntelyllä pyritään osaltaan varmistamaan, että jatkossa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentaminen saadaan käyntiin ilman viiveitä.” Tämä on erityisen tärkeää tässä ajassa, jossa tällä hetkellä elämme, ja kiitän siitä, että tämä asia nyt vihdoinkin etenee. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

18.29 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan puolustusvaliokunnassakin annoimme lausunnon tästä aiheesta. On äärimmäisen tärkeätä, että tämä hallituksen esityksen alkuperäinenkin henki tässä toteutuisi, jotta pystyisimme, niin kuin esityksen pohjaltakin on luettavissa, lisäämään rakentamislakiin säädökset nimenomaan eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijaintiin liittyvistä asioista ja niin edelleen, erottamaan tämä maanpuolustukseen liittyvä räjähdelainlain osa tästä muusta, yleisvaarallisiin räjähteisiin liittyvästä lainsäädännöstä. Tähän tämä moottori on meidän kaikkien tiedossa. Se on tämä maailmantilanne, Suomen huoltovarmuus ja sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeet.

Huomionarvoistahan näissä asioissa on myös aika. Tämmöisen TNT-tehtaan rakentaminen ei ole viikossa eikä oikein kunnolla varmaan vuodessa eikä kahdessakaan vielä läpi vietävissä. Sen takia näitä hallinnollisia esteitä luonnollisesti lainsäädännöt eri asioissa rajoittavat, mutta tässä nyt haetaan poikkeamaa nimenomaan tähän kansalliseen turvallisuuteen liittyvien asioiden hoitamiseksi, kuten muun muassa oman räjähdelainetuotannon varmistamiseksi kaikissa olosuhteissa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.30 **Jenni Pitko vihr:** Voisin vielä huomauttaa tähän mahdolliseen hybridivaikuttamiseen, joka on tämmöinen potentiaalinen uhka, emmekä nyt varsinaisesti ole sellaista nähneet, että järjestöjä kaapattaisiin hybridivaikuttamista varten, mutta joka tapauksessa, jos sellaista pääsisi käymään, tässä alkuperäisessä lakiehdotuksessa oli siihenkin varauduttu niin, että tässä annetaan mahdollisuus luvanhakijan aloittaa tämä rakentaminen ennen kuin rakentamislupa on saanut lainvoimaisuuden. Eli vaikka tästä hankkeesta valitettaisiin, silloin joka tapauksessa luvanhaltija pääsisi liikkeelle hankkeen rakentamisessa. Eli siinä mielessä tämä hybridivaikuttaminen on tässä alkuperäisessä esityksessä otettu huomioon, mikäli sellaista jossakin vaiheessa olisi tapahtumassa. Haluan kiinnittää tähän huomiota. Ilmeisesti tällaista ei ole muiden hankkeiden osalta, että tämmöisellä vakuudella päästäisiin jo liikkeelle hankkeessa, mutta hyvä, että ministeriöt ovat tätäkin miettineet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

18.32 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hybridivaikuttaminen voi tapahtua monin eri keinoin, ja nimenomaan puolustusvaliokunnankin kuulemisissa ja tässä käsittelyssä ja tässä lausunnossa, johon edustaja Bergbom viittasi, otettiin kantaa siihen, että halutaan estää se, että näitten kriittisten hankkeiden osalta, mitä tulee esimerkiksi meillä räjähdetuotantoon, tämä halutaan yksinkertaisesti estää, taklata pois tai ainakin pyrkiä ehkäisemään sitä. Mehän ei voida kaikkea hybridivaikuttamista varmasti saada pois. Sitä tapahtuu koko ajan, vaikkemme sitä huomaisikaan, ja meihin pyritään vaikuttamaan eri tavoin. Tämänkaltaisten hankkeiden takia, joissa me halutaan vahvistaa meidän kotimaista huoltovarmuutta, meidän puolustusteollisuutta, halutaan vahvistaa sitä, että näin rauhan aikana voimme varautua paremmin, pystyä tuottamaan meille kriittisiä materiaaleja, mitä me tarvitsemme pystyäksemme puolustautumaan, tämä lainsäädäntö on nimenomaan tehty. Ja on sekin todettava ääneen, että aivan kaikista asioista kaikkien tavan ihmisten ei tarvitse kaikkia yksityiskohtia tietää. Senkin vuoksi on hyvä, että tietyt

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

hankkeet pystytään hieman pienemmällä metelillä viemään tässä yhteiskunnassa läpi ja siltä osin varmistamaan sitä meidän omaa kansallista turvallisuuttamme, niin kuin nyt tämä yksi hanke ja yksi lakiesitys räjähdaineitten tuotannosta ja nimenomaan tästä kaavoituksesta tältä osin pyrkii tekemään.

Kuten sanoin tuossa aikaisemmin, tämä on tärkeä esitys. Meillä on tässä yhteiskunnassa paljon muutakin, missä pitäisi pyrkiä jouduttamaan lupaprosesseja ja saamaan sitä byrokratiaa pois, mutta ennen kaikkea tämän hankkeen ja meidän oman kriittisten kansallisen turvallisuuden hankkeitten osalta tämä on erityisen perusteltua. Sen takia toivon, että tämä menee mahdollisimman kivuttomasti, nopeasti läpi ja me päästään tässä maassa toteuttamaan niitä keskeisiä hankkeita, joita varten tämäkin lakiesitys on nyt tehty ja tuotu tähän taloon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.34 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Savola piti erittäin tärkeän ja arvokkaan puheenvuoron. Totean vielä hybridivaikuttamiseen ilmiönä lisäyksenä sen, että jos joku haluaa hybridivaikuttaa meitä vastaan, lähtökohtahan on varmaan se, että me emme silloin tiedä olevamme sen vaikuttamisen kohteena. Sehän on se tavoitetilä siinä. Siinä voidaan hyödyntää esimerkiksi lainsäädännön aukkoja, tai siinä voidaan käyttää hyödyksi epäsuoria keinoja, esimerkiksi saada jotkin toimijat tekemään toimia, jotka sinänsä eivät liity millään tavalla siihen hybridivaikuttajaan mutta jotka pelaavat samaan maaliin siten, että se tavoite saavutetaan. Ja nyt viitataan siihen, että jos halutaan hidastaa esimerkiksi räjähdetehtaan tai jonkun muun maanpuolustuksen kannalta kriittisen asian edistymistä, niin se on sen vaikuttajan näkökulmasta toissijaista, millä se saadaan hidastettua, kunhan se saadaan hidastettua. Totta kai on niin, että on ihmisiä, jotka ovat aidosti huolissaan tietyistä hankkeista ja haluavat käyttää omaa perusoikeuttaan näiden asioiden käsittelyssä ja valittaa niistä, mutta sitten toisaalta, kun puhutaan kansallisesta turvallisuudesta tämmöisissä hyvin spesifeissä hankkeissa, yksittäisissä hankkeissa, on nähdäkseni tärkeää, että siinä estetään mahdolliset hyvin pitkät, vuosikausia kestävät prosessit, jotka johtaisivat siihen, että se hanke viivästyy ja maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden kannalta kriittiset suorituskyvyt ja materiaalit mahdollisesti vaarantuisivat, noin niin kuin teorian tasolla.

Tämä on tosiaan siis valitettavan yleinen ilmiö ei vain maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä hankkeissa vaan myös ihan siellä yrityspuolella, ja on pakko korostaa, vaikkei tähän suoraan liitykään, että on kestämatöntä, jos puhutaan jopa kymmenen vuoden prosesseista. Se on vaan yksinkertaisesti kestämatöntä. Meillä on aika paljon näitä hankkeita kaatunut tähän. Me tiedetään suomalaisia pörssiyrityksiä, nyt vaikka julkisuudesta yhtenä hyvänä esimerkkinä, että Kauppalehdessä oli taannoin artikkeli Nokian renkaista, joka itse asiassa perusti Romaniaan uuden modernin tehtaansa. Kyllä pidin hyvin surullisena sitä, että siinä ei ihan kauhean kauaa nokka tuhissut, kun tehdas oli pystyssä. Täälläkin eräällä kyselytunnilla sitä valtioneuvoston edustajilta kysyin, ja muistan, että silloinkin täällä salissa vähän naureskeltiin, että onko tämä nyt se ongelma, että lupaprosessit ovat hitaita. Kyllä se itse asiassa on valtava ongelma, valitettavasti. Tämä on myös kilpailukykytekijä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Pidän erittäin tärkeänä, että tämä esitys nyt etenee, ja siitä kiitos eduskunnalle ja valiokunnille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.37 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta sekä rakentamislain muutoksista vahvistaa Suomen kansallista turvallisuutta. Muutokset mahdollistavat maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen ja käyttöönoton tehokkaasti turvaten kansainväliset velvoitteemme ja luottamuksellisen tiedon suojan. Nykyisessä turvallisuustilanteessa, jossa rajanaapurimme käy sotaa ja uhka lähestyy, kriittiset tuotantolaitokset, erityisesti kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevät laitokset, täytyy saada toimintavalmiuteen nopeasti. Lainmuutokset mahdollistavat lupa- ja ilmoitusmenettelyjen joustavan käsittelyn, jotta merkitykselliset laitokset saadaan käyttöön tehokkaasti.

Puolustusministeriön lausuntojen perusteella laitosten lupahakemukset käsitellään etusijalla, mikä nopeuttaa toiminnan käynnistymistä kriisitilanteessa. Rakentamislain muutokset tukevat tätä tavoitetta. Poikkeamislupien ja sijoittamisvaatimusten joustavuus mahdollistaa puolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisen alueille, joilla ei ole voimassa asemakaavaa. Kunnan rakennusviranomainen voi myöntää luvan rakentamisen aloittamiseen ennen poikkeuslupien lainvoimaisuutta, mikä varmistaa kriittisen tuotannon käynnistymisen ilman viiveitä.

Tämä laki vahvistaa Suomen ennakoivaa varautumista. Se turvaa kriittisten resurssien saatavuuden ja toimintakyvyn etukäteen, jotta puolustuskyky pysyy toimintavalmiudessa muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Ennakoimalla voimme suojata kansalaisten hyvinvoinnin ja Suomen turvallisuuden pitkäjänteisesti. Esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.39 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Se jäi tuossa omassa aikaisemmassa puheenvuorossani sanomatta — kun tässä samalla katson tätä meidän puolustusvaliokunnan tekemää lausuntoa — että käytännössä tämä räjähdeainelaki on tehty toisenlaiseen aikaan ja toisenlaiseen säätelytarpeeseen. Tässä valiokunnan omassa lausunnossa viitataan nimenomaan siihen, että tämä vanhempi säätely on tehty pääosin siviilitoimintaan ja avoimuuden lähtökohdasta. Ja kun puhutaan räjähdeainepuolesta, joka on tarkoitettu puolustusmateriaaleihin, tässä tapauksessa TNT-tehtaaseen, niin kyse on tietenkin aivan toisentyppisestä ajasta ja toisentyppisistä tarpeista.

Sinänsä tämä säätelyprosessi tämän lainsäädännön osalta toisi nopeampaa etenemistä, vähentäisi tämmöisiä hallinnollisia taakkoja ja prosesseja, jotka hidastavat, niin kuin tässä edustaja Pitkokin aikaisemmin omassa puheenvuorossaan totesi, rajaten erilaisia valitusprosesseja ja näin poispäin, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan, joka löytyy tuolta meidän lausunnosta, asiantuntijakuulemisen pohjalta ei voitu poissulkea sitä, etteikö tämmöisiä perinteiseen lainsäädäntöön liittyviä valitusprosesseja voisi käyttää vihamielisiin tarkoituksiin tarkoituksena hidastaa suomalaista räjähdeainetuotannon rakentamista tässä maassa. Sen takia tässä tällaisia rajoitteita ja poikkeuksia on, ja ne on

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tehty minusta järkevällä tavalla huomioon ottaen tämä aika, jota tällä hetkellä valitettavasti elämme, ja tämä maailmantilanne, joka tässä taustalla on.

Sinänsä on tärkeää, että räjähdepuolta säädellään tarkasti, ja tässäkin edelleen säädellään. Normaalien rakentamisten ja rakentamislain osalta on huomionarvoista huomioida se, että olemme vaarallisten aineiden kanssa tekemisissä, ja on tärkeää siltä osin varmistaa ihmisten, asujien ja naapuriston turvallisuus mutta myös tämän prosessin läpivienti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.41 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että kaikki me haluamme, että nämä yleiset rakentamisen lupaprosessit saadaan nopeammiksi joka suhteessa. Sehän on meillä kaikilla yhteinen tavoite ja myöskin se, että ne valitusprosessit saadaan nopeammiksi. Me ollaan erilaisissa hallinto-oikeuksissa, ja siinä mielessä on tahtotila varmaan meillä kaikilla täällä salissa yhteinen, se, että tätä pystytään viemään.

Tässä nyt on oikaistu niitä prosesseja, että saadaan nopeammin tehtyä, ja sitten on rajattu monia toimenpiteitä, että rakentamiseen päästään aikaisemmin, sitä, ketkä pääsevät valittamaan. Mutta sekin, mikä tässä nyt on huomattava, on se, että tässä oli hallituksen 1. ja 2. lakiesitys, ja siihen kakkoslakiesitykseen liittyy vastalause siitä, että poistetaan se valitusprosessi niiltä, joita tämä koskee, siltä yleisöltä, sellaisessa tilanteessa, jossa voi olla tämmöisen suuronnettomuuden vaara. Olisi aika kohtuullista, että he pystyvät sitten sanomaan siitä.

Ja sitten kyllä on mielenkiintoinen asia myös se, että kun yleiskaavassa on jo määritelty joitain liikenteen tai teknisen huollon verkostoja, niin nyt nekin ohitettaisiin tässä. Se tavallaan oli se ponnin, minkä takia tässä tämä vastalause on syntynyt.

Itse tästä koko laista ja kokonaisuudesta, millä tätä pitää viedä eteenpäin, on suuri yksimielisyys. Ja on hyvä, että tässä salissa pyritään siihen, että meillä näissä turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa kysymyksissä löytyy yksimielisyys eikä näistä hirveästi käydä kädenvääntöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.43 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän osaltani tästä keskustelusta, jota salissa on käyty. Se on ollut erinomaista ja myös hyvin rakentavaa, mihin olemme tietenkin näiden asioiden äärellä tottuneetkin, ja hyvä niin.

Kuten tuossa äsken totesin, tämä nykyinen lupaprosessi ja lupajärjestelmä on tosiaan monimutkainen ja valitusprosessit voivat hidastaa hankkeiden toteuttamista vuosia.

Tosiaan esimerkiksi Porissa on parhaillaan käynnissä tämä 200 miljoonan euron hanke, jossa Forcit rakentaa mittavaa TNT-tuotantolaitosta. Tämä TNT:hän, jota käytetään siis nimenomaan ammuksissa ja kranaateissa, on kriittisen tärkeä ammustuotannon kannalta. Huomionarvoista on esimerkiksi se, että tällä hetkellä Euroopassa on vain yksi tuotantolaitos — sijaitsee Puolassa — jossa tätä räjähdettä tuotetaan.

Eli kyse on puolustuskyvyn ja sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta aivan kriittisestä aineesta. Tämä tosiasia, että Porin TNT-tehtaan lupapäätöksistä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen ja tämä oikeusprosessi tulee merkittävästi hidastamaan tämän tehtaan

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

valmistumista, on toki aidosti vakava ja kriittisen oleellinen kysymys. Tämä on osittain yksi esimerkki siitä, minkä takia tämäntyyppistä lainsäädäntötyötä tässä talossa tarvitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.45 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! Väännän vielä rautalangasta, miksi tämä laki on erittäin tarpeellinen. Jos ajatellaan, niin meillä on tällä hetkellä hyökkäyssotaa käyvä naapuri nimeltä Venäjä, joka on sotataloudessa ja jonka tuotantokoneisto jyllää jatkuvasti uutta asetta, uutta pommia, uutta räjähdettä Ukrainan rintamalle, jossa he hyökkäävät laittomasti Ukrainaa vastaan. Nyt Euroopassa on hyökkäyssodan alusta alkaen puhuttu, että me tarvitsemme lisää puolustusteollisuutta, joka on ollut laiminlyötynä useissa maissa, ja me tarvitsemme lisää ammustuotantoa. Nämä muutokset eivät synny tyhjiössä. Jos ajatellaan lupaprosesseja Suomen kaltaisessa maassa, pahimmillaan voi kestää jopa kymmenen vuotta. Jos me nyt halutaan rakentaa TNT-tehdas tai joku muu asetehdas, niin me ollaan sitten valmiita pahimmillaan, siis pahimmillaan, 2035 ja jotain. Onko meillä siihen varaa tässä ajassa? Vastaus on ilmiselvästi: meillä ei ole siihen varaa. Sen takia me tarvitaan kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisiin investointeihin tällaisia valitusrajoituksia, jotta voidaan turvata se, että tässä maassa saadaan myös mahdollisen kriisin aikana, mahdollisessa erittäin vaarallisessa tilanteessa turvattua se, että on olemassa raaka-aineita, joita Puolustusvoimat ja mahdollisesti muut viranomaiset tarvitsevat. Sen takia tällaisia lakeja tarvitaan, jotta voidaan yhteisesti hyväksytty ja julistettu lupaus siitä, että panostamme omaan puolustusteollisuuteen, saada tosiasiallisesti tapahtumaan. Se edellyttää myös lainsäädäntömuutoksia, ja tämä lakimuutos, jonka tämä eduskunta nyt vie läpi, on yksi hyvä esimerkki siitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.46 **Jenni Pitko vihr:** Mielestäni lienee myös tärkeää sanoa se, että nämä kaavaprosessit tai hankkeiden prosessit eivät Suomessa kestä yleensä kymmentä vuotta. [Mikko Savola: Kyllä ne aika kauan kestää!] Ei kannata laittaa liikkeelle sellaista huhua, joka tietenkin lisää myös epähoukuttelevuutta investoida Suomeen. Kaavaprosessin voi vetää läpi reilussa puolessa vuodessa, ja yleisin kaavoitusprosessin kesto taitaa olla noin yhden vuoden luokkaa. Eli lähtökohtaisesti kaavaprosessit ovat sujuvia, nopeita prosesseja, missä varmistetaan eri maankäyttömuotojen yhteensopivuus. Niissä tiedotetaan osallisia, niissä osallistetaan ihmisiä, mikä itse asiassa voi vähentää valitusherkkyyttä, kun ihmiset saavat tietoa hankkeista.

Tässä on haluttu kuitenkin tehdä sijoittamislupa näille tietyille tarkkaan rajatuille hankkeille, jotta voidaan varmistaa niitten nopea meno. Minusta se on ihan ok, mutta sellainen puhe, että prosessit Suomessa kestäisivät kymmenen vuotta ei mielestäni ole ihan järkevää puhetta täällä, vaan kaavoitusprosessit toimivat hyvin, kun ne saavat tarpeeksi resursseja. Silloin tällöin niistä voidaan myös valittaa, ja sekin kuuluu oikeusvaltioon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.48 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pitkon pääsääntöisesti erinomaista puheenvuoroa kuitenkin opponoin ehkä siltä kantilta, että ei tietenkään ole

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tarkoitus liioitella tällaiseen suomalaiseen kaavoitusprosessiin liittyvää problematiikkaa, mutta ei se nyt ole mitenkään tavatonta, että tällöisten erityisesti isojen teollisuusinvestointien prosesseihin saattaa kyllä helposti mennä se kymmenen vuotta, jos lähdetään liikkeelle siitä, että kaavoitus kuntakentällä saadaan aluilleen ja että se menee asianmukaisesti kaikki lainsäädännön mukaiset kuulemiset, ja erityisesti siis silloin, jos niistä valitetaan. [Jaana Strandman: Juuri näin! — Miko Bergbom: Kiitos!] Kun tähän vielä mahdollisesti lasketaan päälle poliittiset erimielisyydet näistä hankkeista, niin kyllä silloin, kun nämä kaikki riskit oikeasti realisoituvat, ne ovat todella pitkissä kantimissa. Ja sitten kun puhutaan tämän kokoluokan, esimerkiksi tämän Porin TNT-tehtaan mittakaavan, puolustusteollisista investoinneista, niin ne erityisesti vaativat tarkkuutta ja harkintaa. En usko, että kukaan tässä salissa on väittänyt sellaista, että aina nämä kaavoitusprosessit kestäisivät kymmenen vuotta, mutta kyllä niissä tapauksissa, kun yhtä aikaa moni asia menee pieleen ja kun niistä valitetaan ja kun meidän oikeuslaitoksella ei ole riittäviä resursseja käsitellä näitä valituksia kohtuullisessa ajassa, äkkiä hupsahtaa kyllä vuosikausia. [Mika Kari: Näin se menee!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.49 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! On todella tärkeää, että olemme nyt päässeet tätä mietintöä käsittelemään. Koko eduskunnan puolustusvaliokunnan puolesta — olimme tässä valiokuntavaiheessa lausunnonantajina — haluan ilmaista kiitoksen ympäristövaliokunnalle siitä, että siellä on otettu hyvin ne keskeiset huomiot, joita puolustusvaliokunta toi esiin, tähän mietintöön mukaan. On tärkeää, että tämä hallituksen esitys nyt sitten etenee lainsäädännöksi.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopassa eletään vakavaa aikaa. Täysimittainen sota riehuu Ukrainassa viidettä vuotta. Venäjän aggressio kohdistuu paitsi Ukrainaan, joka taistelee meidän kaikkien puolesta, myös laajemminkin eri tavoin, voi sanoa, koko vapaata maailmaa kohtaan. Siinä mielessä on todella tärkeää, että Eurooppa pystyy nyt ripeästi nostamaan omaa puolustuskykyään niin, että olemme kykeneviä huolehtimaan siitä, että Euroopan turvallisuus voidaan taata ja pystymme palauttamaan rauhan maanosaamme. Siksi myös nämä Suomen puolustusteollisuuden nyt tulevat konkreettiset investoinnit ovat tärkeitä. Ne ovat tietysti aivan kriittisen tärkeitä Suomen oman puolustuskyvyn ja huoltovarmuuden kannalta, mutta ne ovat osa laajempaa rauhantyötä Euroopassa, jolla varmistamme sen, että puolustuksemme on kunnossa. Siksi nämä tämänkaltaiset varsin maltilliset mutta määrätietoisesti lainsäädännön avulla hallinnollisia prosesseja uudistavat ja eteenpäin vievät muutokset ovat nyt tässä ajassa aivan välttämättömiä. On tärkeää, että eduskunta voi nyt tässä ensimmäisessä käsittelyssä tämän mietinnön hyväksyä ja päästään asioissa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.52 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! Kompiaan tässä Edustaja Kaarisalon pitämää erinomaista puhetta. Ei kukaan tietääkseni enkä ainakaan omasta mielestäni itsekään pyrkinyt tai halunnut antaa sellaista kuvaa, että kaikissa hankkeissa olisi ikään kuin joku kymmenen vuoden kesto, mutta valitettavasti se voi kyllä pahimmillaan näin olla, ja tästä on kyllä esimerkkejä. Ajatellaan nyt vaikka sitä, että meillä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

on yritys, joka suunnittelee tehdasta. No, totta kai se tekee ensin omat sisäiset prosessinsa siihen, lähdetäänkö tekemään investointia, tehdään sitä investointisuunnitelmaa, sen jälkeen lähdetään siihen esiselvitykseen, sen jälkeen tehdään mahdollisesti päätös, että nyt lähdetään etenemään asian kanssa, sitten yhteistyö viranomaisten kanssa, lupaprosessit ympäristöluvasta alkaen. Sitten jos siihen mennään kaikki valituskierrokset päälle ja mahdolliset täydennystarpeet niihin asiakirjoihin, niin se voi olla hyvin pitkä prosessi.

Tästä ihan semmoinen pienimuotoinen esimerkki: Olin erään yhtiön hallintoneuvostossa, ja siellä esiteltiin tällaista hankkeen lupaprosessia, paperin määrää, mitä tarvitaan. Siellä oli hyvä esimerkki, että kun se yhtiö ysärillä teki voimalaitosta, niin se oli suurin piirtein tämän verran paperia, ja nyt se paperin määrä on kuvaannollisesti tämän verran, mitä tarvitaan siihen. [Puhuja näyttää ensin pientä ja sitten suurta määrää] Tämä kuvaa sitä eroa, että jos se on tämän verran ollut ennen ja nyt tarvitaan tämän verran paperia, niin jossain on menty vikaan, jossain on menty pieleen.

Me ei voida Suomessa kilpailla siinä, että täällä olisi niin matalat palkkakustannukset, että tänne yritykset hinkuisivat tulemaan tekemään tuotteita. Ei, vaan me voidaan kilpailla siinä, että meillä on erityisosaamista, meillä on nopeat, luotettavat, sujuvat viranomaisprosessit, jotka mahdollistavat sen, että tähän maahan halutaan investoida. Etenkin erittäin tärkeää se on kansallisen turvallisuuden kannalta kriittisissä investoinneissa, kuten tämä laki nyt meille tulee tarjoamaan, että saadaan ne hankkeet nopeasti käyntiin. En missään nimessä kyllä vähättelisi myöskään näitä lupaprosesseja. Niissä valitettavasti kestää hyvin pitkään, ja pahimmillaan se saattaa olla sen investoinnin kannalta kohtalokasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

18.54 **Mikko Savola kesk:** rouva puhemies! Haluan kehua tuota edustaja Kaarisalon puheenvuoroa, missä selvästi näkyy kokemus sekä kuntapäätäjänä, Jyväskylän kaupunginvaltuuston puheenjohtajana, että maakuntavaltuuston puheenjohtajana Keski-Suomen liitosta, koska siellä näkee hyvin nämä prosessit läpi, kun ne menevät sieltä maakuntakaavasta sinne kunnan kaavoitukseen ja sitten sitä kautta varsinaisiksi päätöksiksi, että siellä päästään kenties jotain investointia tekemään.

Kyllä tämä ongelmallista on monelta osin. Näitä kokemuksia on eri maakunnista, missä prosessit kestävät hyvin pitkään. Aivan kuten edustaja Bergbom kuvasi tätä prosessia, niin jos joku investori lähtee suunnittelemaan sitä omaa hanketta, jotta se on valmis, niin milloin se voi toteutua.

Haluan muistuttaa nyt tämän lakiesityksen osalta siitä perusasiasta, siitä, minkä takia tätä tehdään. Tätä tehdään sen takia, jotta me voimme hyvän sään aikana varautua, jotta me voimme hyvän sään aikana varautua siihen, että voimme tuottaa omaa kriittistä materiaalia tässä maassa tilanteessa, missä meidän lähialueellamme käydään sotaa, missä meillä on arvaamaton naapuri, joka omalta osaltaan elää sotataloudessa, rakentaa omaa kapasiteettiaan, omaa tuotantokykyään, käy sotaa Ukrainassa ja on pitkäkestoinen uhka. Meidän pitää tehdä kaikki oman varautumisemme edistämiseksi, ja kaikki se, mitä pystymme, on se sitten kaavoitukseen liittyvää, on se investointien vauhdittamiseen liittyvää, on se meidän puolustuksen vahvistamiseen liittyvää, on meidän vaan tehtävä. On hyvä, että me teemme sitä muun muassa tämän lakiesityksen kautta.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

18.56 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itsekin liityin tähän edustaja Kaarisalon fanikerhoon — kai voi jo sanoa niin — kun oikealta laidalta tänne vasemmalle laidalle ja vielä keskeltä kehuja tulee.

Meillä kuntapäätäjillähän on kokemuksia pitkistä kaavoitusprosesseista, mutta tässä on huomionarvoista myös se, mitä edustaja Bergbom sanoi yrityksen toiminnan käynnistämisestä, esiselvitysvaiheesta aina sinne kaavanhakuprosessin alkuunkin asti, että sekin on osa mittavaa sijoituspäätöstä. Ja tietenkin loppupäässä on vielä hallinto-oikeuteen, mahdollisesti vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, valitusprosessit, jotka vievät näitä kaavoituksia pitkälle.

Voi olla, ja varmaan onkin, että Suomessa on eri kunnissa hieman erilaisia kokemuksia myös sitten kaavoitusprosesseista tai paikalliset oikeusasteet käsittelevät asioita nopeammin tai sitten vastaavasti on hyvin monimutkaisia tapauksia, joidenka käsittely luonnollisesti kestää pitkään. Mutta ongelmahan tässä yhteiskunnassa ei ole se, että ihmisillä on oikeus valittaa — se on erittäin hieno oikeus, ja se kuuluu avoimessa demokratiassa myös tämmöisten perusoikeuksien joukkoon — vaan ongelma syntyy siitä, että asioiden käsittely oikeusasteessa ottaa aikaa. Se välillä myös nakertaa ihmisten luottamusta asioiden käsittelyyn, että prosessit ovat pitkiä ja vastausten saaminen oikeusasteessa kestää. Se on tietenkin myös sitten resurssikysymys, millä tavalla huolehditaan siitä, että vaikkapa hallinto-oikeudella tai korkeimmalla hallinto-oikeudella on riittävät resurssit, jotta myös kaavoituksista tulleet valitukset pystytään asianmukaisesti ja nopeasti käsittelemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.57 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Tärkeää on huomauttaa, että tämä prosessi ei siis koske muuta kuin kaavoitusta, eli tämä ei koske ympäristölupia, ympäristövaikutusten arviointia, kun ilmeisesti nyt siis tässä keskustelussa nämä ympäristöluvat olivat se, minkä koettiin pitkittävän prosessia. Tässä itse puhuin siis pelkästään kaavaprosessista, enkä usko, että monikaan kaavaprosessi on kymmentä vuotta kestänyt. Sen sijaan näitä pitkittyneitä prosesseja on kyllä toki olemassa silloin, kun niihin otetaan nämä kaikki muutkin luvat — jos hanke tarvitsee esimerkiksi vesiluvan tai ympäristöluvan. Näissäkin yleisin syy on se, että sen luvan hakija ei täytä näitä vaatimuksia, jolloin lupa palautetaan ja sitä täytyy täydentää ja tulee pitkä prosessi.

No, yhtä kaikki, me varmasti kaikki tässä salissa halutaan sujuvampia prosesseja. Viime kaudella, ja myös tällä kaudella, on edistetty yhden luokun periaatteita ja lupaprosessien nopeuttamista. Se on yhteinen tahto, ja sitä täytyy jatkossakin jatkaa. Tässä esityksessä kuitenkin puhutaan vain asemakaavaprosessista. Halusin sen vielä sanoa, koska tässä menivät ehkä sekaisin eri luvat. Nämä hankkeet siis, mitä tämä esitys koskee, voivat edelleenkin tarvita ympäristöluvan, ja siitä ei tässä tulla poikkeamaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 1/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 1/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, edustaja Koponen.

Keskustelu

18.59 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen sivistysvaliokunnan vuoden 26 ensimmäisen mietinnön. Valiokunta puoltaa mietinnössään yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamista siten, että korkeakouluopiskelijalla voi kerrallaan olla vain yksi samantasoinen tutkintoon johtava opiskeluoikeus. Jos opiskelija ottaa vastaan uuden opiskeluoikeuden, hän menettää voimassa olevat saman- ja alemmantasoiset opiskeluoikeudet.

Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen nostaa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuus mahdollisimman lähelle 50:tä prosenttia vuoteen 2030 mennessä, ja sen tarkoituksena on luoda edellytykset korkeakoulututkinnon suorittamiseen mahdollisimman monelle sellaiselle henkilölle, jolla tutkintoa tai opiskeluoikeutta ei vielä ole. Sivistysvaliokunnan mielestä koulutustason nostamista koskevan tavoitteen saavuttamisen ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen kannalta on ensisijaista, että mahdollisimman moni saa opiskelupaikan korkeakoulusta.

Säännösmuutosten tarkoituksena on myös sujuvoittaa koulutuspolkuja ja vähentää korkeakouluissa vailla aktiivista käyttöä olevia opiskeluoikeuksia ja näistä johtuvaa hallinnollista työtä. Tarkoituksena on lisäksi kannustaa opiskelijoita suunnitelmalliseen opiskeluun ja tutkinnon suorittamiseen sekä parantaa koulutuksen läpäisyä.

Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään, että käsiteltävänä oleva lainmuutosesitys on yksi koulutustason nostamiseen tähtäävistä useista toimenpiteistä. Valiokunta korostaa, että nyt ehdotetun yksittäisen uudistuksen vaikuttavuus perustuu lähinnä hakukäyttäytymisen muutokseen eli siihen, että esitettyjen säännösten odotetaan vähentävän opiskeluoikeuden jo saaneiden hakeutumista uuteen koulutukseen. Tällöin opiskelupaikat kohdentuvat entistä tehokkaammin opiskelupaikkaa vailla oleville henkilöille.

Muista toimista vaikuttavin on korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määrän lisääminen, mutta sillä edellytyksellä, että paikat kohdistuvat merkittävässä määrin ensikertalaisille hakijoille. Kokonaisuuteen sisältyvät myös kelpoisuuksien ja koulutuspolkujen kehittäminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien, opiskelijoiden joustavien siirtymien ja korkeakoulujen opetusyhteistyön lisääminen. Lisäksi ministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä avoimen korkeakouluopetuksen opintosetelikoelusta, jonka tarkoituksena on antaa toiselle asteelle valmistuneille ja ilman korkeakoulupaikkaa

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

jääneille nuorille mahdollisuus suorittaa maksutta 30 opintopisteen laajuiset avoimet korkeakouluopinnot. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle toukokuussa 26.

Valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee seurata ja arvioida esityksen vaikutuksia hakukäyttämiseen erikseen ja myös osana koulutustason nostamista koskevien toimenpiteiden kokonaisuutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksesta tiedotetaan kattavasti paitsi korkeakouluja ja niiden opiskelijoita myös toisen asteen opinto-ohjaajia ja sieltä valmistuvia nuoria.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.26. Lakeja sovelletaan ensimmäisen kerran otettaessa opiskelijoita 1.1.27 alkavaan koulutukseen.

Puhemies! Loppuun totean, että mietintö ei ollut yksimielinen ja siihen sisältyy yksi vastalause.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.03 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Sivistys ei ole vain arvo, se on myös turvaa. Korkea osaaminen vahvistaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä, työvoiman riittävyyttä ja kansantalouden kantokykyä. Nämä ovat erottamaton osa arjen turvallisuuttamme. Tavoitteena on nostaa korkeakoulutettujen nuorten osuus 50 prosenttiin. Se ei ole vain koulutuspoliittinen tavoite, vaan se on myös turvallisuuspoliittinen teko.

Tänä päivänä Suomessa yli 25 prosenttia korkeakoulujen aloituspaikoista menee hakijoille, joilla on jo opiskeluoikeus tai tutkinto. Samanaikaisesti moni nuori jää ilman ensimmäistä opiskelupaikkaansa. Tämä on ongelma paitsi koulutukselle myös huoltovarmuudelle. Yhteiskunnan selkäranka syntyy siitä, että mahdollisimman moni saa koulutuksen ja osaamisen, joilla Suomea rakennetaan ja puolustetaan. Tähän ongelmaan puututaan nyt.

Arvoisa puhemies! Yhden opiskeluoikeuden sääntö on tässä ratkaiseva keino. Kun jokaisella voi olla kerrallaan vain yksi samantasoinen opiskeluoikeus, vapautuu vuosittain huomattava määrä opiskelupaikkoja heille, joilla ei ole vielä tutkintoa. Se on sivistyksen laajentamista. Mitä laajempi on koulutettujen joukko, sitä vahvempi on yhteiskunnan turvallisuus.

Turvallisuus syntyy osaamisesta. Se syntyy opettajista, insinööreistä, sairaanhoitajista, tietoturva-asiantuntijoista ja kaikista heistä, jotka pitävät yhteiskuntaa käynnissä. Kun korkeakoulujen resurssit kohdistuvat aidosti opiskeleviin eikä passiivisiin rinnakkaisopiskeluoikeuksiin, näin saamme nopeammin valmistuvia ja paremmin työelämään sijoitettavia osaajia. Tämä on suoraan myös talouden ja huoltovarmuuden etu.

Sivistysvaliokunta on käsitellyt nyt esityksen ja ehdottaa mietinnössään, että ehdotetun uudistuksen vaikutuksia opiskelupaikkaa hakevien hakukäyttämiseen sekä erikseen että myös koulutustason nostoon tähtäävien toimenpiteiden kokonaisuuden osana tulee seurata ja arvioida huolellisesti. Tämä on tärkeä osa lain toimivuuden varmistamista.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä on selkeä yhteys koko kansallisen turvallisuuden kenttään. Vahva, osaava ja sivistynyt kansakunta on tulevaisuuden paras turvatakuu. Siksi tästä uudistuksesta ei pidä ajatella, että se rajoittaisi mahdollisuuksia, vaan päinvastoin se avaa ovia tuhansille nuorille, joille koulutus on sekä mahdollisuus että turva. Opiskeluoikeudet eivät saa kasaantua harvoille. Sivistys kuuluu ihan kaikille, ja kun se kuuluu kaikille, myös turvallisuus kuuluu kaikille. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.07 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva esitys ehdottaa opiskeluoikeuden päättymistä tilanteissa, joissa opiskelija valmistuu, luopuu opiskeluoikeudestaan tai ottaa vastaan uuden tutkintoon johtavan opiskelupaikan. Tavoitteena on selkeyttää korkeakoulujärjestelmää ja kohdentaa opiskelupaikat tehokkaammin niille, joilla ei vielä ole tutkintoa. Ehdotetut säännökset vähentävät korkeakouluissa vailla aktiivista käyttöä olevien opiskeluoikeuksien määrää ja kannustavat opiskelijoita suunnitelmalliseen opintojen suorittamiseen. Tämä tukee tavoitteena olevaa tutkintojen valmistumista tavoiteajassa. Maanpuolustuskorkeakoulun ja Poliisiammattikorkeakoulun tutkinnot jäävät ehdotetun sääntelyn ulkopuolelle.

On tärkeää korostaa, että uudistuksen vaikutus perustuu hakukäyttäytymisen muutokseen. Tarkoitus on ohjata opiskelijat hakemaan paikkoja suunnitelmallisesti ja sitoutuneesti, mikä kohdentaa opiskelupaikat entistä paremmin niille, jotka ovat ensikertalaisia ja tutkintoa tavoittelevia.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä muutos on osa laajempaa kokonaisuutta, jolla pyritään nostamaan maamme koulutustasoa. Keskeisiä toimia ovat korkeakoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen, kelpoisuuksien ja koulutuspolkujen kehittäminen sekä joustavien siirtymien ja opetussyhteistyön vahvistaminen. Lisäksi käynnissä on yliopistojen siirtohakumenettelyjen kehittämishanke, ja suunnitteilla on hallituksen esitys avoimen korkeakouluopetuksen opintosetelikokeilusta, joka tarjoaa nuorille mahdollisuuden suorittaa maksutta 30 opintopisteen laajuiset opinnot.

Kokonaisuudessaan ehdotetut säännökset tukevat koulutusjärjestelmän oikeudenmukaista ja tarkoituksenmukaista toimintaa. Opiskelupaikat kohdentuvat niille, joilla ei vielä ole tutkintoa, ja samalla järjestelmä kannustaa suunnitelmalliseen opiskeluun sekä tutkintojen suorittamiseen tavoiteajassa. Tämä vahvistaa korkeakoulutuksen vaikuttavuutta ja edistää nuorten mahdollisuuksia löytää itselleen sopiva koulutuspolku.

Koulutus ja sivistys ovat osa Suomen turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

19.10 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva esitys tuo selkeyttä ja tarkoituksenmukaisuutta korkeakoulujen opiskeluoikeuksiin. Tavoitteena ei ole kaventaa kenenkään sivistyksellisiä oikeuksia vaan varmistaa, että rajalliset opiskelupaikat kohdentuvat juuri niille, joilla ei vielä ole tutkintoa ja jotka sen myös tarvitsevat.

Tässä on nyt tärkeää huomata, että lakiesitys ei ole tietenkään mikään yksittäinen ihmeteko vaan se on yksi osa tätä laajempaa kokonaisuutta, jolla pyritään nostamaan koulutustasoa ja parantamaan nimenomaan tämän koko järjestelmän toimivuutta. Aloituspaikkoja lisätään, myös siirtohakuja kehitetään kaikkien yliopistojen voimin, ja valmistellaan opintosetelikokeilua, joka tarjoaa nuorille maksuttoman mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin 30 opintopisteen verran. Kaikki nämä toimet yhdessä muodostavat lisää sitä vaikuttavuutta, jotta tätä koulutustasoa voidaan nostaa.

Tätä esitystä on kritisoitu siitä, että se vaikeuttaisi kahden tutkinnon samanaikaista suorittamista. Tilastot kuitenkin osoittavat meille sen, että aktiivisesti kahta tutkintoa suorittavia on noin 440 opiskelijaa, eli on kyse hyvin pienestä joukosta. Tämä sääntely

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kohdistuu siis niihin tilanteisiin, joissa opiskeluoikeuksia pidetään ikään kuin varalla, ei käyttöä varten. Tämä ei tietenkään ole kestävää eikä oikeudenmukaista kaikille niille uusille hakijoille. On myös esitetty, että tämä esitys vaikeuttaisi alanvaihtoa, mutta tosiasiasa, kun hakijajoukosta poistuvat ne, joilla ei ole aikomustakaan suorittaa uutta tutkintoa aidosti, alanvaihtoa tavoittelevien mahdollisuudet nimenomaan paranevat. Samalla korostan, että opinto-ohjauksen merkitys nyt kasvaa ja meidän tulee oikeasti nyt tukea ja ohjata nuoria oikeiden ratkaisujen löytämisessä.

Opposition hylkyvastalauseessa väitetään, että tämä rajoittaisi sivistyksellisiä oikeuksia ja lisäksi korkeakoulujen hallinnollista taakkaa. Kuitenkin samassa lausunnossa myönnetään, että esimerkiksi Maanpuolustuskorkeakoululle ja Poliisiammattikorkeakoululle sääntely olisi haitallista henkilöstösuunnittelun kannalta. Juuri tästä syystä nämä alat on rajattu tämän esityksen ulkopuolelle, Suomen turvallisuutta ei ole varaa heikentää. On erikoista, että vihreät ja vasemmisto eivät tässä kysymyksessä näe turvallisuuden erityisasemaa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen koulutusjärjestelmän on uudistuttava. Meillä ei ole varaa rakenteisiin, jotka sitovat resursseja ilman todellista hyötyä. Taloudellinen tilanne edellyttää järkevää, vaikuttavaa ja tehokasta rahankäyttöä, ja tämä esitys nyt on yksi ratkaisu näihin kysymyksiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Hopsu poissa.
— Edustaja Holopainen.

19.13 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä todellakin ehdotetaan muutettavaksi yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia niin, että opiskeluoikeus päättyisi tilanteessa, jossa opiskelija ottaa vastaan uuden tutkintoon johtavan opiskeluoikeuden. Hallitus perustelee esitystä sillä, että se vähentäisi koulutuksen kasautumista ja nostaisi korkeakoulutettujen nuorten osuutta. Tämä ei kuitenkaan näytä toteutuvan lausunnonantajien tietojen perusteella.

Emme todellakaan kaikkia hallituksen esityksiä vastusta, vaan arvioimme niitä aina sisällön perusteella. Tässä kohtaa tiedämme, että työttömyystilanne on erittäin huolestuttava ja myöskin muun muassa tekoäly tulee muuttamaan työmarkkinoita niin, että yhä useammat nuoret, mutta monet muutkin meistä, joutuvat hakeutumaan uusille aloille. Tässä tilanteessa tietysti olisi toivottavaa, että opiskelusta ja alanvaihdosta tehdään mahdollisimman helppoa. Näin ei kuitenkaan hallitus ole päättänyt tehdä, vaan nyt tässä tilanteessa todellakin alanvaihtoa hankaloitetaan. Näissä tilanteissa, joissa opiskelija todella haluaa suorittaa kaksi tutkintoa, joutuu hän hallituksen mallissa opiskelemaan ne peräjälkeen. On vaikea ymmärtää, mitä lisähyötyä saavutetaan sillä, ettei opintoja pysty suorittamaan lainkaan limittäin. Tämä voikin saamiemme tietojen mukaan johtaa siihen, että tutkintojen suorittamisen aika pidentyy, koska useampia tutkintoja todellakin voi opiskella vain peräkkäin. Tämä tuo myös hyvin paljon lisää tarpeetonta hallinnollista työtä.

Aloituspaikkojen lisääminen ja niiden täysimääräinen resursointi korkeakouluille olisi todellinen keino koulutusasteen nostamiseksi.

Suomi hyötyy siitä, että opiskelijat voivat tavoitella intohimojaan ja rakentaa itselleen opintokokonaisuuksia. Onkin erikoista, kuten täällä tuotiin esiin, että tämä pätee hallituksen mielestä ainoastaan Maanpuolustuskorkeakouluun ja Poliisiammattikorkeakouluun. Totta kai tunnistamme tämän tarpeen myös näissä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

opinahjoissa, mutta emme olisi kieltämässä myöskään muilta aloilta monialaista osaamista. Koulujärjestelmää on syytäkin kehittää, ja on toivottavaa, että lisätään erilaisia mahdollisuuksia opiskella sivuaineita nykyistä joustavammin. Tämä kulttuurimuutos olisi kuitenkin syytä saada aikaan porkkanan eikä kepin kautta.

Myöskin ennakoitavuus puuttuu jälleen kerran tästä hallituksen esityksestä. Kannamme huolta myös lain valmistelun ja voimaansaattamisen nopeudesta. Tämä voi valitettavasti tulla yllätyksenä monelle. Ihmiset usein kuitenkin myös suunnittelevat tulevaisuuttaan aika pitkälle. Opinto-oikeuksien rajoittaminen vaikuttaa nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin, ja olisi hyvä, että he tietäisivät jo hyvissä ajoin, mitä seurauksia heidän opintopaikkansa valinnoilla on. Jos laki tulee voimaan jo syksyllä ja koskee jo näitä tulevia opiskelijavalintoja, ei nuorilla tosiasiaassa ole juurikaan aikaa varautua näihin seurauksiin.

Näistä ja muista syistä, joita en kaikkia tässä ole luetellut, mutta ne ovat löydettävissä myös täältä meidän vastalauseesta, olemme vihreissä päätyneet siihen, että emme kannata tätä hallituksen esitystä. Tulemme myöskin esittämään sivistysvaliokunnassa esittämämme mukaisen vastalauseen, jota sivistysvaliokunnassa myös vasemmisto tuki. Valitettavasti tällä kertaa demarit ja keskusta eivät olleet oppositiorintamassa opiskelijoiden joustavien opinto-oikeuksien puolella. Pidän tätä lausumaa, joka tuotiin mietintöön, varsin vähäpätöisenä. Suoraan sanoen se, että vaaditaan tekemään selvitys tämän uudistuksen vaikutuksista, on minusta kyllä ihan tavanomaista lainvalmistelua, eli toivottavasti lainvalmistelun vaikutuksia selvitetään muutenkin kuin tällaisen ponnin avulla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.19 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun tästä laista täällä salissa lähetekeskusteltiin, avasin keskustelun semmoisesta kysymyksestä, että kun tällä hetkellä meidän ikäluokka, joka tuonne korkeakouluun ja toiselle asteelle menee, on noin 60 000 ja meillä korkeakouluista yliopistoissa on 25 000 ja ammattikorkeakouluissa 31 000 aloituspaikkaa, noin 56 000 aloituspaikkaa yhteensä — ja ikäluokka on tuo, mitä minä äsken sanoin — ja nyt tällä hetkellä syntyvyys taitaa olla, oli viime vuonna, 46 000. Meillä on tällainen ongelma tässä, että meillä on kuitenkin aika pieni tämä ikäluokka. Meillä näitä avoimia aloituspaikkoja on kohtuullinen määrä siihen nähden, jos ajatellaan, että meidän pitäisi saada korkeakoulutettujen määrää kasvatettua nykyisestäään. Jotakin tässä meidän omassa koulutusjärjestelmässämme on vikana, että me emme pysty tällä määrällä viemään osaamista tuolla korkea-asteella läpi ja sillä tavalla sitä nostamaan. Meille tulee väli vuosia siellä, kun on erilaisia hakuprosesseja ja muita tehty. Joissain Euroopan maissa näitä hakemisia ei ole niin paljon kuin meillä on, ja sillä tavalla on sujuvoitettu sitä opiskelua. Niihin kohtiin ehkä olisi pitänyt enemmän kiinnittää huomiota.

Tämä lakiesitys tuo muutoksia pieneen joukkoon suhteessa koko opiskelijamäärään, mutta se on se opiskelijajoukko, joka opiskelee kahta tutkintoa. Aika kovatahtista opiskelua täytyy tehdä, että pystyy siihen. Mutta minusta tässä pääkysymys on ollut kuitenkin opiskelupaikkojen pitäminen silloin, kun ei opiskella, ja se osio on tässä sen takia varmasti hyödyllistä viedä eteenpäin. Tämä koko lakiesitys ei puutu siihen todelliseen isoon ongelmaan, tämä puuttuu tiettyyn osaan.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Sitten täällä mainostetaan myös sitä, että sellainen henkilö, jolla ei ole opiskeluoikeutta, voi 30 opintopistettä opiskella, mikä on hyvä asia, sillä tavalla vähän rakennetaan polkua korkeakouluun. Se on noin 10 prosenttia, 15 prosenttia, ammattikorkeakoulun tutkintomäärästä. Sinänsä siinä voidaan niitä hyödyntää, ehkä sitä välivuottakin, mikä siinä näitten meidän toimenpiteitten johdosta tulee.

Itse tämä lakiesitys varmasti on tämänsuuntaisesti menossa läpi, mutta minua huolestuttaa, että tämä ei puuttunut siihen isoon ongelmaan, joka tämän ympärillä on. Meillä on paikkoja, ja meillä on pieni ikäluokka, ja me ei pystytä viemään tätä koko porukkaa läpi niin kuin me haluaisimme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.22 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Todellakin on helppo yhtyä tuohon edelliseen, edustaja Lylyn puheenvuoroon siinä, että meidän pitäisi pikemminkin miettiä niitä todellisia ongelmia, miten me pystymme koulutustasoa nostamaan, sillä valitettavasti korkeakoulutettujen osuus on Suomessa laskenut, ja me emme ole pääsemässä niihin tavoitteisiin, mitä olemme asettaneet. Nämä tavoitteet ovat tietysti sen takia tärkeitä, että me tiedämme, että koulutus on se avain menestykseen, jos ajatellaan yhteiskuntaa, tai jos ajatellaan yksilöä, se tuo varmuutta myös siihen työn saamiseen. Niinpä tämän yhden opiskeluoikeuden säännösten kaltaisten keinojen sijasta pitäisi purkaa niitä esteitä, jotka korkeakoulutuksen tiellä monesti ovat. Nämä liittyvät esimerkiksi oppimisen ongelmiin, taloudelliseen tilanteeseen, epävarmuuteen omasta suunnasta ja hyvinvointiin liittyviin ongelmiin. Mutta valitettavasti hallitus on esimerkiksi kasvattanut entisestään opintotuen lainapainotteisuutta tänä aikana, jolloin opintolainat ovat muutenkin kasvaneet merkittävästi. Tietysti tämmöiset isot lainat tässä epävarmassa maailmassa ovat este koulutautua etenkin niille, joilla ei ole vahvoja taloudellisia turvaverkkoja lähipiirissä.

Todellakin tätä esitystä nyt perustellaan sillä, että tämä vähentäisi koulutuksen kasautumista ja tätä kautta nyt vapautuisi sitten näitä korkeakoulupaikkoja niin, että pääsisimme tuohon 50 prosentin tavoitteeseen, mutta kyllähän tämä ongelma, että joillakin on useampia opiskeluoikeuksia, ei ole se perussy s siihen, miksi emme ole tuohon 50 prosentin tavoitteeseen oikein pääsemässä. Siis puhutaan vain alle kolmesta prosentista opiskelijoista, joilla on useita opinto-oikeuksia, ja näihinkin ratkaisuihin liittyvät lukuisat erilaiset elämäntilanteet ja työllistymiseen liittyvät arviot.

Tänä aikana, kun nuoret ovat varsin ahdistuneita koulutusvalinnoista tulevan työuran kannalta, nyt luodaan lisää paineita tällä uudella hallinnollisella mekanismilla, joka nuorten epävarmuutta lisää. Päinvastoin pitäisi miettiä sellaisia ratkaisuja, jolloin nuorena tehdyt ratkaisut eivät tuntuisi yhtä lopullisilta, sillä jo nykyisin moni nuori pitää välivuosia, koska he haluavat saada opinto-oikeuden juuri varmasti oikeaan koulutusohjelmaan. Tämä lisää sitä, että ikään kuin virheitä ei voi tehdä, vaikka tiedämme, että tässä ajassa, joka muuttuu kiihtyvää vauhtia, entistä enemmän pitäisi luoda pikemminkin joustavuutta siihen, että pystyy opiskelemaan ja tarvittaessa opiskelemaan vaikka parikin tutkintoa. En näe koulutuksen kasaantumista sillä tavalla niin suurena ongelmana, mitä tämän esityksen perusteella siitä luodaan, kun tiedämme, että me tarvitsisimme entistä enemmän osaavaa ja koulutettua väkeä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

19.25 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Korkeakoulut eivät ole makkaratehtaita. Niissä rakennetaan sivistystä, osaamista, unelmia ja uusia polkuja niin yksilöille kuin koko yhteiskunnalle. Hallituksen koulutuspolitiikassa valitettavasti tuntuu kuitenkin olevan valloillaan tämä liukuhihna-ajattelu, ja se jatkaa Suomessa itse asiassa monesti aikaisemminkin ollutta linjaa, jossa korkeakoulutusta kehitetään rajoitusten ja suitsimisen kautta. Ajatellaan, että nuoret täytyy laittaa entistä tiukemmin jonkinlaiseen putkeen, jotta heidät saadaan sieltä nopeammin ulos ja työelämään.

Tällaisen jäykän rajoitteen pamauttaminen korkeakouluihin ja opiskelijoiden niskaan ei vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Epätyypillistenkin opintoyhdistelmien arvoa ei välttämättä viranomaisen tunnista, mutta juuri niistä voi versoa sitä uutta luovaa ajattelua ja monialaista osaamista, joka nostaa ja uudistaa Suomea. Nuoret tuntevat jo nyt ennennäkemätöntä epävarmuutta ja paineita tulevaisuutensa osalta, ja tämä esitys on omiaan kasaamaan lisää paineita nuorten niskaan.

Vihreät ovat esittäneet päivittäisiä toimia, joilla helpotettaisiin sitä nuorten kokemaa ahdistusta liittyen esimerkiksi juuri siihen lopullisuuden tunteeseen, kun moni nuori kokee, että heidän nuorena tekemänsä valinnat ovat sitten ikään kuin jo lopullisia, tulevaisuutta määrittäviä asioita, minkä takia sitten he eivät ehkä uskalla lähteä kokeilemaan asioita. Me olemme esittäneet, että ensimmäisen vuoden korkeakouluopinnot eivät vielä kuluttaisi ensikertalaiskiintiötä, mikä madaltaisi kynnystä ottaa vastaan opiskelupaikka, katsoa, löytyisikö se oma polku sitä kautta. Olemme myös esittäneet hakijasuman purkamiseksi ja koulutustason nostamiseksi merkittävää lisäystä korkeakoulujen aloituspaikkoihin. Tämä olisi se todellinen keino vastata niihin osaamistarpeisiin, joita Suomella tulevaisuudessa on, ja luoda nuorille toivoa paremmasta tulevaisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.27 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, monet uudistukset, jotka nyt vaikuttavat opiskelijoiden elämässä, ovat sellaisia, joita moni meistä ei taas ole opintojen aikana vielä elänyt, joten ne mielikuvat saattavat olla nyt hieman vanhentuneita. Nythän on hyvin vahvasti jo painotettu ensikertalaisuuskiintiötä. Opinto-oikeuksiin on tullut tietyt aikarajat, ja monet opiskelijat myös joutuvat hyvin lainapainotteisesti opiskelemaan, ja tietysti tiedämme, että on myös hyvin vaikea saada kesätöitä tällä hetkellä ja rahoittaa niitä opintoja. Nyt tämä muutos vielä tähän päälle, niin todellakin tällä voi olla opintoja pidentävä vaikutus eli aika lailla päivittäisiä vaikutuksia kuin mitä hallitus on ehkä tavoitellut. Opiskelijat joutuvat entistä tarkemmin miettimään, mihin hakevat, ja siitähän Suomessa itse asiassa ollaan haluttu päästä eroon, jotta ei tulisi näitä välivuosia ihan näin paljon.

Nyt näyttää myös siltä, että hallitus on tuomassa maksullisen kaistan korkeakouluihin myöhemmin avoimen korkeakoulun kautta. Tietysti sitten on kysymys, mikä siitä tekee enää avoimen korkeakoulun, jos puhutaan, että täyden tutkinto-oikeuden voi tehdä maksullisesti. Se varmasti vastaisi pitkälti sitä tutkinto-oikeutta, joka nyt siellä korkeakoulujen puolella on maksuttomana. Tietysti tämänkaltaiset uudistukset vievät myös sitä maailmaa kohti.

Me vihreissä ei kannateta sitä, että tehdään korkeakoulutuksesta maksullista. Me tiedetään, että on hyvin suuret vaikutukset sillä, miten tasa-arvoiset mahdollisuudet nuorilla on päästä etenemään juuri osaamisen perusteella, eikä haluta sellaista maailmaa,

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

että tähän tulisi muutos, jossa raha ratkaisee. On totta, että meillä on pienenevät ikäluokat, mutta meillä on myös semmoisia paikkoja, joihin halutaan, ja sitten on toisia opiskelupaikkoja, joista ei ole ihan niin paljon kysyntää. Kuten nuorisobarometri osoittaa, nuoret haluavat opiskella — se on hieno juttu — ja meidän kuulemisten mukaan näyttää siltä, että tämä kysyntä kohdistuu aika paljon yliopistoihin painotetusti, joten tätäkin varmasti tässä kannattaa miettiä, että meillä korkeakouluilla todella olisi sitten varaa myös avata uusia opiskelupaikkoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.30 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy hämmästellä tässä keskustelussa jälleen sieltä vasemmalta laidalta tulevaa kritiikkiä, koska nyt tämä hallitus on tehnyt merkittäviä koulutuspoliittisia linjauksia niin perusopetukseen kuin sinne jatko-opintoihin ja korkeakouluihinkin. Meillä on parlamentaarinen korkeakoulupoliittinen työryhmä, jossa ollaan tehty mittavia linjauksia. Samoin hallitus on lisännyt korkeakoulupaikkoja, tulee lisäämään reilulla tuhannella ja juurikin niille kasvualoille, joita me Suomessa tarvitaan. Hallitus on satsannut merkittävästi perusopetukseen, koska perusopetuksessa luodaan pohja näille perustaidoille — lukemiselle, laskemiselle, kirjoittamiselle — ja erityisesti haluaisin nostaa sinne vielä vahvan itsetunnon ja vuorovaikutustaidot. Näillä perustaidoilla on sitten tarkoitus edetä jatko-opintoihin ja sitä kautta myös sitten työelämään sijoittumiseksi.

Yksikään nuori ei saa tippua, ja tällä esityksellä juurikin pyritään siihen: osaamistason nostoon, osaamistakuuseen ja työelämään sijoittumiseen. Sitten vielä hallitus on tehnyt tämän opintotestikokeilun, jolla nuoret pääsevät kokeilemaan avoimia korkeakouluopintoja. Kyllähän tässä on merkittäviä satsauksia. Nyt meidän täytyy antaa uskoa ja luottamusta siihen myös tässä talossa, nuoriin ja opiskeluasioihin, että myös nuorille syntyy se tulevaisuudenusko.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.32 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tosiaan rajataan opinto-oikeus korkeakouluissa vain yhteen opiskelupaikkaan kerrallaan. Perustelu, tai se tavoite, minkä hallitus kertoo, että tällä saataisiin lisää aloituspaikkoja, on ihan tarpeellinen ja hyvä. Me ollaan OECD-tilastoissa tiputtu keskiarvon alapuolelle meidän osaamistasossa, korkeakoulutustasossa, ja sitä todella pitäisi saada nousuun, mutta sitten kun kuulemisessa kuultiin korkeakouluja, niin he kertoivat, että he näkevät, että tällä syntyy lähinnä lisää byrokratiaa sen suhteen, että tarkastetaan opintopaikkojen määrää, ja uusiin aloituspaikoihin tästä ei vapaudu rahoitusta, sillä tällä hetkellä jo sisäänotoissa otetaan sen verran enemmän opiskelijoita sisään, että huomioidaan tämä, että osalla esimerkiksi lapsensaannin, armeijan, vaihto-opiskeluvuoden takia sinne syntyy näitä tyhjiä vuosia. Eli tällaista lisäpaikkamäärää tästä ei ole syntymässä. Uudet aloituspaikat tarvitsisivat lisärahoituksen, jotta sitten sitä korkeakoulutuksen laatua pystyttäisiin myös pitämään yllä.

No, tästä syntyy myös sellaisia ongelmia, että jos on halunnut tehdä monialaisia opintoja tällä hetkellä, niin tämä nykyinen rahoitusmalli ei kannusta yliopistoja ja korkeakouluja niitä kovasti tarjoamaan, ja tämän vuoksi jotkut ovat hakeutuneet lukemaan kahta tutkintoa

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

yhtä aikaa. Tämä määrä, joka näin toimii, ei myöskään ole kovin hurja, mutta niillä, joilla rahkeita on tehdä kahta tutkintoa yhtä aikaa, pitäisi mielestäni se mahdollisuus olla.

Olisi myös ollut syytä tuoda tämältyyppisen esityksen kanssa yhtä aikaa esitys siitä, miten kannustetaan jatkossa korkeakouluja tarjoamaan lisää sivuaineopintoja mahdollisesti toisesta korkeakoulusta, toisesta tiedekunnasta, mahdollisesti myös ammattikorkeakoulusta, koska siellä se mahdollisuus on vielä vähäisempi kuin yliopistoissa. Näiden pienien opintokokonaisuuksien, joita myös täydennyskoulutuksessa tarvitaan enemmän, rahoitusmallia pitäisi kehittää sitten siihen suuntaan, että näitä olisi mahdollista edistää. Nyt tehdään ainoastaan tämä rajaus, joka rajaa sen mahdollisuuden, että teet esimerkiksi kahdesta tiedekunnasta tai kahdesta yliopistosta opintoja yhtä aikaa. Itse aikoinaan tein sekä valtiotieteellisiä opintoja että opettajankoulutusta, ja varsinkin hyödylliseksi olen nähnyt, että näitä molempia opintoja pystyi edistämään.

No, sitten jos katsoo vähän pidemmälle ja vaikka Sitran juuri tekemää avausta siitä, että korkeakoulutuksesta pitäisi tehdä maksullista, niin näen tässä kyllä ison riskin siihen, että tässä valmistellaan sitä, että tämä toinen korkeakouluopiskelupaikka voidaan tehdä maksulliseksi, ja olisi ihan tärkeää kuulla esityksen tekijöiltä, että tästä irtisanouduttaisiin, tai että sitten suoraan kerrotaan, että tämä maksullinen korkeakoulutus on se tavoite, [Puhemies koputtaa] joka hallituksella on.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

19.35 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Jäin tässä oikein kuuntelemaan, kun hetki sitten listattiin näitä hallituksen merkittäviä koulutuspoliittisia tekoja ja linjauksia. Perusopetuksen panostukset mainittiin kahdesti edustajan puheenvuorossa. Haluan kuitenkin muistuttaa, että hallitus on vastapainona näille perusopetuksen panostuksille leikannut kunnilta eli käytännössä sieltä perusopetuksesta monessa tapauksessa. Eli nämä valitettavasti kumoavat toisensa. Ei voi ajatella, että on uskottavaa koulutuspolitiikkaa yhdellä kädellä antaa ja toisella kädellä ottaa se pois.

Korkeakoulupoliittinen työryhmä mainittiin merkittävänä saavutuksena. On tietysti hienoa, että korkeakoulupoliitikasta on jatkettu parlamentaarista keskustelua, kuten aiemminkin vaalikausilla, ja vielä jäämme sitten odottamaan, että nämä linjaukset todella toteutuvat. Itse ajattelen, että kunnianhimoisempaakin otetta meidän koulutuspolitiikkaamme ja korkeakoulupoliitiikkaamme voisi ottaa, mutta aika näyttää, konkretisoiduvatko esimerkiksi koulutustason noston aidosti vaatimat aloituspaikkalisäykset. Tämä hallituksen nyt tekemä aloituspaikkalisäys on hyvä alku, mutta kuten edellä todettiin, aloituspaikat vaativat myös resurssit tuekseen, jotta kyse ei ole vain siitä, että samaa voita levitetään entistä ohuemman leivän päälle.

Haluan mainita Uudenmaan kansanedustajana tietysti myös tämän Uudenmaan aloituspaikkatarpeen, johon toivoisin hallitukselta napakampaa otetta. Meillä Uudellamaalla korkeakoulupaikkojen määrä on suhteessa nuorten määrään pienin koko maassa, joten toivoisin, että niitä lisäyksiä saataisiin tietenkin tälle alueelle, jotta myös uusimaalaisilla nuorilla olisi niitä mahdollisuuksia opiskella yhtä lailla kuin muuallakin.

Opintoseteliä kiitän. Minusta on hienoa, että hallitus on tarttunut tähän esitykseeni, josta viime kaudella tein toimenpideohjeen. Se on minusta hyvä lisätyökalu saada nuoria kiinni opintoihin toisen asteen jälkeen, vaikka ne korkeakoulujen ovet eivät valintakokeissa vielä avautuisikaan. Mutta sen sijaan tämä avoimen tutkinnonanto-oikeus,

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

jota hallitus puskee läpi, uskoakseni petaa tietä maksulliselle koulutukselle Suomessa ja tällaiselle varakkaiden ohituskaistalle, joka on iso riski suomalaiselle koulutukselle ja tasa-arvolle. Tästä kannattaisi kyllä perääntyä ja muistakin lukukausimaksuja haaveilevista puheenvuoroista irtisanoutua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.38 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tuosta edellisestä. Eli on mahdollista, että tällä uudistuksella nyt aiheutetaan päinvastaista kuin mitä tavoitellaan, eli opiskeluajat saattavat pidentyä heillä, jotka haluavat tehdä kahden alan tai tällaisen poikkitieteellisen opiskelukokonaisuuden. Suomi on sen verran pieni maa, että meillä ei ole jokaista tällaista poikkitieteellistä mahdollisuutta samalla tavalla tarjolla kuin vaikka Briteissä tai Ranskassa, joissa on tällaisia yhdistelmiä enemmän jo siinä vaiheessa, kun tutkintoa haetaan.

Ajattelen niin, että opiskelualan vaihtaminen ei myöskään helpotu tällä yhtään, että sinä et voi kokeilla useampaa tutkintoalaa yhtä aikaa, vaan sinun täytyy sitten lopettaa se ensimmäinen opiskelusi, jos haluat alaa vaihtaa. Eikä tähän myöskään ole tehty semmoista joustoaikaa, joka olisi vielä ollut mahdollista lisätä, että sinulla olisi jonkun aikaa mahdollista pitää kahta tutkinto-oikeutta yhtä aikaa, viimeistellä ne opinnot ja sitten jatkaa siitä toisesta saamastasi opiskelupaikasta. Eli riski on, että opiskeluajat pitenevät entisestään.

Tosiaan tässä mainittiin jo meidän esitys, jota on myös esimerkiksi SYL tukenut, että että ensikertalaiskiintiö kuluisi vasta vuoden kuluttua siitä, kun sinä olet opinnot aloittanut, tai 65 opintopisteen jälkeen. Sitä rajausta voisi tietysti yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa katsoa, missä kohtaa olisi hallinnollisesti järkevää, että katsottaisiin sen kiintiön kuluneen. Näin se mahdollistaisi sen, että alan vaihtaminen voisi tapahtua jo opintojen alkuvaiheessa, eikä tarvitsisi lykätä sen opiskelupaikan vastaanottamista, koska nyt tapahtuu se, että näiden ensikertalaispisteiden kuluttamista ei haluta tehdä, koska ne ovat monelle niin ratkaisevia korkeakouluun päästessä, että niitä säästääkseen ei oteta sitä toissijaista saatua opiskelupaikkaa vastaan, vaan haetaan sitten seuraavana vuonna opintoihin uudestaan.

On hienoa, että tämä opintoseteli hallituksella etenee avoimeen korkeakouluun ja avoimiin yliopistoihin. Toivottavasti saadaan se voimaan jo täksi syksyksi, niin että se oikeasti auttaisi nyt opiskelupaikkaa hakevia, näitä paikkoja jo useana vuonna hakeneita, tässä sumassa. Valitettavasti se on ilmeisesti astumassa voimaan ainoastaan näiden uusien kirjoittajien osalta, eli se ei isoa joukkoa vielä tule auttamaan, mutta toivottavasti jatkuu niin, että sitten se joukko laajenee, joka tätä seteliä pystyisi jatkossa käyttämään.

Olen samaa mieltä siitä, että tutkinnonanto-oikeuden pitäisi kuitenkin säilyä korkeakouluilla. On merkittävää, että siinä, missä se tutkimus, se loppuyö tehdään, on tämä tiedeyhteisö, tutkimusyhteisö mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.41 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edelleen sieltä vasemmalta laidalta tulee sellaisia väitteitä, joita voidaan analysoida hyvin monella tavalla, ja näkemyksiä. Edustaja toi esille, että hallituksen toimet esimerkiksi perusopetukseen ovat,

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

että toisella kädellä annetaan, toisella otetaan. Tänään olen järjestänyt Pikkuparlamentissa erittäin merkittävän koulukeskustelun, jossa käytiin keskustelua oppimisen tuesta, osaamistakuusta. Yksikään kansanedustaja ei ollut paikalla, yksikään avustaja ei ollut paikalla, mutta onneksi siellä oli merkittävä määrä huippuasiantuntijoita myös suoraan koulujen arjesta. Nimenomaan meillä oli kysymys siitä, miten oppimisen tuen uudistus on toteutunut, miten hallituksen toimet ovat perusopetuksessa toteutuneet, ja lähes poikkeuksetta kaikki kertoivat, että nämä ovat olleet erinomaisia uudistuksia, niin kolme vuosiviikkotuntia lukemiseen, laskemiseen ja kirjoittamiseen, kännykkäkielto, terapiatakuu, koulupoliisitoimintaan satsaaminen, kiusaamisen vastainen työ, harrastamisen Suomen malli kuin tuo oppimisen tuen uudistus, jolla pyritään nimenomaan sitä osaamistasoa nostamaan.

Nyt haluan kyllä myös täällä nostaa keskustelua siitä, kuinka monta ammattia valtion tulee kustantaa. Tällä esityksellä, mikä tänään on ollut käsittelyssä, nimenomaan pyritään opiskelun tavoiteaikaan, joka nyt monissa korkeakouluissa venyy yli puolella opiskelijoista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.43 **Mari Holopainen vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä opintoaikahan on sitten kysymys, jota on jo rajattu aiemmin. Ihan vain tästä pitkästä saavutusten listasta nyt nostan esiin tämän Suomen harrastamisen mallin, joka ei ollut tämän hallituskauden saavutus, vaan tämä lainsäädäntö tehtiin kyllä viime kaudella, [Jaana Strandmanin välihuuto] kun Sanna Marin toimi pääministerinä, ja silloin luotiin tämä malli. Voi olla, että tämä hallitus, joka on leikannut lapsilta ja nuorilta kovalla kädellä, ei välttämättä olisi tällaista uutta harrastamisen mallia tällä kaudella saanut aikaan. [Jaana Strandman: 19,1 miljoonaa harrastamisen Suomen malliin tällä kaudella!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

19.44 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Ihan vain ajattelin ottaa puheenvuoron, että pöytäkirjoihin merkittäköön, että perussuomalaisten riveistä todella vahvistettiin näköjään se ääneen lausuttu tavoite, että meidän ei tulisi mahdollistaa niin monelle opiskelijalle eri tutkintojen opiskelua maksuttomasti. Eli tulkitsen niin, että teillä todella tavoitteena on se, että jossain vaiheessa sitten jonkinlaiset lukukausimaksut ihmisille lyödään, suomalaisille opiskelijoille, nenän eteen. Hyvä tietää. [Jaana Strandman: Melkoista tulkintaa siellä harrastetaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.44 **Inka Hopsu vihr:** Kiitos, arvoisa puhemies! Vähintäänkin sieltä kysyttiin — jos nyt muistan sanasta sanaan —, kuinka monta tutkintoa, ammattia valtion tulee kustantaa. Tämä kysymys on kuultu tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä moneen kertaan, ja tämä on iso yhteiskunnallinen keskustelu, jota meidän pitäisi avoimesti avoimin kortein käydä. Jos pyrkimys on siinä, että meidän korkeakoulutuksen maksuttomuutta aiotaan muuttaa, niin sanokaa se ääneen, että se on se tavoite. Ja jos aiotaan alanvaihdosta tehdä vaikeampaa: eli on mahdollisuus jatkossa sitten ilmeisesti osan puolueista mielestä tehdä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

yksi tutkinto, ja jos haluat vaihtaa alaa, niin se ei enää sitten maksuttomasti ole mahdollista. Olisi hienoa, että kävisimme avoimin kortein tämän keskustelun.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 191/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026

Kertomus K 2/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.46 **Teemu Keskisarja ps:** Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa on 275 sivua höpöjuttuja. Niitä laatii höpöviranomaisen 29 työntekijän toimistossa. Rasisminvastainen teollisuus jyskyttää, energia tulee verovaroista, ja raaka-aine on valhe. Tehtaat suoltavat liukuihnnalle rasistien ja fasistien ajatusrikoksia ja keinotekoisia kyselyitä. Tiettyjen maanäärien tulokkaista 63 prosenttia kohtaa Suomessa rasismia ja syrjintää — höpsispöpsis. Impivaaran kansanluonne on ystävällinen. Rasismin vastainen teollisuus tuotteistaa aiheetonta kansallista itseinhoo. Mielikuvatehtaat saastuttavat ympäristöä ja vievät ulkomaillekin vihapuhetta Matti ja Maija Meikäläisestä.

Kriminologisen vertailun vuoksi tein ”kahdenvertaisuusvaltuutetun” tutkimuksen. Kahdenvertaisuuteni ei perustu julkisrahoitteiseen tuotekehittelyyn, vaan todellisuuteen. Hyvät antirasistit siellä ääriivasemmalla, tässä teille korutonta kertomaa: Wehliye Mahad Ahmed, kaksi raikausta. Rami Sabah Ahmed, 16-vuotiaan tytön törkeä raikaus. Ismaeil Rajabzadeh, murha. Mahmoud Mahmoud ja Yahya Bablees, 14-vuotiaan tytön törkeä raikaus. Abdiasis Hassan Khalif, törkeä raikaus. [Perussuomalaisten ryhmästä: Järkyttävää!] Alaum Alaum, 16-vuotiaan tytön törkeä raikaus. Ja minun lähteeni eivät ole mitään somejuoruja ja kyselytutkimuksia, vaan oikeuden tuomioita. [Sanna Antikainen: Kyllä!] Kuten myös: Kusay Wisam Muatamad Ahmad Al-Moddaris, törkeä kotirauhan rikkominen, 77-vuotiaan muistisairaana vanhuksen raikaus ja varkaus. [Sanna Antikainen: Tätä ei voi ymmärtää!] Elias Mahad Aden, 16-vuotiaan tytön törkeä raikaus. Mustafa Abdirahman Mohamed, 19-vuotiaan naisen raikaus. [Merja Rasinkangas: Ihan järkyttävää!] Mohamed Abdirisaq Hassan, 19-vuotiaan naisen raikaus. Ahmed Abdullahi Ahmed, 17-vuotiaan tytön raikaus. Jlitakryan Garo Akaub, 75-vuotiaan miehen tappo.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Yhdenvertaisuusvaltuutetun mielestä vähemmistöt ovat Suomessa ”haavoittuvassa asemassa”. Sanat ”haavoittuva”, ”potentiaalinen haavoittuvuus”, ”erityisesti haavoittuvien asema” ja ”haavoittuva sosioekonominen asema” toistuvat kertomuksessa yhteensä yli sata kertaa — kuvitelkaa, toistasataa kertaa tämmöistä sanatoistoa. Ja huomatkaa kieliseikka: yhdenvertaisuusvaltuutetulla on partisiipin preesens ”haavoittuva”, mutta äskeisen rikosluetteloni uhrin eivät ole pelkästään ”potentiaalisesti haavoittuvassa asemassa”, vaan he ovat jo tosiasiallisesti haavoitettuja, jopa surmattuja, koska seksuaali- ja väkivaltarikolliset heitä haavoittivat ja surmasivat.

Arvoisa puhemies! Rasismin vastainen teollisuus haavoittaa todellisuudentajuamme. Tämä tuskallinen totuus minun oli pakko nyt tuoda julki, paitsi kansanedustajana myös rikoshistorioitsijana. Vaadin yhdenvertaisuusvaltuutetun lakkauttamista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rostila. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

19.50 **Onni Rostila ps:** Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu on täysin sietämätön viranomainen. Se kuluttaa verovaroja poliittiseen aktivismiin ja tuottaa punavihreää propagandaa. [Eduskunnasta: Kyllä!] Tämäkin yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus vilisee vasemmistolaista uuskieltä: vihapuhe, antirasismi, rodullistetut, positiivinen erityiskohtelu, sateenkaari-ihmiset, rakenteellinen rasismi, anti-gender-liike — sama levy soi kuin täällä vasemmalla laidalla. Tämähän on täysi farssi. Miksi ihmeessä minun äänestäjäni maksavat tällaisesta ryönästä?

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole mitään viranomaistyötä. Tämä on myyräntyötä. [Eduskunnasta: Silppuriin!] Yhdenvertaisuusvaltuutetun virka pitää lakkauttaa. [Eduskunnasta: Kyllä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Hyrkkö, Hopsu ja Honkasalo, ja mikäli puheenvuoron käyttäneet edustajat haluavat käyttää vastauspuheenvuorot, niin se on mahdollista. — Tai tehdään niin, että avataan tässä vaiheessa vastauspainike hetkeksi, muuten tämä menee turhan hankalaksi. [Eduskunnasta: Samaa mieltä! — Juuri näin, puhemies!] — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

19.51 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän on hallituksen linja? Allekirjoittaako pääministeripuolue kokoomus tämän avoimen hyökkäyksen riippumattoma viranomaista kohtaan, [Sanna Antikainen: Mikä avoin hyökkäys?] tämän Suomessa esiintyvän rasismin vähättelyn ja laissa säädetyn yhdenvertaisuustyön vääristelyn? Mielelläni kuulisin, mikä on hallituksen linja tässä asiassa ja miten kokoomus suhtautuu tähän hallituksen kakkospuolueen toimintaan, joka sekä täällä että myös julkisuudessa aikaisemmin on keskittynyt tähän riippumattomaan viranomaiseen, yhdenvertaisuusvaltuutettuun, joka siis huolehtii ja valvoo sitä, että meillä laissa säädetty yhdenvertaisuus Suomessa toteutuisi, ja nostaa epäkohtia esille. Minusta kertoo heikkoudesta ja pelkuruudesta, jos hallituksen kakkospuolue ei kestä sitä, että niitä epäkohtia, joita meidän yhteiskunnassamme on vähemmistöjen kokeman syrjinnän osalta, nostetaan esiin, vaan vastaus siihen on lakkauttaa tämä viranomainen, joka näitä epäkohtia nostaa esiin. [Puhemies koputtaa] Sellaista tapahtuu aivan toisenlaisissa valtioissa, jotka eivät välttämättä enää ole demokratioiden kaltaisia, [Sanna Antikainen: Höpö höpö! — Puhemies: Aika!] että riippumattomat viranomaiset yritetään altistaa oman tahdon alle.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.53 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä kaksi alun puheenvuoroa, joita kuultiin, olivat kyllä surullista kuultavaa ja juuri suomalaisia ja Suomea jakavaa keskustelua. Sitä en toivoisi tähän saliin, enkä toivoisi sitä keltään puolueelta. Se on se työ, mitä meidän yhdenvertaisuusvaltuutettu, riippumaton viranomainen, pyrkii tekemään, [Perussuomalaisten ryhmästä: Se ei ole riippumaton!] vahvistamaan yhdenvertaisuutta Suomessa ja nimenomaan purkamaan sitä syrjintää, jota Suomessa on. Hän on esittänyt nyt kertomuksensa ja suositukset, joissa nostetaan huomioita siitä, että esimerkiksi ulkomaalaislakiin ja muihin ulkomaalaisia koskeviin säännöksiin on tullut niin paljon yksittäisiä muutoksia, että näitä pitäisi tarkastella kokonaisuutena. Tämän voi hallitus kokea kritiikiksi, että ei ole tätä tarkastelua tehnyt ennen kuin on näitä lakeja säätänyt, mutta kyllä hallituksen pitää pystyä ottamaan kritiikkiä vastaan, eikä arvioida, että silloin lakkautetaan se viranomainen, joka tällaisia huomioita kehtaa ja uskaltaa sanoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

19.54 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnan ja tehtävien näkökulmasta yksi ongelma on se, että resurssit ovat rajalliset ja pienet suhteessa siihen, kuinka paljon tehtäviä tällä virkamiehellä ja tällä toimistolla on, ja nyt ne tehtävät ja valvontatehtävät kasvavat koko ajan myös tämän muuttuvan EU-lainsäädännön myötä. Samalla tavalla ajattelen, niin kuin täällä edelliset edustajat ovat nostaneet esille, että oikeusvaltion ja demokratian näkökulmasta on erittäin vaarallinen sellainen kehitys, että hyökätään avoimesti rienaamalla meidän riippumattomia viranomaisia kohtaan.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu avaa näitä tehtäviään myös tässä vuosikertomuksessa erittäin laajasti, ja se tehtäväkenttä on erittäin monimutkainen. Siellä yhtenä aihealueena on esimerkiksi työperäinen hyväksikäyttö ja ihmiskauppa, ja esimerkiksi tässä tematiikassa luulisi, että siellä laitaoikeistoakin kiinnostaisi se, että tällaiset ilmiöt saadaan Suomesta kitkettyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rostila.

19.55 **Onni Rostila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän ei ollenkaan yllätä, että nimenomaan sieltä laitimmaisesta vasemmistosta kyllä ollaan täällä puolustamassa tätä viranomaista, joka valitettavasti ajaa aktiivisesti poliittisia tavoitteita — samoja poliittisia tavoitteita kuin te siellä vasemmistopuolueissa ajatte — [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] ja vaatii lisää määrärahoja samoilta monikulttuurisuus- ja kotouttamisteollisuusjärjestöille, joille te vaaditte lisää rahoitusta, ja vaaditaan esimerkiksi pride-liputusten lisäämistä ja niin edelleen ja haukutaan avoimesti tämän hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa. Eihän tällaista voi enää kutsua miksikään puolueettomaksi viranomaistoiminnaksi. Minusta on hyvin paljastavaa, että nimenomaan ne laitimmaisimmat puolueet täällä ovat puolustamassa tällaista toimintaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

19.56 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa katsoa tämä valtuutetun sisällysluettelo tästä raportista, joka on 280 sivua. Täällä puhutaan esteettömyydestä ja saavutettavuusasioista, vammaisten oikeuksista, koulutuksen yhdenvertaisuudesta, peruspankkipalveluiden saatavuudesta ja näin pois päin. [Veronika Honkasalo: Lähisuhdeväkivallasta!] Niin että täällä puhutaan paljon paljon muustakin, ja tämä toimialue on varsin laaja.

Minusta tämä saa väärän kulman, kun ruvetaan nostamaan yksittäisiä rikosjuttuja tässä. Kaikki me tuomitsemme nuo rikostapahtumat, mitä tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa oli. Tämä raportti kuvaa tätä tilannetta, että meillä kaikki asiat eivät ole kunnossa, ja meidän viranomaistenkin pitää pystyä tuomaan niitä esiin ja sitten tekemään suosituksia, miten niitä voidaan korjata. Onneksi meillä on lainsäädäntö, jolla voidaan niitä korjata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.57 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Vihreiden edustaja puhui täällä heikkoudesta ja pelkuruudesta. Minä sanon, että vihreiden ja vasemmistoliiton harjoittama politiikka osoittaa heikkoutta ja pelkuruutta myöntää se tosiasia, että harjoitettu maahanmuuttopolitiikka on tuonut tähän maahan ilmiöitä, jotka eivät kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan.

Aloitetaan maahanmuuttajien merkittävästä yliedustuksesta seksuaalirikoksissa: On heikkoutta ja pelkuruutta, että te ette ole pystyneet myöntämään sitä tosiasiaa ääneen, että näissä kulttuureissa, joita kolmansista maista tänne raahataan, esiintyy epäterveitä ilmiöitä ja epäterveitä arvoja ja ajatuksia ja toimintatapoja, jotka eivät kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan. On heikkoutta ja pelkuruutta, että te suljette siltä silmänne. On heikkoutta ja pelkuruutta yhdenvertaisuusvaltuutetulta, että hän sanoo täällä, että niin sanotulle välineellistetylle maahantulolle pitää nyt tarjota sitten mahdollisuus hakea itärajalta turvapaikkaa. Kysymys on Venäjän valtiollisesta vaikuttamisesta meitä vastaan, jossa hyväksikäytetään ihmisiä, ja näille pitäisi nyt sitten avata raja ja mahdollistaa Venäjän käyttäen näitä ihmisiä meitä vastaan. Ei hyvää päivää. [Puhemies koputtaa] Heikkoutta ja pelkuruutta on se, ettei uskalla puolustaa Suomea ja suomalaisia, kun se on hyökkäyksen kohteena, esimerkiksi Venäjän toimesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

19.59 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Rostila käytti oletettavasti aika lailla tarkoituksellisesti provosoivan puheenvuoron, jossa hän kysyi sitä, miksi veronmaksajien tulisi kustantaa yhdenvertaisuusvaltuutetun kaltaista viranomaistyötä. Kyllä minusta yksi ihan periaatteellisesti olennainen vastaus tähän kysymykseen on se, että kun tarkastellaan esimerkiksi tätä kertomusta ja sen sisältöä, niin valtaosa näistä yhdenvertaisuusvaltuutetun syrjintäyhteydenotoista koskee nimenomaan suomalaista työelämää ja siinä tapahtuvaa syrjintää, ja kun näitä yhteydenottoja tarkastellaan lähemmin, niin käy selväksi, että yleisimpiä syrjintäperusteita työelämässä ovat nimenomaan terveydentila, vammaisuus ja ikä. Kyllä minä ihmettelen sitä, miten tämä työ voidaan kokonaisuudessaan mitätöidä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tämänkin tärkeän osa-alueen osalta, vain jotta tästä saadaan polarisoiva ja vastakkainasetteleva maahanmuuttokeskustelu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

20.00 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus osoittaa valitettavasti sen, että kyseinen viranomainen on ajautunut kauas alkuperäisestä tehtävästään. Sen sijaan, että keskityttäisiin konkreettisiin ja todellisiin epäkohtiin, kuten vammaisten ihmisten asemaan tai ikäsyryntään työelämässä, tämä kertomus vilisee ideologista kieltä, poliittisia kannanottoja, jotka muistuttavat enemmän puolueohjelmaa kuin riippumatonta viranomaisen analyysiä.

Erytisen huolestuttavaa on se, että kertomuksessa kyseenalaistetaan Suomen oikeus suojata omia rajojaan. Turvapaikkapolitiikassa esitetään linjaa, jossa maahanpääsyä helpotetaan ja maasta poistamista vaikeutetaan. Tämä ei ole kestävää eikä vastuullista politiikkaa, eikä missään nimessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kuuluisi tehdä tällaisia poliittisia kannanottoja.

Perussuomalaiset katsovatkin, että yhdenvertaisuus tarkoittaa lain edessä samanarvoisuutta, ei lopputulosten tasapäistämistä [Puhemies koputtaa] eikä erityiskohtelua ideologisin perustein.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.02 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus — tämä on useamman vuoden kertomus myöskin — kuvaa sitä tilannetta, mikä täällä Suomessa on ollut. Kun tämä tulee työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan nyt käsittelyyn ja meillä on neljä valiokuntaa, jotka tälle antavat lausuntoja, perustuslakivaliokunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta, sivistysvaliokunta ja lakivaliokunta, niin minä luulen, että nämä kaikki ongelmat tulee käytyä näissä valiokunnissa erittäin hyvin läpi ja että me pääsemme tämän raportin käymään juurta jaksan läpi ja arvioimaan kaikkia niitä suosituksia ja esityksiä, joita yhdenvertaisuusvaltuutettu tässä esittää. Mielestäni se tulee kyllä siellä käytyä sillä pieteetillä läpi, millä täällä asiat yleensä tulee käytyä. Minä luotan siihen käsittelyyn erittäin paljon.

Ja sitten ne heitot, että tämä on turha kertomus: tulee varmasti näytettyä, kuinka paljon täällä on oikeata, hyvää tavaraa, joka meidän on pakko huomioida jatkossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

20.03 **Teemu Keskisarja ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ääri-vasemmisto luonnehti puheenvuoroani surulliseksi. Kyllä, Jlitakryan Garo Akaubin tekemä 75-vuotiaan miehen tappo on surullista.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ole mikään riippumaton viranomainen. Se on äärimmäisen riippuvainen laita vasemmiston ääri-ideologioista, kuten tsoukkiherännäisyydestä ja monikulttuurista. Ehdotan ääri-vasemmistolle kompromissia:

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

emme kiellä yhdenvertaisuusvaltuutettua, mutta se rahoitus otettakoon teidän puoluetuestanne. [Sanna Antikainen: Maksakaa itse, Suhonen tarjoutuu maksajaksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.04 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että edellisen puheenvuoron pitäjän kanssa olen samaa mieltä siitä, että nämä rikokset, mitä täällä aiemmin hän luetteli, ovat suorastaan todella kammottavia, enkä usko, että tässä salissa kukaan niitä tulee hyväksymään. Tässä puheenvuorossa aiemmin tuli ehkä sellainen kuva, että täällä joku viiteryhmä puolustelee — puhuttiin äärivasemmistosta. Itse en koe tietenkään edes kuuluvani tähän viiteryhmään, [Sanna Antikaisen välihuuto] mutta siitä huolimatta haluan todeta sen, että tässä salissa kukaan ei näitä rikoksia varmaan puolustele, teki ne sitten minkä sukunimen omaava henkilö tahansa. Oli se sitten Matti Meikäläinen tai joku ulkomaalaistaustainen, niin yhtä törkeitä rikoksiahan ne ovat ja ne pitää tuomita.

Sitten itse tästä käsittelyssä olevasta asiasta olen samaa mieltä kuin edustaja Lyly aiemmin totesi, että siellä on kuitenkin paljon tärkeitä asioita, mitkä liittyvät työelämäkysymyksiin niihin liittyvien syrjintäasioitten kautta. Nämä ovat tärkeitä huomioita, ja on tärkeää myös sitten saada niihin asioihin parannuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

20.05 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Pahinta tässä yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnassa on se, että tässä turvallisuustilanteessa hänen toimistonsa vaatii itärajan avaamista. Raja on kiinni turvallisuustilanteen takia ja viranomaisten suositusten takia. Siksi allekirjoittanut ja täällä monet muut perussuomalaiset valtuutetut haluavat, että tämä pulju lakkautetaan. Itse olen jättänyt siitä tänään toimenpideoitteen.

Arvoisa vasemmisto, mitä tulee tähän kritisointiin yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoa kohtaan, niin kyllä on niin, että myös sitä voi ja saa kritisoida eikä se ole demokratiaa tai oikeusvaltiota vastaan, eikä tämä poikkea yhtään siitä, kun te kritisoitte VATTin toimintaa, kun se julkaisi teidän, edellisen hallituksenne tuhlausbileitä kritisoivia lausuntoja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

20.06 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun puhutaan tästä yhdenvertaisuusvaltuutetun roolista ja tehtävästä ja sen mielekkyydestä, niin kyllä kyseenalaistan myös ne väitteet sieltä laitavasemmalta, että kyseessä olisi täysin riippumaton viranomainen. Kuinka riippumaton voi olla semmoinen viranomainen, jonka olemassaolo, 30-henkisen toimiston olemassaolo, on täysin riippuvainen siitä, että se löytää ongelmia yhteiskunnasta, että se löytää ongelmia esimerkiksi tämän hallituksen tekemästä maahanmuuttopolitiikasta, joka on käynyt jo läpi laillisuusarvioinnin, laillisuuspuntaroinnin? [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Siitä huolimatta meillä on viranomainen, siis tämän parlamentaarisen opposition lisäksi viranomainen, jonka tehtävä on kaikissa tilanteissa puolustaa ulkomaalaisen oikeutta tulla maahan ja jäädä maahan,

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kaikissa tilanteissa, koskaan miettimättä sitä, mikä olisi suomalaisen yhteiskunnan tai suomalaisten ihmisten kannalta edullisempaa, kuten esimerkiksi edustaja Keskisarjan puheenvuorosta olisi kuultavissa. Meillä on viranomainen, jonka tehtävä on puolustaa ulkomaalaisia kaikissa tilanteissa ja olla miettimättä, [Puhemies koputtaa] mikä on kantasuomalaisten etu. Kuinka riippumatonta se on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

20.07 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Otti korvaani tuossa työhuoneella, kun kuuntelin keskustelua, ja siksi riensinkin tänne saliin sanomaan oman mielipiteeni. Tässä kun käsitellään yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomusta ja edustajat täällä ansiokkaasti tuovat esille omia mielipiteitään kyseisestä kertomuksesta, niin on aika pöyristyttävää, että joidenkin puolueiden jäsenet yhdenvertaisuuden nimissä olisivat tukkimassa kansanedustajan suuta täällä. Mitä yhdenvertaisuudesta ja mitä yhdenvertaisuusaatteesta ja sen jalosta ylläpitämisestä tämä kertoo esimerkiksi vihreiden osalta? Tämähän on aivan pöyristyttävää. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Kollegan suuta tukitaan täällä, kun parlamentaarisesti käsitellään asioita. En oikein saa koppia nyt. Onko niin, että käsikassara, jota tässä luumme, on niin arvokas paperi, että sen johdosta jopa tukitaan parlamentaarisesti äänestyksellä tähän saliin valittujen edustajien suut? Voi aikoja, voi tapoja. — Kiitos. [Sanna Antikainen: Se on sitä vasemmistolaista yhdenvertaisuutta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

20.09 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tietääkseni täällä ei ole kenenkään suuta tukittu, vaan edellinenkin puheenvuoro aivan menestyksekkäästi alkoi ja se pidettiin ja se päättyi. On eri asia käydä yhteiskunnallista keskustelua esimerkiksi viranomaisten tai erilaisten tutkimuslaitosten tekemistä havainnoista kuin sitten esittää sellaisten lakkauttamista, jotka ovat jollain lailla kriittisiä puolueita kohtaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Muistuttaisin, että yhdenvertaisuusvaltuutettuhan siis tosiaan tutkii syrjintää ja sen monia eri muotoja Suomessa. Tontille kuuluu esimerkiksi ihmiskauppaan, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja vammaisten kohteluun liittyvää valvontaa ja raportointia, ja minusta on varsin erikoista, että tämän toiminnan siis tosiaan perussuomalaiset haluavat lakkauttaa. Eri syrjintäperusteista eniten yhteydenottaja valtuutetulle tuli vammaisuuteen liittyen. Työelämää koskevissa yhteydenotoissa teemoina erottuivat esimerkiksi ikäsyrjintä, työsuhteen päättäminen, työolot ja vammaisten henkilöiden asema. Sotepalveluihin liittyen esiin nousivat vammaisten ja sairaiden henkilöiden palvelut ja muun muassa esteettömyys. Toki tässä kertomuksessa todettiin myös, että viime vuosina rasismi on näkynyt suomalaisessa yhteiskunnassa [Puhemies koputtaa] enenevässä määrin, ja ehkä tämä on nyt sitten se asia, joka on mennyt hallitukselle ihon alle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

20.10 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, ja se ei ole

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

kritiikin ulkopuolella. Tämän vuoksi tämä kertomus on täällä salissa ja siitä voidaan kritiikkiä esittää.

Olisin toivonut toki, että tämä yhdenvertaisuusvaltuutettu olisi ollut täällä paikalla keskustelemassa ja vastaamassa näihin meidän kysymyksiin. Tässä käsittelyssä olevassa kertomuksessa herättää vakavia kysymyksiä käytetty kieli, kuten ”tosiasiallinen yhdenvertaisuus”, ja viittaukset rakenteellisiin ongelmiin. Tämä ei ole siis neutraalia viranomaiskieltä vaan heijastaa tiettyjen poliittisten liikkeiden retoriikkaa. Kertomus viestii käytännössä raja auki -linjasta, korostaa maahanpääsyn ehdottomuutta ja suhtautuu kriittisesti rajavalvontaan sekä maasta poistamiseen, samalla kun se sivuuttaa valtion velvollisuuden suojata rajojaan ja kansalaisten turvallisuutta. On ristiriitaista, että riippumattoman viranomaisen rooliin kuuluu näin voimakkaasti kannan ottaminen poliittisiin kysymyksiin. Luottamus viranomaisiin [Puhemies koputtaa] rakentuu puolueettomuudesta, ja siihen tulee aina pyrkiä tasapuolisesti [Puhemies koputtaa] ja lainmukaisesti. [Mauri Peltokangas: Hyvä kysymys! Missä on yhdenvertaisuusvaltuutettu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Totean varmuuden vuoksi, että yhdenvertaisuusvaltuutetulla ei ole puheoikeutta täysistunnossa. [Jaana Strandman: Okei!] — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.11 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu oli kertomuksessaan myös listannut 14 hallituksen erinomaista Suomen ja suomalaisten turvallisuutta vahvistavaa esitystä. Hän toki kertomuksessaan ilmoitti listauksen alussa, että tässä on esimerkkejä ulkomaalaisten asemaa heikentävistä hallituksen esityksistä. Edustaja Keskisarja kertoi erinomaisessa puheessaan vain muutaman esimerkin ulkomaalaisten tekemistä törkeistä ja iljettävistä rikoksista. Tämäkö on rasismia ja syrjintää, että hallitus tiukentaa turvapaikkaprosesseja?

Tässä salissa kuullaan hyvin usein sana ”ihmisoikeus”. Eivätkö vasen laita ja yhdenvertaisuusvaltuutettu halua ihmisoikeutta suomalaisille? Ihmettelen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.12 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli kolmen vuoden ajan me ollaan täällä nähty, että tavallisten suomalaisten etu ja Suomen etu ei todellakaan ole se, että perussuomalaiset istuvat hallitusvastuussa ja leikkaavat sekä sote-palveluista että ihmisten toimeentulosta ja ajavat tuhansia ihmisiä köyhyyteen, [Jaana Strandman: Höpö höpö!] yli 30 000 lasta köyhyyteen, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ovat pettäneet kaikki vaalilupaukset, joita tehtiin ennen eduskuntavaaleja 2023. [Miko Bergbom: Ei pidä paikkaansa!] Ymmärrän, että nyt sattuu kovasti ja täällä pitää sitten huutaa maahanmuutosta niin paljon kuin sielu sietää. Pitäisi sen verran olla sitä paksua nahkaa, että kestää sen, kun teidän hallituksenne lakiesityksiä ja niiden seurauksia kritisoidaan monesta eri näkökulmasta. Hyvät perussuomalaiset, tämä kuuluu demokratiaan ja tämä kuuluu oikeusvaltioperiaatteeseen, että näitä lakiesityksiä tosiaan voidaan arvioida monesta eri näkökulmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

20.13 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Demokratiaan ja oikeusvaltioon kuuluu — edustaja Honkasalolle ja kumppaneille ja muille tiedoksi — että me voimmekin myös täällä esittää yhdenvertaisuusvaltuutetun lakkauttamista, jos me niin haluamme. Meillä on täysi mandaatti siihen. [Välihuutoja vasemmalta]

Mitä tulee tämän hallituksen politiikkaan, perussuomalaisten poliittisiin tavoitteisiin, niin te sanoitte, että kaikki lupaukset on petetty. Minkä takia me tänään sitten kuulemme täällä yhdenvertaisuusvaltuutetun tiedonantoa, joka sisältää kymmeniä ja kymmeniä kohtia, joissa kritisoidaan perussuomalaisten harjoittaman maahanmuuttopolitiikan muutoksia? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Hetkonen. Eli jos me ei olla saatu mitään aikaan, kun itäraja on kiinni, rajan poikkeuslaki on voimassa, polttoaineveroa on alennettu, työn verotusta on alennettu, lapsiperheiden verotusta on kevennetty, mitään ei ole saatu aikaan, miksi täällä yhdenvertaisuusvaltuutettu haukkuu hallituksen maahanmuuttopolitiikkaan? [Veronika Honkasalon välihuuto] Se on juuri sitä, mitä perussuomalaisten maahanmuuttopoliittinen ohjelma pitää sisällään, ja sitä vastustaa riippumaton viranomainen, joka ilmaisee muun muassa täällä laitavasemmiston ja marginaalisten Venäjä-toimijoiden tapaan, että itäraja on avattava turvapaikanhakijoille. Sitä me emme kannata. Sitä eivät suomalaiset turvallisuusviranomaiset kannata. — Kiitos. [Veronika Honkasalo: Se koira älähtää, johon kalikka kalahtaa!] — No selkeästi siellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Hopsu, ja sitten joudumme keskeyttämään tämän keskustelun.

20.15 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo EU-oikeus tekee yhdenvertaisuuselimitystä käytännössä pakollisia EU-maihin, ja lähes kaikissa EU-maissa on yhdenvertaisuusvaltuutettua vastaava toimija. Suomi on ollut esimerkki yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnassa, ja täällä on käyty toimintaan myös tutustumassa. On oikeasti murheellista, että tällainen keskustelu täällä pitää käydä valtuutetun toiminnasta ja olemassaolosta.

Tässä kertomuksessa on paljon, niin kuin täällä on todettu, hienoja, tärkeitä huomioita työelämän yhdenvertaisuudesta, vähemmistöjen asemasta, vammaisista, naisiin kohdistuvasta väkivallasta, ja kuulostaa tämä keskustelu salin siltä laidalta, että täällä on yksi yhden asian puolue, jota nämä muut esitykset ja huomiot eivät kiinnosta. Itse ajattelen niin, että kun meillä on rahasta tiukkaa Suomessa, tässä on esityksiä, jotka eivät maksa kovasti. Niitä kymmeniä lakiesityksiä, joita tuo sisältää, olisi järkevää viedä eteenpäin. On paljon isompi se kustannus, että yhteiskuntaa jaetaan ja yhdenvertaisuus kärsii, että vähemmistöjä ei oteta mukaan yhteiskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 20.16.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.45.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Edustaja Rintamäki, poissa. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

20.46 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu on virallisesti itsenäinen ja riippumaton viranomainen. Sen näkemykset eivät kuitenkaan ole kritiikin yläpuolella, vaan niitä on voitava arvioida avoimesti. Tällä hetkellä meillä on täällä käsittelyssä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus, ja nyt tässä salissa on paikka sen käsittelylle. Olisin toivonut, että yhdenvertaisuusvaltuutettu olisi ollut paikalla kuulemassa tätä keskustelua. Valitettavasti käsittelyssä olevan kertomuksen näkökulma herättää vakavia kysymyksiä. Kertomuksessa käytetty kieli, kuten ”tosiasiallinen yhdenvertaisuus” ja viittaukset rakenteellisiin ongelmiin, ei ole neutraalia viranomaiskieltä vaan heijastaa tiettyjen poliittisten liikkeiden retoriikkaa. On myös syytä huomata, että vaikka kertomuksessa nostetaan esiin monia aitoja ongelmia, kuten työelämän epäkohtia, kokonaiskuva kallistuu tietyiltä osin poliittisesti painottuneeseen suuntaan. Tämä näkyy erityisesti maahanmuuttopolitiikkaa koskevissa linjauksissa.

Arvoisa puhemies! Kertomuksen viesti on tältä osin käytännössä ”raja auki”. Se korostaa turvapaikkaprosessiin pääsyn ehdottomuutta kaikissa tilanteissa ja suhtautuu kriittisesti rajavalvonnan kiristykseen sekä maasta poistamisten tehostamiseen. Samalla sivuutetaan se, että valtiolla on oikeus ja velvollisuus suojata omia rajojaan ja kansalaistensa turvallisuutta. Kun samaan aikaan kyseenalaistetaan rajamenettelyt, arvostellaan palautusten tehostamista ja vaaditaan lisää velvoitteita viranomaisille, kokonaisuus johtaa siihen, että maahanpääsy helpottuu ja maasta poistaminen vaikeutuu.

Arvoisa puhemies! On ristiriitaista, että viranomainen, jonka tehtävä on toimia riippumattomasti, ottaa näin voimakkaasti kantaa poliittisesti kiistanalaisiin kysymyksiin. Samalla suuri osa sen omista yhteydenotoista liittyy muihin teemoihin, kuten vammaisuuteen ja ikäsyryntään. Juuri näihin kysymyksiin tulisi keskittyä ensisijaisesti. Suomessa yhdenvertaisuutta tulee edistää lain pohjalta tasapuoliset ja yhteiskunnan kokonaiset huomioiden. Viranomaisen tehtävä on tuottaa tasapainoista ja objektiivista tietoa päätöksenteon tueksi.

Arvoisa puhemies! Luottamus viranomaisiin rakentuu puolueettomuudesta ja erityisesti maan kokonaiskuva siinä huomioiden. Siksi on perusteltua arvioida kriittisesti yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintaa ja roolia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

20.49 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus on hyvä esimerkki siitä, kuinka kauas osa viranomaisista on ajautunut suomalaisesta todellisuudesta. Tässä ei ole enää pelkkää raportointia syrjinnän torjunnasta, vaan tämä on syrjinnän osalta kaiken kaikkiaan poliittinen kannanotto, joka vähintäänkin haastaa Suomen kansallisen edun. Juuri siksi olen tänään jättänyt eduskunnalle toimenpidealoitteen, jossa esitetään koko yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lakkauttamista.

Miksi? No, aloitetaan vaikka kaikkein vakavimmasta asiasta eli Suomen turvallisuudesta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo kertomuksessaan, että turvapaikanhaku tulee turvata kaikissa tilanteissa, myös nyt esimerkiksi tuolla itärajalla.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei Venäjän aiheuttamasta turvallisuushasta tarvitsisi välittää tuon taivaallista. Suomihan sulki itärajan vuonna 2023 ja erittäin hyvästä syystä: Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takia. Se oli välttämätön toimi. Sen kiinni pitäminen on välttämätön toimi. Mutta valtuutetun viesti on karu: ei kun rajat auki, vaikka turvallisuustilanne ei sitä kestäisi. Perussuomalaisille tämä ei käy. Suomen ja suomalaisten turvallisuus menee kaiken edelle.

Arvoisa puhemies! Toinen keskeinen ongelma on kertomuksen suhtautuminen maahanmuuttopolitiikan kiristykseen. Valtuutettu kritisoi esimerkiksi oleskelulupien tiukentamista ja kansalaisuuden ehtojen kiristämistä. Samoin kritisoidaan työntekijöiden niin sanottua kolmen kuukauden sääntöä siitä, että työnsä menettäneen on löydettävä uusi työ nopeasti tai poistuttava maasta. Mutta juuri nämä toimet ovat välttämättömiä, jotta Suomi ei olisi hallitsemattoman maahanmuuton vetovoimamaa. Tänne voi tulla sopeutumaan ja kantamaan vastuuta niissä määrin kuin Suomi kykenee ottamaan vastaan, mutta tällä hetkellä Suomen taloustilanne on sellainen, etteivät meidän rahat enää riitä.

Seuraavaksi on otettava esille myös se, että tässä suurin ongelma on se — anteeksi, täytyy katsoa tästä — että tämä kertomus ylipäättään on poliittisesti väritynyt. Siellä esimerkiksi levitetään sellaista, että maailmalla levinnein uutinen Suomesta vuonna 2025 olisi koskenut avointa rasismia suomalaisessa politiikassa. Tämä ei vastaa mitenkään neutraalia viranomaiskieltä, vaan se on silkkaa poliittista leimaamista. Tämäkö tosiaan on sitä riippumatonta viranomaistoimintaa, kysynpä vain. No, ei ole tietenkään.

Kertomus vaatii myös uusia kansallisia sateenkaari- ja rasismien vastaisia ohjelmia. Lisää ohjelmia, lisää strategioita, lisää byrokratiaa. Kuinka monta sateenkaari- ynnä muita pilvilinnaohjelmia ja -työpajoja tämä yhdenvertaisuuspulju oikein haluaa tähän maahan lisää? Jos siellä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa ei olla huomattu, niin Suomessa alkaa olla rahat loppuun. Maksakoot ideologiset höpöhöpöhommansa vain itse esimerkiksi sieltä vasemmalta. Vasemmistoliitto voisi maksaa ne omista puoluetuistaan.

Arvoisa puhemies! Erytisen ongelmallinen on myös valtuutetun kanta pakolaishiintäön. Kertomuksessa vastustetaan ajatusta siitä, että kristittyjä vähemmistöjä voitaisiin priorisoida, siis tilanteessa, jossa nimenomaan kristityt ovat maailman vainoituin uskonnollinen ryhmä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tullaan vielä tähän peruskysymykseen eli siihen, kuka päättää Suomessa. Kertomuksessa korostetaan, että kansainvälisistä sopimuksista ei saa tinkiä, vaikka ne rajoittaisivat Suomen omaa liikkumavaraa. Tämä linjaus on täysin väärä, eikä yhdenvertaisuusvaltuutettu voi tehdä tällaisia linjauksia. Suomen eduskunta päättää Suomen asioista, Suomen kansanedustajat päättävät Suomen asioista. Kansallinen itsemääräämisoikeus ei ole minkään sortin neuvottelukysymys. Kun viranomainen toistuvasti asettuu vastustamaan Suomen turvallisuutta vahvistavia toimia, kritisoi demokraattisesti tehtyjä päätöksiä ja edistää pääosin pelkkää ideologista ohjelmapolitiikkaa, on syytä ja tarpeen kyseenalaistaa vahvasti, miksi ylipäättään tällainen virasto on olemassa.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto maksaa suomalaisille veronmaksajille lähes kolme miljoonaa euroa vuodessa. Se on enemmän, mitä esimerkiksi onnettomuustutkintalautakunta saa. Jos katsoo yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston tietoja, niin siellä esimerkiksi työskentelee kolme ihmistä viestinnässä. Tällä hetkellä kaikki varmasti tietävät, että Suomen taloudellinen tilanne on tiukka, joten on syytä kysyä, onko meillä tällaiseen enää varaa. Siksi koko pulju olisi laitettava kiinni tai ainakin

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

yhdistettävä esimerkiksi tasa-arvovaltuutetun toimiston yhteyteen. Meidän pitää säästää ja keskittyä siihen, mikä on Suomessa tärkeintä. Tärkeintä on Suomen ja suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa. Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.56 Timo Suhonen sd: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus on tärkeä kokonaisuus, josta tulisi ottaa huomioon päätöksenteossa yhdenvertaisuusvaltuutetun konkreettisia esityksiä. Kun säästöt ja leikkaukset kohdistetaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin, vastuu on poliittinen eli vastuu on hallituksen. Vielä vakavampaa on se, että säästöjen ja leikkausten vaikutuksia ei ole haluttu arvioida kunnolla, tai jos on arvioitu, niitä ei ole haluttu korjata. Työelämässä tämä myös näkyy suoraan. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle tulevat yhteydenotot ovat yli kaksinkertaistuneet, ja työelämä on noussut suureksi syrjinnän kentäksi. Työsuojeluviranomaisille tulevat ilmoitukset kasvavat samaan aikaan. Syrjintä ei ole vain teoreettinen ongelma, vaan se koskee ihmisiä terveydentilan, iän tai vammaisuuden perusteella. Se näkyy jo rekrytoinnissa, siinä, kuka pääsee edes mukaan työelämään. Moni työkyvyltään rajoittunut jää pahimmillaan kokonaan työelämän ulkopuolelle. Se ei ole vain yksilön tragedia, vaan se on myös yhteiskunnan epäonnistuminen, ja samaan aikaan hallitus heikentää kaikkien työntekijöiden asemaa. Kun työelämän turvaa puretaan, määräaikaisuuksia lisätään, irtisanomista helpotetaan ja suojaa heikennetään, syntyy ilmapiiri, jossa työntekijä jää pahimmillaan yksin. Syrjinnän riski kasvaa, ja turva heikkenee.

Arvoisa herra puhemies! Suomessa syrjinnän sanktiot eivät ole riittävän tehokkaita. Uhrin pitää itse viedä asia oikeuteen, eikä siihen useimmilla ole edes mahdollisuutta. Tämä on oikeusturvan näkökulmasta kestänytöntä. Kysymys kuuluu: Kantaako hallitus vastuun, ja tekeekö hallitus korjaavia toimia? Vai hyväksytäänkö se, että työelämä muuttuu yhä epävarmemmaksi, epätasa-arvoisemmaksi ja kovemmaksi juuri niille, jotka tarvitsevat turvaa eniten?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.58 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! En ollut uskoa lukemaani, kun näin, mitä kaikkea tähän yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomukseen oli kirjoitettu. Kertomuksessa peräänkuulutetaan, että turvapaikkaprosessiin olisi turvattava pääsy kaikissa tilanteissa, myös itärajalla. Aivan uskomatonta, että meillä on Suomessa verovaroin ylläpidetyssä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa tällainen näkemys, että kaikissa tilanteissa kansallisesta turvallisuudesta huolimatta pitäisi olla rajat auki ja turvapaikkaprosessiin pääsy tulisi mahdollistaa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ilmeisesti näe riskiä siinä, että Ukrainassa on Venäjän aloittama raakalaismainen hyökkäyssota päällä ja että Venäjä käyttää turvapaikanhakijoita hybridivaikuttamisen välineenä. Samaan aikaan myös Lähi-idässä tilanne on kriisiytynyt. Tässä hetkessä ja tässä ajassa ei missään nimessä pidä avata mitään portteja lisää, eikä tänne voi ottaa tuosta vaan tulijoita, sillä niitä kyllä riittää. Suomi ei tässä taloustilanteessa voi haalia lisää väkeä, kun oma kansakin tarvitsee huolenpitoa ja tukea.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu oli kertomuksessaan myös listannut 14 Suomen ja suomalaisten turvallisuutta vahvistavaa erinomaista hallituksen esitystä. Hän toki kertomuksessaan ilmoitti listauksen alussa, että tässä esimerkkejä ulkomaalaisten asemaa heikentävistä hallituksen esityksistä. Tähän on vastattava, ettei Suomi edelleenkaan ole koko maailman sosiaalitoimisto. Hallitus on muun muassa nopeuttanut turvapaikkaprosesseja. Miten ihmeessä tämä heikentää ulkomaalaisen asemaa? No, ei mitenkään. Yhdenvertaisuusvaltuutettu näkee kuitenkin asian näin. Valtuutetun pitäisi olla poliittisesti riippumaton elin, mutta todellisuus on aivan eri, kun tätä kertomusta lukee.

Arvoisa puhemies! Suomessa on erikseen tasa-arvovaltuutettu, ja hänellä on toimisto työntekijöineen. Lisäksi on myös yhdenvertaisuusvaltuutettu, jolla on toimisto ja työntekijöitä kymmenittäin. Kaikki tämä on verovaroin kustannettua. Mielestäni tässä taloudellisessa tilanteessa nämä toimistot tulisi vähintäänkin yhdistää, jollei jopa lakkauttaa. Tässä talouden tilanteessa tulisi harkita tarkoin, mihin veronmaksajien rahaa käytetään.

Lisäksi raportin sisältö itärajan porttien avaamisesta suorastaan puistattaa. Samalla se mahdollistaisi Venäjän välineellistetyn maahantuonnin henkilöillä, joiden taustoja ja tarkoituspäriä emme voi tietää. Tämän kertomuksen kritisointien ja toiveiden ja vaatimusten toteutuessa Suomen turvallisuus kokisi vakavaa uhkaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

21.02 **Riitta Kaarisalo sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsittelyssämme on siis todella yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus, ja tässä yhteydessä olisi mahdollista esittää moniakin eri huomioita, mutta ehkä ihan tässä ensimmäiseksi, riippumatta niistä puheenvuoroista, mitä tänään on aikaisemmin kuultu, mieleni tekee kuitenkin yhä todeta, että tässä salissa ei ole äärivasemmiston tai äärioikeiston edustajia. Tästä haluan lähteä ja tähän myös luottaa. Sen takia ehkä pidän hieman erikoisena, että tämäntyyppistä vastakkainasettelua niin kovin aktiivisesti ylläpidetään. En ole henkilökohtaisesti itse tällaiseen keskusteluun oikein vihkiytynyt, mutta aina sitä vanhakin voi uutta oppia.

Keskityn nyt kuitenkin tekemään muutaman noston nimenomaan työelämässä esiintyvistä syrjinnästä, sillä valtaosa yhdenvertaisuusvaltuutetun syrjintä- ja yhdenvertaisuusyhteydenotoista koskee nimenomaan sitä. Huomionarvoista on, että samalla kun työelämäyhteydenotot ovat yli kaksinkertaistuneet, myös työsuojeluviranomaisen saama syrjintäyhteydenottojen määrä on jatkanut kasvamistaan. Kun näitä yhteydenottoja tarkastellaan lähemmin, käy selväksi, että yleisimpinä syrjintäperusteina työelämässä tulevat korostuneesti esille muut henkilöön liittyvät syyt: terveydentila, alkuperä, vammaisuus ja ikä. Kun puhutaan esimerkiksi muusta henkilöön liittyvästä syystä, tarkoitetaan esimerkiksi työntekijän ammatillista toimintaa. Ammatillinen toiminta onkin syrjintärikoksen tunnusmerkistössä yksi erityisesti mainituista syrjintäperusteista. Siinä voi olla kyse esimerkiksi työntekijän oikeuksien puolustamisesta ilman varsinaista liitännäistä ammattiyhdistystoimintaan.

Arvoisa herra puhemies! Työelämää koskevissa yhteydenotoissa ovat korostuneet myös rekrytointiin liittyvät asiat. Perinteisesti viranomaisen tietoon, kuten tuomioistuinten käsiteltäväksi, on tullut erityisesti työsuhteen päättämistä koskevia syrjintätapauksia. Myös monet vammaiset henkilöt kohtaavat työelämässä syrjintää, joka tavanomaisesti

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

ilmenee jo työhönotossa. Merkittävä osa työkykyisistä vammaisista henkilöistä jää työvoiman ulkopuolelle, ja tätä voidaan pitää inhimillisesti kestäättömänä tilanteena. Syrjinnällä on kielteisiä vaikutuksia vammaisten henkilöiden yhteiskunnalliseen asemaan, heidän hyvinvointiinsa ja myös taloudelliseen tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, on arvokasta, että käsittelemme tätä viranomaiskertomusta, mutta tähdennän, että yhdenvertaisuusvaltuutetun kehotukset on aidosti kyettävä viemään myös käytäntöön. Ei riitä, että me tässä salissa yksin käymme keskustelua, vaikka se arvokasta onkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

21.05 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää yhdenvertaisuusvaltuutettua tästä hyvästä ja laajasta ja kattavasta kertomuksesta. Se on äärimmäisen tärkeä kuvaus siitä, miten kykenemme toteuttamaan erityisesti EU:n syrjintädirektiiviä ja muutoinkin yhdenvertaisuuden toteutumista tässä maassa.

Kuten tästä kertomuksesta voimme huomata, valitettavasti yhdenvertaisuusvaltuutetulle tulevien syrjintäyhteydenottojen määrä on jatkanut kasvuaan. Viime vuonna ilmoituksia tuli yli 2 700. Suurin osa näistä yhteydenotoista koskee syrjintä- ja yhdenvertaisuusasioita, mutta lisäksi tulee tieto- ja aineistopyyntöjä sekä yhteydenottoja liittyen valtuutetun erityistehtäviin koskien ulkomaalaisten oikeuksia ja asemaa, maasta poistumisen valvontaa sekä ihmiskaupparaportointia ja naisiin kohdistuvan väkivallan raportointia.

Yhteydenottojen kasvu kertoo paitsi tarpeesta yhdenvertaisuusvaltuutetun kaltaiselle matalan kynnyksen oikeussuojaelimelle myös siitä, että valtuutettuun luotetaan, se tunnetaan ja sen asema on vakiintunut. Eri syrjintäperusteisia yhteydenottoja tuli eniten vammaisuuteen liittyen, liki 600, ja toiseksi eniten liittyen alkuperään, reilu 300. Työelämää koskevia syrjintäyhteydenottoja oli myös liki 600. Ne ovat liittyneet muun muassa ikäsyrjintään rekrytoinnissa, työsuhteen päättämiseen, työoloihin ja kohteluun työpaikalla sekä vammaisille henkilöille tehtäviin kohtuullisiin mukautuksiin. Sotepalveluihin liittyen tuli yli 400 yhteydenottoa, ja esille nousivat erityisesti vammaisten ja sairaiden henkilöiden palvelut ja etuudet, esteettömyys ja saavutettavuus sekä haavoittuvassa ja suuressa tuen tarpeessa olevien ihmisten asiat.

Kertomuksessa todetaan, että viime vuosina rasismi on näkynyt yhä etenevässä määrin myös julkisessa keskustelussa ja politiikassa, ja valitettavasti näin todellakin on. Alkuperään, vammaisuuteen ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyvät, kiusaamista koskevat yhteydenotot näyttävät lisääntyneen koulutuksessa ja kasvatuksessa. Tätä voi osin selittää yleisesti viime vuosina Suomessa ja globaalisti koventunut asenneilmapiiri suhteessa moninaisuuteen ja tosiasialliseen yhdenvertaisuuteen. Suomessa naisvihan, rasismin, luokkasyrjinnän sekä vammaisten ihmisten, sateenkaariväen ja alkuperäiskansojen syrjinnän juuret ovat syvällä yhteiskunnassa, mikä näkyy vaikeutena käsitellä ongelmia ja tunnistaa niiden historiallisuus sekä taipumuksena kieltää ne. Syrjinnän purkaminen vaatii risteävän moniperustaisuuden, erilaisten tarpeiden, historian ja valtasuhteiden ymmärtämistä.

Syrjintäyhteydenottojen kasvu yhdenvertaisuusvaltuutetulle osoittaa osaltaan, että perus- ja ihmisoikeudet eivät toteudu Suomessa täysimääräisesti ja yhdenvertaisuuden edistäminen vaatii aktiivisia toimia. Valitettavasti hallitus on omilla toimillaan heikentänyt yhdenvertaisuuden toteuttamista muun muassa poistamalla varhaiskasvatuksesta

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

velvollisuuden toimipaikkakohtaisen yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen, vaikka tutkimukset osoittavat, että lapset kokevat jo pienenä syrjintää ja varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta tulisi vahvistaa. Hallituspuolueiden kansanedustajat ovat normalisoineet rasismia toistuvilla rasistisilla ulostuloillaan läpi hallituskauden. [Mauri Peltokangas: Aika paksua tekstiä, edustaja!] Hallituksen rasismikohujen seurauksena syntyneen rasismin vastaisen toimenpideohjelman tavoitteista oli helmikuuhun mennessä saavutettu sitä koskevan väliraportin mukaan ainoastaan yhdeksän 62:sta toimenpiteestä.

Eilen vietettiin romanien kansallispäivää. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa todetaan romanien kohtaavan syrjintää erilaisissa palveluissa hyvin laajasti. Romaneita on kieltäydytty palvelemasta, heihin on kohdistettu etnistä profilointia, ja työntekijöitä on ohjeistettu palvelemaan romaneja syrjivällä tavalla. Hallituksen rasismin vastaisen toimenpideohjelman romaneita koskevista toimista yhtäkään ei ole vielä toteutettu.

Kertomus sisältää laajan joukon suosituksia. Toivon todellakin, että nämä suositukset otetaan vakavasti ja pystyisimme rakentamaan tästä maasta yhdenvertaisempaa paikkaa, jossa kaikilla on hyvä elää riippumatta taustasta, alkuperästä, mahdollisesta vammasta tai muusta ominaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.11 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ajattelen kannattavani tasa-arvoa, mutta joka kerta, kun näen puhuttavan yhdenvertaisuudesta nykypäivänä — esimerkiksi tällaisessa yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle — lähtee kyllä verbaalinen varmistin pois päältä. Tämä opus todella antoi siihen aiheita.

Kauheasti puhutaan siitä, että yhdenvertaisuus kuuluu kaikille: se kuuluu naisille, se kuuluu lapsille, se kuuluu vanhuksille, se kuuluu ulkomaalaisille, se kuuluu vähemmistöille, mutta jäikö joku tästä pitkästä listauksesta, jota voisi jatkaa loputtomiin, kuitenkin lähes joka kerta ulkopuolelle? Jäi, jäi ja jäi. Mikä se ryhmä on? No, suunnilleen puolet maailman väestöstä: miehet, pojat, eri-ikäiset miessukupuolen edustajat.

Kävin tämän opuksen läpi. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa — siis kyseessä on viranomainen, jolla on 30-päinen henkilökunta miettimässä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden ongelmia Suomessa — oli mainintoja naisista 150 kertaa 300 sivun joukossa. Jokainen niistä kosketti likimain naisten kokemaa syrjintää ja väkivaltaa, jotka ovat vakavia ongelmia, ja hyvä, että niistä puhutaan. No, maininnat ulkomaalaisista, heidän kokemastaan syrjinnästä, väkivallasta, rasismista: niitä oli 300 sivun joukossa noin 100 kertaa. Maininnat miehistä: 300 sivun joukossa noin kymmenen mainintaa, ja minkälaisissa asiayhteyksissä? Satoja tekstisivuja yhdenvertaisuusvaltuutetulta, kertaakaan näiden reilun kymmenen miesmaininnan joukossa miehiin kohdistuvasta väkivallasta ei puhuta omana itsenäisenä ongelmanaan, joka kerta vain vertaillen muihin ryhmiin, ja yleensä itse asiassa mittatikkuna vähätelläkseen miehiin kohdistuvaa väkivaltaa suhteessa esimerkiksi naisten kokemaan väkivaltaan tai muiden vähemmistöjen, erilaisten ryhmien, kokemaan väkivaltaan. Ja entä muut noin puolet näistä miesten kymmenestä maininnasta? No, yhdenvertaisuusvaltuutettu listaa oikeustapauksia: Mies vakavasti pahoinpiteli naisystäväänsä. Mies murhasi naisystäväänsä. Mies vainosi vaimoaan ja murhasi lapsensa. Mies murhasi vaimonsa ja poikansa.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

300 sivua yhdenvertaisuusasiaa, 150 mainintaa naisille, 100 mainintaa ulkomaalaisille, kymmenen mainintaa miehille, ja kaikki niistä käytännössä miesten ongelmia vähätteleviä tai miehiä voimakkaasti syyllistäviä. Se on minusta aika irvokasta yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Siis on selvää, että monilla ryhmillä tässä maassa on erinäisiä yhdenvertaisuuden ongelmia ja tasa-arvon ongelmia, mutta on irvokasta, että tämä on se tapa, jolla käsitellään puolta meidän väestöstä — siis miehiä ja poikia, joilla on tutkitusti, tilastollisesti, valtavia tasa-arvon ongelmia tässä maassa, todella suuria sosiaalisia ongelmia.

Itse asiassa kun tässä läpyskässä puhutaan niin paljon vaikkapa niistä väkivallan ongelmista, niin ketkä joutuvat Suomessa tilastollisesti eniten väkivallan uhreiksi? Tilastollisesti miehet. Suurin osa kaikista pahoinpitelytyyppisistä rikoksista kohdistuu miehiin, ja kun kävin tilastollista historiaa läpi, niin enpäs löytänyt yhtään vuotta, että olisi miehiä suurempaa ryhmää, joka joutuu väkivaltarikosten kohteeksi. Suomesta löytyy tilastoja 1750-luvulta lähtien henkirikoksista, siis väkivallasta, joka on johtanut hengen menetykseen. Tuon reilun 250 vuoden aikana ei ole ollut yhtäkään vuotta, jolloin henkirikoksissa olisi kuollut enemmistönä mikään muu ryhmä kuin nimenomaan miehet. Miehet kuolevat pahoinpitelyissä, miehet kuolevat murhien ja tappojen seurauksena, miehiä pahoinpidellään tilastollisesti enemmän vuodesta toiseen, miehet kärsivät asunnottomuudesta, päihdeongelmista, pitkäaikaistyöttömyydestä, syrjäytymisestä, huomattavasti enemmän kuin esimerkiksi naiset, ja tapa, jolla me käsittelemme yhdenvertaisuutta, on se, että miehistä saadaan tällaiseen 300-sivuiseen opukseen kymmenen mainintaa, eikä yksikään ota huomioon näitä mieserityisiä piirteitä.

Yhdenvertaisuus kuuluu kaikille, mutta yhdet ovat yhdenvertaisempia kuin toiset. Muuhun lopputulokseen en voi tulla, kun seuraan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokeskustelua tässä ajassa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu: mihin unohtuivat pojat ja miehet? Jos yhdenvertaisuusvaltuutettu tätä lähetystä katsoo, niin kävin läpi myös sen toisen valtuutetun, tasa-arvovaltuutetun, aivan vastaavanlaisen kertomuksen. Siellä ilmeisesti pitäisi olla sitten lisää pojista ja miehistä ja heidän tasa-arvo-ongelmistaan kertovaa asiaa: eipä ollut. [Miko Bergbom: Oho!] Myös siellä oli muista ryhmistä huomattavasti paljon enemmän asiaa. Mitä se kertoo tästä yhdenvertaisuustilanteesta? Minusta se kertoo aika paljon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

21.17 Mauri Peltokangas ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Heti aivan alkuun haluan kiittää yhdenvertaisuusvaltuutettua hienosta listauksesta, joka uuteen kertomukseen on sisällytetty. Viime vuosien aikana on tehty esimerkiksi seuraavat maahanmuuttopolitiikkaan liittyvät muutokset, joita yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää ikään kuin huonoina, minä pidän hyvinä.

Arvoisa puhemies! Rajamenettely on otettu käyttöön, ja nopeutetun menettelyn käyttöä on laajennettu. Turvapaikanhakijoiden vastaanottorahaa on pienennetty. Turvapaikanhakua rajoittava määräaikainen poikkeuslaki on säädetty. Säilöönoton ja maahantulokiellon käyttötilanteita on lisätty, ja laitton oleskelu on määritelty. Turvapaikkaprosessista on muun muassa poistettu puhuttelupöytäkirjan läpikäynti. Paperittomien pääsyä terveystiloihin on rajoitettu. Tilapäistä suojelua saaneiden mahdollisuudet vakinaistaa oleskelunsa on poistettu. Perheenyhdistämisen edellytyksiä on

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

tiukennettu. Oleskelulupasäätelyä on uudistettu uusilla luvan epäämisen perusteilla ja henkilöllisyyden todentamista tiukentamalla. Työntekijän oleskeluluvalla on asetettu palkkaraja. Työntekijän oleskelulupa on liitetty työttömyyttä koskeva kolmen tai kuuden kuukauden sääntö. Kansainvälisen suojelun oleskelulupien pituutta on lyhennetty. Pysyvän oleskeluluvan edellytyksiä on tiukennettu. Kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tiukennetaan kolmessa lakihankkeessa. — Siinäpä monta hyvää uudistusta pähkinänkuoressa. Puhutaanpa sitten hieman kertomuksesta.

Arvoisa herra puhemies! Tällaisena aikana, mitä Suomessa tällä hetkellä eletään, vaatii yhdenvertaisuusvaltuutettu silmät kirkkaina, että itärajalle on avattava rajanylityspaikkoja. Mietin, että ei tämä voi olla todellista, mutta kyllä se vain on. Nähdäkseni tässä yhdenvertaisuusvaltuutettu pelaa suoraan Venäjän pussiin näillä lausunnoillaan. Yhdenvertaisuusvaltuutettu myös selkeästi kirjoittaa välineellistetyistä maahanmuutosta vähättelevään sävyyn viittaamalla siihen ”niin sanottuna välineellistettynä maahanmuuttona”. Valtuutetun kannattaisi mielestäni kenties konsultoida turvallisuudesta vastaavia viranomaisia ennen kuin päästää tällaisia sammakoita suussaan. Asiassa ei ole mitään kyseenalaistettavaa. Maahantulijat eivät ilmestyneet joukoittain rajoillemme sattumalta, ne tulivat sinne Venäjän järjestäminä. Voimassa oleva laki väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi, joka hyväksyttiin eduskunnassa kiireellisenä, on siis vähättelyn aihe. Kyseistä lainsäädäntöä käsiteltiin laajasti eduskunnassa, ja se on nyt voimassa.

Näihin syihin lyhyesti vedottuna minä lakkauttaisin koko yhdenvertaisuusvaltuutetun kioskin heti tänään, jos ihan itse nyt saisin päättää. Käsittämätöntä, että tällaista vasemmistotyylisiä tekstiä verorahoilla tuotetaan. Tästä on mielestäni neutraalin viranomaisen toiminta yhtä kaukana kuin Ivalo Helsingistä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

21.21 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus osoittaa, että valtuutettu on ajautunut kauas puolueettomasta viranomaisroolista. Kertomus on täynnä ideologisesti latautunutta kieltä. Puhutaan antirasismista, rakenteellisesta rasismista ja niin sanotusta tosiasiallisesta yhdenvertaisuudesta. Tämä ei ole neutraalia viranomaiskieltä vaan suoraan tiettyjen poliittisten liikkeiden sanastoa. Kun viranomainen alkaa käyttää tällaista kieltä, sen uskottavuus kärsii aivan taatusti.

Arvoisa puhemies! Tässä kertomuksessa on myös ihan oikeitakin havaintoja. Suurin osa yhteydenotoista koskee vammaisuutta, ikäsyryntää ja työelämän epäkohtia. Kertomus nostaa esiin myös naisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan: tämän vuoden aikana jo seitsemän naista on menettänyt henkensä lähiväkivallan seurauksena. Totta on myös se, mikä täältä puuttuu, nimittäin edustaja Vigelius nosti esille tämän miehiin ja poikiin kohdistuvan väkivallan ja muun syrjinnän, mikä ei tässä kertomuksessa tule esille lainkaan.

Valtuutettu käyttää merkittävän osan painoarvostaan maahanmuuttopolitiikan kritisoimiseen. Valtuutettu vastustaa rajaturvallisuuden vahvistamista, kritisoi rajamenettelyä ja suhtautuu kielteisesti maasta poistamisen tehostamiseen. Käytännössä tämä tarkoittaisi politiikkaa, jossa maahanpääsy helpottuu mutta väärinkäytöksiin puuttuminen vaikeutuu. Suomella on oikeus päättää, kuka tänne tulee ja kuka täällä saa

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

oleskella, ja Suomella on velvollisuus pitää huolta omista kansalaisistaan, meistä suomalaisista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.23 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus, sivu 210: ”Valtuutettu on huolissaan siitä, että kiristyvän maahanmuuttopolitiikan tavoitteet syrjäyttävät perusoikeuksien toteutumisen varmistamisen.”

Arvoisa herra puhemies, hyvä eduskunta! Itse olen huolissani siitä, mitä valtuutettu kirjoittaa kertomuksessaan. Kertomus korostaa sitä, että turvapaikkaprosessiin sisältyy ehdoton palautuskielto. Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa myös, että vaikka Venäjä hybridivaikuttaa meitä vastaan ja voisi käyttää meitä vastaan välineellistettyä maahanmuuttoa, niin tämä hallitus ei saisi pitää itärajaa kiinni, vaan yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan raja pitäisi avata turvapaikanhakijoille. Minä kysyn, kenen perusoikeuksista silloin ei huolehdittaisi, ja vastaus siihen: suomalaisten. Jos me annetaan vihamielisen valtion vaikuttaa meitä vastaan ja käyttää hyväkseen turvapaikanhakijoita, joilla ruuhkautetaan meidän viranomaistoiminta ja joilla luodaan kaaosta suomalaiseen yhteiskuntaan, niin silloin suomalaisten perusoikeuksien toteutuminen on vaarassa.

Eli nyt meillä on siis tilanne, että itärajan täyttä sulkua vastustaa käytännössä laitavasemmisto — vasemmistoliitto ja vihreät — osa SDP:n kansanedustajista, sitten tietenkin Venäjä-mielinen marginaaliskene ja yhdenvertaisuusvaltuutettu. Tämän johtopäätöksen tästä voi vetää. Ja mikä huolestuttavinta, tässä viranomaisen kertomuksessa välineellistettyä maahanmuuttoa kuvataan näillä sanoilla: niin sanottu välineellistetty maahanmuutto. Onko nyt siis niin, että yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan Venäjä ei tietoisesti käytä muuttovirtoja hybridivaikuttamiseen, vai mistä on kyse, kun viranomaistekstissä käytetään sanoja ”niin sanottu”? Haluaisin tähän vastauksen, mutta me varmaan saadaan se valiokuntakuulemisessa kyllä kuulla, kun yhdenvertaisuusvaltuutettu tulee kuultavaksi.

Kysyn myöskin tässä ääneen: näkeekö yhdenvertaisuusvaltuutettu mitään tilannetta, jossa valtiolla on oikeus suojata rajoja ja jossa se rajojen suojaamisen oikeus menee turvapaikanhaun oikeuden edelle? Jos ei, niin voin kertoa, että tämä hallitus ja etenkin perussuomalaiset näkevät. Suomalaisen päätöksentekijän ensisijainen tehtävä on huolehtia Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Se menee muiden edelle — suomalaisten perusoikeudet tässä maassa. Me ei olla mikään ylikansallinen ihmisoikeus- ja perusoikeuselin tai mikään koko maailman sosiaalitoimisto, jossa huolehditaan koko maailman ihmisoikeuksista. Venäjä totta kai haluaisi näin, koska sillä tavalla voitaisiin horjuttaa suomalaista yhteiskuntaa.

Toivoisin, että myös yhdenvertaisuudesta huolissaan olevat viranomaistoimijat näkisivät sen, että on toimijoita, jotka haluavat käyttää näitä lainsäädännön aukkoja hyväkseen. Se ei valitettavasti tässä kertomuksessa näy. On sivuutettu täysin suomalaiset sisäisen turvallisuuden viranomaiset, Rajavartiolaitos, meidän poliisi, turvallisuusviranomaiset laajemmin, jotka ovat nähneet tarpeen sille, että itärajalla pitää pystyä luomaan lainsäädännöllisiä toimia, joilla estetään tarvittaessa turvapaikanhaku ja

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

joilla pidetään rajat suljettuina silloin, kun valtio, joka haluaa meitä vastaan vaikuttaa, käyttää ihmisiä hyväkseen.

Se, mistä yhdenvertaisuusvaltuutetun itse asiassa pitäisi tällä hetkellä olla onnellinen, on se, että kun hallituksen toimien seurauksena raja on kiinni, kun rajan poikkeuslaki on säädetty, niin meidän rajalle ei ole tullut turvapaikanhakijoita. Toisin sanoen Venäjä ei ole kyennyt käyttämään hyväksi näitä turvapaikanhakijoita. Olisiko se näiden hakijoiden etu, että nyt Venäjä kuskaisi kolmansista maista meidän avoimina oleville itärajan ylityspaikoille ihmisiä esimerkiksi tulevana talvena jäätymään? Sekö nyt olisi sitten heidän etuna, että Venäjälle annettaisiin tällaiset työkalut? Nähdäkseni ei.

Arvoisa herra puhemies! Tässä lyhyt katsaus yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomukseen ja itärajasta ja turvapaikanhaun oikeuksista, ja palaan myöhemmässä puheenvuorossa seuraaviin näkökulmiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.28 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kysytään suoraan: kuinka moni suomalainen veronmaksaja on koskaan kuullut rahoittavansa sellaista viranomaista kuin yhdenvertaisuusvaltuutettu? Tai toisaalta: mihin ylipäätään tarvitaan tällaista hyväpalkkaista pestiä ja sen alaisuudessa toimivia kymmeniä työntekijöitä? No, esimerkillistän toteamalla, että vasemmiston tavoin paapomaan maahanmuuttajia ja vastustamaan tämän hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa. Se on hyvin konkreettisesti tullut esille täällä eduskunnassa tällä vaalikaudella.

Valtuutetun toimistossa työskentelee ihmisoikeusraportoinnin ja ulkomaalaisten oikeuksien yksikössä yhdeksän ihmistä ja kolmisenkymmentä koko toimistossa. Tällä vaalikaudella, kun täällä eduskunnassa olemme tiukentaneet esimerkiksi ulkomaalaisille myönnettäviä Suomen kansalaisuuden ehtoja, niin yhdenvertaisuusvaltuutettu on vastustanut tätä kiivaasti. Kun me olemme lisänneet karkotettavien, monesti rikollisten ulkomaalaisten säilöön ottamista ja sen enimmäiskestoja, mikä helpottaa heidän palauttamistaan kotimaihin, niin yhdenvertaisuusvaltuutettu on vastustanut tätäkin. Kun me olemme säätäneet rajaturvallisuuslain, jolla Suomi voi kieltäytyä vastaanottamasta laittomasti rajan yli tulleita turvapaikanhakijoita, yhdenvertaisuusvaltuutettu on voimakkaasti vastustanut tätä lakimuutosta. Kun leikkasimme ulkomaalaisten kotouttamiskorvauksia aiemmin tällä kaudella, yhdenvertaisuusvaltuutettu vastusti sitä. Kun teimme säästön myös turvapaikanhakijoiden vastaanottorahoihin, valtuutettu vastusti jälleen. Kun korotimme ulkomaalaiselta työntekijältä vaadittua tulo rajaa ja asetimme ehdon työtä jäävälle maahanmuuttajalle uudelleen työllistyä, yhdenvertaisuusvaltuutettu vastusti. Kun estimme turvapaikanhakijoiden jäämisen maahan tällaisella kikkailulla, valtuutettu vastusti. Kun päätimme tehostaa perusteettomilta vaikuttavien turvapaikkahakemusten käsittelyä, valtuutettu vastusti jälleen. Kun lyhensimme oleskelulupien kestoja valvonnan lisäämiseksi, yhdenvertaisuusvaltuutettu vastusti. Kun mahdollistimme kerran myönnetyn suojeluaseman lakkauttamisen väärin toimineelta Suomeen tulleelta ulkomaalaiselta, valtuutettu — yllätys, yllätys — vastusti sitäkin.

Ei siis riitä, että nämä maahanmuuton tiukennukset ovat tänne eduskuntaan tulleet ja niiden laillisuutta ovat täällä jo eri toimijat arvioineet ja katsoneet, että tällaisia lakeja voidaan säätää, eikä riitä vielä sekään, että poliittinen vasemmisto iskee koko ajan näihin lakipykäliin kiinni ja on niitä vastustavanaan ja vastustaakin. Sen lisäksi meillä on

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

viranomainen, jonka erityinen tehtävä on toimia ikään kuin viranomaistasolla poliittisena oppositiona ja poliittisena vasemmistona ja vastustaa maahanmuuton tiukennuksia — valtion viranomaisena monikymmenpäisen henkilöstön voimin. Mihin ihmeeseen me tarvitaan tällaisia viranomaisia, kun meiltä löytyy jo tämän eduskuntasalin vasen laita, joka tekee sen enemmän kuin mielellään, ehkä sille suurelle osalle ihmisiä, joita nämä maahanmuuttopolitiikan helpotukset ja ehtojen löysennykset palvelisivat, ehkä uusien äänestäjien toivossa.

Enemmänhän tässä maassa olisi tosiasiallisesti tarvetta viranomaiselle, joka kaiken tämän mukatekemisen sijaan keskittyisi valvomaan esimerkiksi suomalaisen veronmaksajan etua. Montako viranomaista tulee mieleen, joka sitä täällä Suomessa tekee? [Miko Bergbom: Nolla!] Sen sijaan on erilaisia valtuutettuja, jotka keksivät ihmisille, erilaisille ihmisryhmille, ulkomaalaisille, valtavasti erilaisia oikeuksia, joita veronmaksajien tulee heille sitten tarjota. Yhden oikeus muuttuu toisen velvollisuudeksi, mutta koskaan näiltä ryhmiltä ei voida velvoittaa enempää, koska ihmisoikeudet velvoittavat meitä olemaan velvoittamatta mitään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

21.32 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa herra puhemies! Tulin vielä muutaman asian kanssa tänne puhujanpöytäntöön. — Otan esimerkiksi vielä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta valtuutetun mieleiset, hyvät uutiset ja mielestäni pimeään rajamailla olevat vaatimukset:

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että Suomi on nyt monimuotoisempi kuin koskaan aikaisemmin ja yhä useammalla meistä on mahdollisuus tuoda esiin valtaväestöstä poikkeava uskonto tai identiteetti. No, olen lukenut kertomuksen, ja mieleeni hiipiinkin, että sinä tulevana päivänä, jota tosin en toivo, jolloin suomalainen kristitty on vähemmistöä omassa maassaan ja islam tahi joku muu uskonto valtavirtaa, taputtaako yhdenvertaisuusvaltuutettu iloisena käsiään. Siltä kertomus vaikuttaa, että taputtaa. Toivon, että ymmärtää juhlien olevan siinä kohtaa ohi, nimittäin voidaan kysyä: monessako islamilaisessa valtiossa on yhdenvertaisuusvaltuutettu? Ihan kaverin puolesta tässä tämän asian vain kyselen.

Arvoisa puhemies! Valtuutettu tuo kertomuksessaan esiin myös sellaisen asian, että poliisin olisi lopetettava kolmansista maista tulleiden henkilöiden tarkastaminen ja että kohdennetuilla toimenpiteillä tulee varmistaa etnisen profiloinnin kiellon noudattaminen. Siis tähän tarkoittaa sitä, että poliisin on lopetettava vähänkään erinäköisen ihmisen tarkastaminen missään. Mitähän ihmettä? Eli valtuutettu toivoo — tai siis toivooko? — että kolmansista maista tulevat keppostelijat on jätettävä rauhassa anonyymeina keppostelevaan. Itse en pidä tätä järkevänä, vaan antaisin kyllä viranomaiselle ja poliisimiehelle oikeuden tarkastaa kenet tahansa ihonväriin katsomatta milloin tahansa tuolla, jos vähänkin epäilystä on, että keppostelu on lähellä. Siis tämä yhdenvertaisuusvaltuutetun jorina on niin jäätävän selvää vihervasemmistolaisista poliittista jargonia kuin vain olla voi, ja en voi ymmärtää sitä, verovaroin toteutettuna.

No, mennään eteenpäin: Itärajalta valtuutetun mielestä pitää turvata kaikille pääsy turvapaikkaprosessiin, ja ehdoton palautuskielto on turvattava Suomen itärajalla. Syyksi tähän valtuutettu sepostaa, että palautuksia ei tule tehostaa siten, että vaarannetaan palautettavien henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. No, itse

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

huomauttaisin, että palautettavalla ei tule olla mitään oikeuksia Suomessa. Syy palautukseen on aina selvitetty viranomaisten toimesta, ja tulija on Suomessa laittomasti. Siispä valtuutetun laittomasti maassa oleville eli rikollisille vaatimat perusoikeudet ovat mielestäni käsittämätön vaade. Yhdenvertaisuusvaltuutettu vaatii tietenkin myös, että valtioneuvoston tulee laatia kokonaisvaltainen kansallinen sateenkaaripoliittinen toimenpideohjelma — kansallinen sateenkaaripoliittinen toimenpideohjelma. Kyllä, arvoisat kuulijat, näin sanoo yhdenvertaisuusvaltuutettu, että valtioneuvoston tulee välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin, tai ainakin jossain vaiheessa. Siis kokonainen poliittinen ohjelma. Onko poliittisempaa ulostuloa koskaan missään kuultu tai kirjattu? No, nyt on, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimesta. Herää voimakas kysymys: kuuluuko valtuutetulle vasemmistolaisen politiikan tunkeminen kertomukseensa? Kyllä lentelee, kuulkaas, rakkaat kuulijat, kysymys- ja huutomerkkejä pohjalaisella täällä puhujanpöntössä. Voi elämän kevät.

No, arvoisa puhemies, kun otetaan huomioon, että yhdenvertaisuusvaltuutetun keskeinen tehtävä on edistää yhdenvertaisuutta ja puuttua syrjintään ja valtuutetun puoleen voi kääntyä, jos on kokenut tai havainnut syrjintää, siis iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella, niin me voimme todeta tästä listasta kohtien ikä, alkuperäisyys, kansalaisuus tai muu henkilöön liittyvä syy perusteella, että eipä ole valtuutettu sormiaan heilauttanut selvän yhdenvertaisuusongelman kohdalla — puhun nyt takuueläkkeistä. Ulkomaalainen saa sen asuttuaan Suomessa kolme vuotta, kun Suomen kansalaiselta vaaditaan vuosikymmenet samaan. Missä on valtuutetun ohjaava käsi? No, ei tietenkään missään, kun vääryyttä vierestä katsoo kantasuomalainen. Ihmettelen tässä kohtaa ääneen kyllä, koska tässä on kyseessä täysin selvä välillinen syrjintä, joka siis tarkoittaa sitä, että näennäisesti neutraali sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun henkilön muita epäedullisempaan asemaan — siis näennäisesti neutraali sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun henkilön muita epäedullisempaan asemaan. Kuinka moni suomalainen eläkeläinen hyväksyy edellä mainitun eriarvoisuuden? No, enpä usko, että tykönään monikaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

21.38 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kertomuksen maahanmuuttoa koskeva linja on täysin irti todellisuudesta. Suomi on kohdannut tilanteen, jossa maahantuloa käytetään tietoisesti vaikuttamisen välineenä. Tässä tilanteessa valtion ensisijainen velvollisuus on turvata rajansa ja kansalaistensa turvallisuus. No, yhdenvertaisuusvaltuutettu kuitenkin kertomuksessaan vaatii, että turvapaikkaprosessiin pääsy on turvattava ihan kaikissa tilanteissa, jopa silloin, kun kyse on ilmiselvistä hybridivaikuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Herää perustavanlaatuinen kysymys: näkeekö yhdenvertaisuusvaltuutettu mitään tilannetta, jossa valtion oikeus suojata itseään menee yksittäisen maahantulijan edelle?

Lisäksi linja, jossa palautuksia vaikeutetaan ja oleskelulupien ehtoja höllennetään, johtaisi väistämättä siihen, että laitton maassaoleskelu lisääntyisi. Se ei ole kenenkään etu, ei suomalaisten eikä aidosti suojelua tarvitsevien ihmisten.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.40 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Arvaa, minkä puolueen ohjelmasta löytyvät seuraavat sanat: antirasismi, tosiasiallinen yhdenvertaisuus, niin sanottu välineellistetty maahantulo, sateenkaari-ihmiset, rodullistetut suomalaiset, ihmisarvoa loukkaava ilmapiiri, rakenteellinen rasismi ja islamofobia. Todennäköisesti pohdit, että vasemmistoliiton ja vihreiden ohjelmista saattaa löytyä. Näin on, mutta ne löytyvät myös riippumattoman viranomaisen, yhdenvertaisuusvaltuutetun, kertomuksesta eduskunnalle. Kyllä, tämä koko yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus vilisee vasemmistolaista uuskieltä, jolla ei ole mitään tekemistä riippumattoman viranomaistoiminnan kanssa. Se on sanottava ääneen.

Vasemmistoliitto ja vihreät ja heidän edustajansa saivat tänään hepulin tässä salissa, kun täältä perussuomalaisista nostettiin esiin erinäisiä ongelmia, mitä tämä kertomus pitää sisällään. Kun me kyseenalaistimme tämän riippumattomuuden, niin hehän hyökkäsivät täällä, mutta heille ei tuottanut mitään ongelmaa kuitenkaan esimerkiksi alle viikko sitten, kun he hyökkäsivät valtiovarainministeriön budjettipäällikköä vastaan sosiaalisessa mediassa. Se oli ok, mutta täällä kun kyseenalaistetaan yhdenvertaisuusvaltuutetun riippumattomuutta, niin se ei ole ok. He aina valikoivat, ketä saa kritisoida. Sitä ei saa kritisoida, mitä vasemmisto rakastaa.

Se, mikä tässä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa on surullista, on se, että siellä nousee esiin, puhemies, erittäin tärkeitä teemoja — ikäsyryntä, vammaisuuteen liittyvät ongelmat ja syrjintätapaukset — mutta ne jäävät kaiken tämän roskan alle, mitä sinne on tungettu. Paljonpuhuvaa on myös se, mitä sieltä kertomuksesta puuttuu. Edustaja Vigelius nosti esiin täällä esimerkiksi poikien ja miesten kohtaamat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusongelmat. Eipä paljon puhuta niistä. Siellä ei puhuta kunniaväkivallasta. Sana ”kunniaväkivalta” ei esiinny kertaakaan koko dokumentissa, vaikka se on tosiasiallinen yhdenvertaisuusongelma. [Mauri Peltokangas: Oho!] Takapajuisista kulttuureista tuodaan tänne toimintatapoja, joissa naisen asema on alhaisempi kuin eläimen. Ei yhdenvertaisuusvaltuutettu kiinnitä siihen huomiota, [Mauri Peltokangas: Käsittämätöntä!] ei kertomuksessa sanaakaan kunniaväkivallasta. Meillä on ollut lehdissä viime aikoina juttuja siitä, minkälaista se on elää tällaisen kulttuurin alla, jossa mies alistaa naisia, silvotaan, ei minkäänkokoisia ihmisoikeuksia — ei sanaakaan yhdenvertaisuusvaltuutetulta. Ihmettelen, ja niin ihmettelee moni muukin suomalainen.

Sen ymmärrän ja sen hyväksyn, että yhdenvertaisuusvaltuutettu yksilönä, ihmisenä ja koko toimisto, 30-henkinen joukkue siellä viestintätiimeineen ovat sitä mieltä, mitä he ovat, mutta toivotan heidät tervetulleiksi kamppailemaan näkemyksineen vaikka tänne eduskuntavaaleihin 2027. Menkööt jonkun puolueen listoille ehdolle. Tervetuloa, sitä on demokratia, tänne kertomaan mielipiteitä. Mutta riippumattomana viranomaisena voisi odottaa enemmän.

Koko kertomus kyseenalaistaa hallituksen harjoittaman maahanmuuttopolitiikan. Sen sijaan, että se nostaisi esimerkiksi objektiivisesti tosiasioita hallituksen maahanmuuttopolitiikan uudistuksista, kuten että tässä ovat uudistuksen tavoitteet, ne, mitä sillä on saavutettu, hyvät puolet, arvioitu joitain heikkouksia, ei, päinvastoin yhdenvertaisuusvaltuutettu ilmaisee hyvin selvästi, että nämä ovat heikennyksiä, ja vastustaa näitä. Rajamenettelyä vastustaa, turvapaikanhakijoiden vastaanottorahan leikkaamista hän vastustaa, turvapaikanhakua rajoittavaa lakia eli poikkeuslakia, mikä on

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

säädetty Venäjän vaikuttamisen takia, hän vastustaa. Säilöönoton ja maahantulokiellon käyttötilanteita on lisätty hallituksen päätösten seurauksena, että saadaan esimerkiksi laittomasti maassa olevat rikolliset ulos tästä maasta — hän vastustaa. Laittomasti maassa olevien oikeutta terveystalouteen kun on rajoitettu, niin hän vastustaa sitä muutosta. Tilapäistä suojelua saaneiden mahdollisuudet vakinaistaa oleskelunsa on poistettu, sitäkin hän vastustaa. Kaikkia järjeviä maahanmuuttopolitiikan kiristyksiä hän vastustaa. Itse asiassa hän toteaa jopa, että kansalaisuuden ja oleskeluluvan saamisen ehtoja pitäisi helpottaa. Tämä on poliittinen kanta. [Mauri Peltokangas: Uskomatonta!] Tämä on poliittinen kanta, ei tämä ole mikään viranomaiskanta. Se on poliittinen näkemys siitä, mille tasolle ehdot kansalaisuudesta ja oleskeluluvasta Suomen eduskunnan pitäisi säätää. Se on poliittinen päätös. On poliittinen päätös olla asettamatta kansalaisuudelle juuri mitään ehtoja, kuten vasemmistoliitto ja vihreät halusivat yhdessä muun keskusta- ja demarijoukon kanssa. On poliittinen päätös sitten, kuten tämä hallitus on tehnyt, että kansalaisuudelle asetetaan tiukemmat ehdot, toimeentulovaatimusta, nuhteettomuutta, asumisaikavaatimuksia tiukennetaan. Se on poliittinen kysymys, ja kun viranomainen ottaa tässä vasemmistolaisen näkemyksen siihen, niin kyllä, totta kai, näitä voi kritisoida.

Sitten voi tietenkin nostaa esiin sen, että kun meidän valtio velkaantuu tällä hetkellä järkyttävää tahtia, meillä on edessä seuraavalla kaudella noin kymmenen miljardin sopeutuskokonaisuus, niin onko toden totta niin, että me tarvitaan joku vasemmistovaltuutettu riippumattomana viranomaisena kertomaan meille, että maahanmuuttopolitiikka on liian tiukkaa? Vai voisiko olla niin, että tämä yhdenvertaisuusvaltuutettu ja vaikka tasa-arvovaltuutetun toimisto voitaisiin yhdistää ja näin ollen vaikka lakkauttaa yhdenvertaisuusvaltuutettu? Voisiko heiltä leikata? Se on poliittinen näkemys. Minusta voi leikata. Vasemmiston on ihan turha tulla tänne, kuten aiemmin debatissa he tulivat, kertomaan, että tämä on järkyttävää oikeusvaltion pilkkaamista ja mitä vielä. Totta kai meillä on oikeus sanoa näin ja esittää näin. Sitä on demokratia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.46 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Perkaanpa nyt vielä hieman läpi tätä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintakertomuksen ongelmatiikkaa. Uskoisin, että suomalaisilla ei ole kovinkaan suuria ongelmia yhdenvertaisuuden kanssa, vaan tällaisen valikoivan yhdenvertaisuuden kanssa, siis sen, että hyvin valikoivasti valikoidaan, minkälaista yhdenvertaisuusnäkökulmaa tuodaan esille ja mitä jätetään huomioimatta ja esiin tuomatta.

Ihan jos esimerkiksi mietitään tätä sukupuolinäkökulmaa: Sukupuoli on vahvasti läsnä tässä dokumentissa, mutta se koskee pitkälti nimenomaisesti naisten kokemia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusongelmia, on se sitten työmarkkinoilla syrjintää, raskaussyrjintää, on se lähisuhteiden väkivaltaa tai vastaavanlaisia ikäviä, vastenmielisiä ilmiöitä. Mutta toisaalta ei tuoda sitä väkivallan toista puolikasta ja itse asiassa vielä suurempaa puolikasta, mikä muodostuu esimerkiksi juuri pahoinpitelyrikoksista, joista suurin osa kohdistuu miehiin, tai henkirikoksista, joista ylivoimainen enemmistö kohdistuu miehiin. Sitä ei tuoda esille. Esimerkiksi kunniaväkivaltaa taas ei mainita osana tätä naisten kokemia väkivaltaa lainkaan. No, miksi ei? Varmasti siksi, että yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävä ei ole ainakaan heidän tulkintansa mukaisesti nostaa esille ulkomaalaisasioihin liittyviä

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

epäkohtia, vaan tuoda esille epäkohtia, jotka liittyvät ulkomaalaisväestön kokemuksiin ongelmiin täällä.

He valitsevat tarkastella yksipuolisesti ulkomaalaisuutta ja sen mukanaan tuomia ilmiöitä. Se on ongelma, että ulkomaalaista syrjitään, mutta jos ulkomaalainen esimerkiksi raiskaa — pääkaupunkiseudulla raiskauksista, seksuaalirikoksista, liki puolet on ulkomaalaistaustaisten tekemiä — siitä ei ole sanaakaan. Samaan aikaan tässä paperissa ollaan hyvin vakavasti huolissaan naisten kokemasta seksuaaliväkivallasta, mutta jätetään mainitsematta, mikä itse asiassa on merkittävästi lisännyt seksuaaliväkivaltaa Suomessa. Toisaalta nuorten ongelmat ja siellä kasvanut, jopa alaikäisten keskuudessa kasvanut väkivaltaisuus: myöskään tässä yhteydessä ei tuoda ilmi, minkä takia se on kasvanut suuresti, millaisia uusia raaistuvia väkivallan ilmiöitä siellä nähdään, aseistusta, nöyryytysväkivaltaa. Ei tuoda esille niitä taustavaikuttimia, mitkä liittyvät monesti tähän monikulttuuristuvaan yhteiskuntaan, johon suuntaan Suomi on kovaa vauhtia menossa.

Tämä on valikoivaa yhdenvertaisuus-, tasa-arvopohdiskelua, mitä yhdenvertaisuusvaltuutettu harjoittaa, ja se ärsyttää ja perustellusti suomalaisia ihmisiä. Se on aito epäkohta, että meillä on yksipuolinen viranomaislainen. Sen voisi kuvitella olevan täällä poliitikkojen harjoittamaa, mutta nyt sitä harjoitetaan veronmaksajien rahoilla viranomaispositiosta käsin. Se on ongelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

21.49 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kertomuksessa korostetaan niin sanottua tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja positiivista erityiskohtelua. Suomeksi sanottuna tämä siis tarkoittaa sitä, että ihmisiä kohdellaan eri tavoin taustansa perusteella, jotta lopputulokset olisivat samat. Perussuomalaisille yhdenvertaisuus tarkoittaa jotain aivan muuta, eli sitä, että kaikkia kohdellaan lain edessä samalla tavalla — ei erityiskohtelua, ei etuoikeuksia, vaan samat pelisäännöt kaikille.

Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuus on liian tärkeä asia tällaiseen politisoituneeseen sanoisinko roskaan. Yhdenvertaisuusvaltuutettu näkee epätasa-arvoa siellä, missä sitä ei tosiasiallisesti ole. Ei ole yhdenvertaisuuden kysymys, saako Venäjä hybridivaikuttaa Suomen rajoilla. Ei meidän tarvitse huolehtia siitä, että hybridivaikuttava Venäjä saa jatkaa toimintaansa.

Viranomaisen tehtävän ei missään nimessä tulisi olla tehdä politiikkaa tällaisilla asiakirjoilla, vaan toteuttaa lakia puolueettomasti, mutta tästä kertomuksesta näkee sen, että nyt viranomaislainen on ylittänyt tavallaan oman toimivaltansa rajat ja lähtenyt valikoimaan. Poliitiikka on valikointia, se on arvojen mukaista päätöksentekoa, ja tässä kertomuksessa näkee sen, että tässä on tehty valintoja. Edellisissä puheenvuoroissa oli hyvin lueteltu sitä, mitä kaikkea täältä puuttuu. Siksi on täysin perusteltua arvioida kriittisesti koko tätä valtuutetun toimintaa ja järjestelmän rakennetta. Yhdenvertaisuutta ei edistetä tällaisella ideologisella aktivismilla. Se edistyy vain sillä, että meillä on lait, jotka toimivat lain mukaisesti sillä kaikella toimivallalla, mikä meillä on esimerkiksi maahanmuuttopolitiikan suhteen, ja sillä, että me olemme kaikki tasavertaisia lain edessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

21.51 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä kiinnittää huomiota yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemykseen siitä, että itärajan sulku on väärin ja että itärajalle pitäisi avata mahdollisuuksia hakea turvapaikkaa, ja toisaalta myöskin siihen, että tämä rajan poikkeuslaki, joka kansallisen turvallisuuden nimissä ja sisäisen turvallisuuden viranomaisten vahvasta suosituksesta tähän maahan säädettiin, on yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan ongelmallinen ja sitä ei pitäisi soveltaa eikä pitäisi myöskään sen kestoja jatkaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa ei sanallakaan tarkastella sitä näkökulmaa, että minkä takia tämä laki on säädetty. Siellä ei käsitellä sitä, mitä seurauksia sillä voi olla, mikäli Venäjä kykenee käyttämään hyväkseen tätä perus- ja ihmisoikeuskäsitystä ja sen muovaamaa lainsäädäntöä, jonka seurauksena meidän rajoille ja meidän rajojemme sisälle voisi tulla teoriassa jopa tuhansia ellei kymmeniätuhansia ihmisiä hallitsemattomasti ja jonka seurauksena suomalainen yhteiskuntarauha hyvin suurella todennäköisyydellä järkkyisi ja viranomaisten resurssit puuttua ja huolehtia tilanteesta olisivat vähintäänkin kyseenalaiset, eli olisi kyse vakavasta poikkeustilanteesta. Hän ei ota kantaa siihen, miten tällainen menettely voidaan torjua. Sen sijaan hän esittää kyllä järjestelykeskuksia, ja hän esittää, että kaikki tänne vaan ja sitten katsotaan, miten käy, mutta hän ei pohdi sitä, että kyse on erittäin vakavasta vaikuttamisesta, jolle pitää pystyä sanomaan, että peli seis. Näinhän hallitus teki: kun itäraja suljettiin, turvapaikanhakijoiden virta rajoille loppui.

No, toisaalta hallitus säätöi rajan poikkeuslain, jota laaja enemmistö eduskunnassa tuki — pois lukien vihreät, vasemmistoliitto ja osa SDP:n kansanedustajista — ja näiden lakien seurauksena me ollaan tilanteessa, jossa meidän itärajalle ei ole tullut enää turvapaikanhakijoita, ja nyt me voidaan nähdä, että itse asiassa Venäjä ei ole päässyt käyttämään hyväksi näitä ihmisiä. Mutta on aika varma tieto ja näkemys siitä, että jos itäraja nyt avattaisiin turvapaikanhakijoille, kuten yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittaa, me tultaisiin tilanteeseen, missä siellä rajalla olisi yhtäkkiä satoja ellei jopa tuhansia turvapaikanhakijoita. No, sekö sitten auttaisi heidän oikeuksiaan ja yhdenvertaisuutta? Enpä oikein usko.

Täytyy ymmärtää, että kyse on välineellistetyistä maahanmuutosta, jota Venäjä systemaattisesti harjoittaa, ei, kuten yhdenvertaisuusvaltuutettu kuvaa, ”niin sanotusta” välineellistetyistä maahanmuutosta — erittäin vakavasta tilanteesta. On surullista, että yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ole ottanut huomioon sisäisen turvallisuuden viranomaisten näkemyksiä, tai jos on ottanut huomioon, niin ei ole ainakaan sisäistänyt niitä. Olisin toivonut hieman laajempaa tarkastelua etenkin tämän itärajan suhteen hänen kertomuksessaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.55 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Palaan istunnossa aiemmin kuultuun puheenvuoroon. Täällä edustaja Honkasalo vasemmistoliitosta arvosteli kovaan sävyyn sitä, että perussuomalaiset eivät ole saaneet mitään aikaan tällä hallituskaudella, saaneet omia tavoitteitaan läpi. Miten minä muistelen, edustaja Honkasalo, että te olisitte liki jokaista maahanmuuton tiukennusta ollut arvostelemassa tässä salissa, kun niitä on ensinnäkin käsitelty täällä ja kun niitä on oltu toisaalta äänestämässä läpi. Napin painallus toisensa jälkeen teidät on nähty täällä salissa valittamassa, huutamassa ihmisoikeuksista, niiden rikkomuksista, perusoikeuksien kunnioittamattomuudesta ja ties mistä muusta,

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

rasismista, aivan hallituskauden alusta lähtien. Kerta toisensa jälkeen te olette arvostellut tämän hallituksen tekemää maahanmuuttopolitiikkaa, perussuomalaisten kädenjälkeä sen eteen, että maahanmuutolta vaaditaan sitä, että se perustuu työhön, omillaan toimentuloon, nuhteettomuuteen, maassa maan tavalla elämiseen. Kerta toisensa jälkeen, kun näitä lakimuutoksia on saatu läpi, te olette ollut niitä vastustamassa, ja nyt, kun me käsittelemme yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomusta, te keksittekin kertoa, että, perussuomalaiset, ette ole saaneet mitään läpi.

No, ymmärrän kyllä, minkä takia te puolustette kovasti tätä yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomusta. Koska hän on hyvin samoilla linjoilla kuin te vasemmistoliitossa olette olleet. Hänkin on, oman toimistonsa kera, vastustanut suurta osaa tämän hallituksen tekemistä maahanmuuton tiukennuksista. Tässä opuksessa on pitkä lista kaikkia niitä maahanmuuton tiukennuksia, järkeviä velvoittavia lisäehtoja ulkomaalaispolitiikalle, joita olemme saaneet läpi ja joita yhdenvertaisuusvaltuutettu nyt vastustaa. Miksi hän niin tekee? Koska yhdenvertaisuusvaltuutettu on kuvitellut omaksi roolikseen ajaa yksisilmäisesti ja yksipuolisesti maahanmuuttajien oikeutta tulla Suomeen ja jäädä Suomeen, ei arvioida sitä, onko siinä järkeä, että henkilö päästetään Suomeen, tai onko siinä järkeä, että hänen annetaan, sallitaan jäädä Suomeen. On terveen — täysin terveen, järkevän, rationaalisen, realistisen — maahanmuuttopolitiikan mukaista se, että me arvioimme, keitä me tänne otamme ja keiden me sallimme täällä olevan. Ja jos me emme sitä tekisi ja jos me keskittyisimme vain siihen, että puolustamme, emme kritisoi, puhumme positiivista, emme koskaan kielteisistä ja negatiivista, niin lopputuloksena olisi se, että kaikki toivotettaisiin sisään ja kaikista niistä ongelmista ja kielteisistä seurauksista vaiettaisiin. Se vain näyttää tähän asti olleen sekä vasemmistoliiton, poliittisen vasemmiston että myös yhdenvertaisuusvaltuutetun linja, valitettavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.58 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Honkasalo toden totta tänään salissa sanoi, että perussuomalaiset eivät ole saaneet hallituksessa mitään omia tavoitteitaan läpi. Se on kyllä mielenkiintoista, kun ottaa huomioon, että edustaja Honkasalo on kuitenkin itse tässä salissa joka kerta ollut vastustamassa hallituksen maahanmuuttopoliittisia uudistuksia.

Toisaalta salin vasemmalta laidalta on kuultu esimerkiksi puheenvuoroja, että kuinka te kokoomuksessa voitte olla perussuomalaisten talutusnuorassa. No, näinhän ei tietenkään ole, koska jos näin olisi, niin siinä tapauksessahan nämä kiristyksen olisivat vielä kovempia.

Mutta joka tapauksessa edustaja Veronika Honkasalo on vastustanut itärajan sulkua, edustaja Veronika Honkasalo on vastustanut rajan poikkeuslakia, edustaja Veronika Honkasalo on vasemmistoliiton ja vihreiden tapaan vastustanut muun muassa jalkaväkimiinat kieltävän Ottawan sopimuksen purkamista, kuten monia muitakin erittäin tärkeitä uudistuksia, joita tämä hallitus on tehnyt. Toisaalta vasemmistoliiton vaihtoehdossa vaaditaan — vastoin hallituksen näkemystä — esimerkiksi autoilun verotuksen merkittävää kiristämistä, polttoaineverojen kiristämistä, ajoneuvoveron kiristämistä. Tämän hallituksen linjahan on ollut päinvastainen. He ovat kritisoineet meitä siitä, että me olemme alentaneet esimerkiksi autoilun verotusta. He ovat vastustaneet täällä meidän tekemiä päätöksiä ilmastopolitiikkaan liittyen, joilla on turvattu muun muassa

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

metsähakkuiden jatkuminen, suomalainen metsäteollisuus. Kaikkia näitä vasemmistoliitto on vastustanut, mutta herää kysymys, minkä takia he vastustavat näitä, jos kerran perussuomalaiset eivät olisi saaneet mitään aikaan. Eli siis kenen aikaansaannoksia nämä nyt sitten ovat, joita te olette vastustaneet täällä vuodesta toiseen? Ihmettelen, mutta ehkä vasemmistoliitto osaa sen kertoa.

Mutta joka tapauksessa ilmeistä on se, että yhdenvertaisuusvaltuutetusta ja hänen toimistonsa 30-henkisen joukkueensa huudosta — vasemmistoliiton tukemana — huolimatta tämä hallitus jatkaa maahanmuuttopoliittisia kiristyksiä, eikä oppositio voi asialle yhtään mitään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

7. Puoluerahoituksen valvonta 2025 – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 6/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.16 Riitta Kaarisalo sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsittelemme siis paraikaa tosiaan Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta vuodelta 2025.

Haluan tässä puheenvuoroni alussa aivan ensimmäiseksi painottaa, että silloin kun poliittisten toimijoiden tukeminen on läpinäkyvää ja avointa, se on yksi toimivan länsimaisen demokratian kulmakivistä. Keskeinen kysymys koskee nimenomaan poliittisen toiminnan ja toimijoiden saamaa taloudellista tukea, ja siksi siitä säädetäänkin niin sanotulla puoluelailalla. Lainsäädännön keskeinen tavoite on ehkäistä korruptiota sekä taata riittävät voimavarat poliittisen järjestelmän toiminnalle ja ehkäistä erityisesti väärinkäytöksiä. Valvomalla puoluelain noudattamista ja julkaisemalla siihen perustuvia ilmoituksia tarkastusvirasto luo osaltaan edellytyksiä puolueiden rahoituksen avoimuudelle. Puolueille, puolueyhdistyksille ja lähiyhteisöille onkin puoluelaisissa asetettu rahoituksen avoimuutta edistäviä velvoitteita. Niiden on julkistettava vaalirahoituksensa, saamansa merkittävä ulkopuolinen tuki sekä toimitettava Valtiontalouden tarkastusvirastoon kirjanpitonsa, tilinpäätöksensä ja muita varojen käyttöä koskevia asiakirjoja. Viime vuonna Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkasti kaikkiaan 61

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

valvottavan toimintaa koskien käytännössä kaikkia yhdeksää valtionavustusta saavaa puoluetta, muita puolueita sekä puolueiden piirijärjestöjä, joita on 50.

Arvoisa puhemies! Korostan, että avoimessa demokratiassa tulee olla mahdollista tukea myös rahallisesti haluamaansa aatesuuntaa tai poliittista toimijaa, mutta sen on todella tapahduttava läpinäkyvästi ja vallitsevien sääntöjen mukaisesti. Avoimuuden merkitystä demokratialle ei voida väheksyä, sillä niin kansalaisten kuin viranomaisienkin on mahdollisimman läpinäkyvää tietoa puolueiden saamasta tuesta saatava ja tätä kautta myös heidän taustaryhmistään.

Arvoisa puhemies! Suomi on pitkään pärjännyt hyvin monissa kansainvälisissä vertailuissa koskien oikeusvaltion toimintaa ja korruption vähäisyyttä. Meilläkin on kuitenkin yhä kehitettävää, ja se vaatii edelleen jatkuvaa toimintaa ja valppautta, jotta lainsäädäntöä arvioidaan ja kehitykseen voidaan tarvittaessa puuttua läpinäkyvyyden turvaamiseksi. Mielestäni olennaista on löytää sellainen tasapaino, jossa rahoituksen taso tai sen saatavuus ei muodostu demokratiaa ja julkista keskustelua kaventavaksi tekijäksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kun tuo äskeinen keskustelu oli vähän tämmöinen ”lämmihenkinen”, niin sanoisin, että tässä on nytten VTV:n raportti, joka kuvaa puoluetoinnin rahoitusta. Minusta tämä raportti on sillä tavalla erinomainen, että se näyttää, kuinka puoluerahoitus Suomessa toimii ja kuinka tukea puolueille tulee, ja nähdään kuitenkin se, että Suomen puolueitten pääasiallinen toiminta tulee rahoitetuksi kuitenkin puoluetuen kautta, ja nämä tukirahat, mitä tässä on, ovat suhteessa pienempiä kuin tämä rahoitus, joka tulee yhteiskunnan toimesta. Siinä mielessä voidaan sanoa, että puolueet voivat vapaasti toimia eivätkä ole niitten tuensaajien varassa sillä tavalla, ja se tekee tästä demokratiasta myöskin läpinäkyvää. Monessa maassa ei päästä näin tarkkaan seulontaan ja tarkkaan valvontaan, miten meillä päästään.

Jos katsotaan näitä summia, niin puoluetuki on ollut noin 34 miljoonaa vuonna 24, ja sitten kun katsotaan näitä ulkopuolisien rahoittamia tukia vuosina 21—24, niin siellä on ollut 21 miljoonaa noin suurin piirtein. Tiedetään, että meidän toiminta täällä salissa ja tämä keskustelu, mitä me voimme käydä täällä, ja se, mitä me ollaan tehty yhteiskunnassa, että me ollaan mahdollistettu tällainen toiminta ja että meillä on mahdollisuus käydä tällaista keskustelua ja tuoda omia näkemyksiämme esiin ja laittaa niitä kansalaisten arvioitavaksi aina vaaleissa, on sitä ydintä, ja siitä meidän pitäisi olla aika ylpeitä. Tämäkin raportti vain kuvaa sitä, että puolueet ja ehdokkaat hyvin ilmoittavat näitä näihin rekistereihin. Siinä mielessä tämä kannattaa lukea. Tämä antaa hyvän kuvan suomalaisesta demokratiasta, siitä, miten se on rahoitettu ja miten se toimii myöskin tältä osin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 33/2026 vp

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 10.4.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi: